

วารสาร

เศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
Office of the National Economic and Social Development Board

สัมภาษณ์พิเศษ

- ประธานหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด

แผนรับมือ

การเข้าสู่
ประชาคมอาเซียน

อาเซียน

กับเศรษฐกิจทางทะเล
ของไทย

คำศัพท์เศรษฐกิจน่ารู้สู่ AEC

คำศัพท์	ความหมาย
ACB	องค์กรระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส เพื่อติดตามการดำเนินงานตามพันธกรณีความตกลงของอาเซียน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจของอาเซียนที่แต่ละประเทศแต่งตั้งขึ้น ทำหน้าที่ พิจารณาและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกรณีปัญหาและข้อพิพาทในการดำเนินการตามพันธกรณีอาเซียน โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวจะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่ประเทศสมาชิกสามารถใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากกรณีพิพาทนั้นได้
ASEAN Compliance Body	
ACBF	การประชุมผู้ว่าการธนาคารกลางของอาเซียน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงของธนาคารกลางในประเทศสมาชิกอาเซียน จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2540 ท่ามกลางสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและการเงินที่เกิดขึ้นในเอเชีย มีวัตถุประสงค์เพื่อเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจและการเงินของประเทศสมาชิก พิจารณาแผนนโยบายและผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบาย ตลอดจนผลักดันให้มีการดำเนินมาตรการตามนโยบาย ตลอดจนผลักดันให้มีการดำเนินมาตรการเพื่อบรรเทาความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเงินที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
ASEAN Central Bank Forum	
ACIA	ความตกลงว่าด้วยการลงทุนเต็มรูปแบบของอาเซียน ครอบคลุมเรื่องการเปิดเสรีด้านการลงทุนในภาคการผลิตการเกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และการบริการที่เกี่ยวข้อง โดยประเทศสมาชิกจะต้องให้การปฏิบัติกับนักลงทุนอาเซียนเช่นเดียวกับนักลงทุนภายในประเทศของตน รวมถึงให้การคุ้มครองการลงทุนทั้งการลงทุนทางตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์ พร้อมทั้งส่งเสริมและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับนักลงทุนอย่างเสมอภาค
ASEAN Comprehensive Investment Agreement	
ACCCP	คณะกรรมการประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของอาเซียน ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของอาเซียน และส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภาพรวม
ASEAN Coordinating Committee for Consumer Protection	
ACT	หน่วยงานแก้ปัญหาการค้าการลงทุนของอาเซียน ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่แต่ละประเทศจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานงานให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามความตกลงด้านการค้าบริการ และการลงทุนของอาเซียนโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต
ASEAN Consultation to Solve Trade and Investment Issues	
AEM	รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะมีการประชุมเป็นประจำทุกปี โดยแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนจะเวียนกันเป็นเจ้าภาพการประชุมตามลำดับอักษร เพื่อวางนโยบายและกำหนดแนวทางในการขยายขอบเขตความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียน
ASEAN Economic Ministers	
AFAS	กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความร่วมมือด้านบริการ และเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้มากขึ้นกว่าการเปิดเสรีใน WTO ทั้งนี้ ผู้นำอาเซียนมีมติที่จะเปิดตลาดการค้าบริการทุกสาขาบริการจนบรรลุเป้าหมายภายในปี 2015 (2558) (สมาชิกยังมีสิทธิในการกักับดูแลการค้าบริการ โดยสามารถใช้กฎระเบียบที่ไม่เลือกปฏิบัติหรือกฎระเบียบที่ใช้บังคับกับทั้งคนต่างชาติและคนชาติตน)
ASEAN Framework Agreement on Services	
AGC	คณะกรรมการอาเซียน ณ นครเจนีวา ประกอบด้วยผู้แทนระดับเอกอัครราชทูตของประเทศอาเซียนที่ประจำ ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมีหน้าที่พิจารณาทำท้ของประเทศอาเซียนในเรื่องต่าง ๆ ที่พิจารณากันอยู่ในองค์การระหว่างประเทศ ณ นครเจนีวา ได้แก่ องค์การการค้าโลก (WTO) และองค์การสหประชาชาติ
ASEAN Geneva Committee	
AICO	โครงการความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน เริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 เพื่อมุ่งขยายความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมระหว่างภาคเอกชนของอาเซียน เพิ่มพูนการลงทุนระหว่างอาเซียนและนอกอาเซียน สนับสนุนการแบ่งการผลิตและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในอาเซียน ซึ่งบริษัทอาเซียนตั้งแต่ 2 บริษัทขึ้นไปสามารถขออนุมัติแลกเปลี่ยนสินค้าและชิ้นส่วนระหว่างกันภายใต้โครงการ AICO ได้ โดยจะได้รับสิทธิประโยชน์ไม่ต้องเสียภาษีนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่เกี่ยวข้อง
ASEAN Industrial Cooperation Scheme	

คำศัพท์	ความหมาย
AIA	เขตการลงทุนอาเซียน ซึ่งผู้นำอาเซียนได้ริเริ่มขึ้นในปีพ.ศ.2538 เพื่อให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน โดยจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนให้เสร็จภายในปี พ.ศ.2553 ซึ่งการลงทุนภายในเขตการลงทุนอาเซียนจะต้องได้รับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติหรือสิทธิพิเศษเท่าที่แต่ละประเทศอาเซียนจะให้ได้
ASEAN Investment Area	
AJCCEP	คณะกรรมการความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างอาเซียน - ญี่ปุ่น ประกอบด้วย ผู้แทนจากประเทศสมาชิก10 ประเทศและญี่ปุ่น ทำหน้าที่เจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้า บริการการลงทุน และมาตรการต่าง ๆ ภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดระหว่างอาเซียน - ญี่ปุ่น ประกอบด้วย ประธานร่วมฝ่ายญี่ปุ่น 4 คน จาก 4 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม (METI) กระทรวงการคลังและกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง ส่วนประธานร่วมฝ่ายอาเซียน คือ ฟิลิปปินส์
ASEAN-Japan Committee on ComprehensiveEconomic Partnership	
AMBDC	ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอาเซียน-ลุ่มแม่น้ำโขง จัดตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2538 ที่กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงภายใต้กรอบความร่วมมือหลัก 8 สาขา ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานการค้าและการลงทุน การเกษตรทรัพยากรป่าไม้และแร่ธาตุ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม การท่องเที่ยว ทรัพยากรมนุษย์วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และเน้นการพัฒนาเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิงในขั้นแรกจะเริ่มต้นพัฒนาในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง โดยจะครอบคลุมประเทศกัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม ไทย และภาคใต้ของจีน (มณฑลยูนนาน) มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 11 ประเทศ ประกอบด้วยอาเซียน 10 ประเทศและจีน
ASEAN-MEKONG Basin Development Cooperation	
AMM	การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียน ซึ่งจะจัดเป็นประจำทุกปี เช่นเดียวกับการประชุม AEM โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือด้านการเมืองความมั่นคงและสังคมของอาเซียน
ASEAN Ministerial Meeting	
APT	กรอบความร่วมมืออาเซียนกับประเทศจีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ เริ่มขึ้นในปลายปี พ.ศ.2540 หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย มีการประชุมสุดยอดครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2540ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วยความร่วมมือใน2 สาขาหลัก คือ สาขาเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจการเงิน การคลัง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม การพัฒนาทางด้านเทคนิคและวิทยาศาสตร์สารสนเทศและวัฒนธรรม และการร่วมมือเพื่อการพัฒนา สาขาการเมืองและอื่น ๆ ได้แก่ ความร่วมมือด้านการเมือง-ความมั่นคง และประเด็นข้ามชาติ (Transnational Issues) การประชุมสุดยอดอาเซียน+3 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2548ได้มีการลงนามในปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 (Kuala Lumpur Declaration on the ASEAN Plus Three Summit) ซึ่งกำหนดให้กรอบอาเซียน+ 3 เป็นกลไกหลักที่จะนำไปสู่การจัดตั้ง AEC
ASEAN Plus Three (ASEAN+3)	
ASC	คณะกรรมการประจำอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยเลขาธิการอาเซียน และอธิบดีกรมอาเซียนของแต่ละประเทศสมาชิกทำหน้าที่ดูแลดำเนินงาน ติดตามผล และพิจารณาทบทวนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของอาเซียน โดยจะมีการประชุมคณะกรรมการประจำอาเซียนปีละ 4-5 ครั้ง ประเทศสมาชิกจะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในแต่ละปี โดยเรียงลำดับตัวอักษร
ASEAN Standing Committee	
ASEAN-CCI	สภาหอการค้าและอุตสาหกรรมของอาเซียน ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคเอกชนของประเทศอาเซียน ทำหน้าที่ศึกษาติดตามการดำเนินความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าของภาครัฐอย่างใกล้ชิดพร้อมทั้งพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจของอาเซียน
ASEAN Chamber of Commerce and Industry	
CLMV	ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม โดยประเทศสมาชิกเดิมอาเซียน 6 ประเทศ ได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแบบให้เปล่ากับประเทศสมาชิกใหม่CLMV ซึ่งมีแผนการดำเนินงานใน 4 สาขา ได้แก่ 1) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Information andCommunication Technology: ICT) 2) ด้านการกระชับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Regional Economic Integration) 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development:HRD) 4) ด้านโครงสร้างพื้นฐานinfrastructure)โครงการต่างๆ เหล่านี้เป็นโครงการภายใต้ความริเริ่มของผู้นำอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: AI)โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพให้สมาชิกใหม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีความตกลงอาเซียนในการเปิดเสรีการค้าการลงทุน และกรอำนวยความสะดวกทางการขนส่งสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น
Cambodia Laos Myanmar and Vietnam	

* ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/part_1.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
Office of the National Economic and Social Development Board

unบรรณารักษ์

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 เป็นอย่างมาก โดยมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อใช้โอกาสจากการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของอาเซียนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งของประเทศไทยและอาเซียนโดยรวม ทั้งนี้ หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการเพื่อให้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยเป็นไปด้วยดี

การเตรียมความพร้อมและการดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นคง เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย จะต้องดำเนินการในทุกมิติ ทั้งด้าน การศึกษา สาธารณสุข คุณภาพชีวิตของประชาชน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสิ่งแวดล้อม โดยทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการดำเนินการ

วารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้ จึงขอนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในภาคส่วนต่างๆ ประกอบด้วย บทสัมภาษณ์คุณอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานหอการค้าไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และคุณกานต์ ตระกูลฮุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) แผนรับมือของไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านต่างๆ อาทิ เกษตรไทยในเวทีอาเซียน แรงงานไทยในยุคประชาคมอาเซียน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการเตรียมความพร้อมการแก้กฎหมายของไทยให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน และเรื่องอื่นที่น่าสนใจในวารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการ

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ

รองเลขาธิการ

นางเพ็ญจา อ่อนชิต

นางสุวรรณี คำมั่น

นายปรเมธี วิมลศิริ

นายชาญวิทย์ อมตะมาพุชาติ

นายธานินทร์ ณะเฒ

นางสาวลดาวัลย์ คำภา

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและ

แผนงาน

นางนิตยา กมลวาทินศา

นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ

นายภูมิไจ อัดตะนนท์

นางสาวสุมาลี เดชาบุรุษานุกุล

นางสาวภาณีย์ วัฒนา

นายณพพร มนูญผล

นางปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล

บรรณารักษ์บริหาร

นายวิทยา ปิ่นทอง

บรรณารักษ์ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นางภาณี ชนาธิปกรณ

กองบรรณาธิการ

นางสาววิภา เตชะพนาดร

นางภาณี ชนาธิปกรณ

นายอิทธิพงศ์ หิรัญเรืองโชค

นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง

นายธีระพงษ์ มัลลย์ทอง

นางสาววัชรีย์ พุ่มทอง

นางสาวอมรรารรณ ทิวถนอม

นางสาวปภาณัน วรรณสนสกุล

ฝ่ายจัดการ

นายธีระพงษ์ มัลลย์ทอง

ฝ่ายศิลปกรรมและภาพ

นายเนาวฤทธิ์ ฤทธิแปลก

ออกแบบและพิมพ์ที่

หจก. อรุณการพิมพ์

สารบัญ

unบรรณารักษ์

สัมภาษณ์พิเศษ

ไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

นายอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

นายกานต์ ตระกูลฮุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

เรื่องเด่นประจำฉบับ

แผนรับมือการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บทความประจำฉบับ

แรงงานไทยในยุคประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน...โอกาสหรือความเสี่ยงสำหรับ SMEs

เกษตรไทยในเวทีอาเซียน

แก้กฎหมายรับประชาคมอาเซียน

ฉีกกระทู้

รู้จักสู่ทางการค้าการลงทุนในพม่า

แนะนำโครงการวิจัย

โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนบูรณาการพัฒนามาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน

ข้อมูลชวนรู้

อาเซียนกับเศรษฐกิจทางทะเลของไทย

ความเคลื่อนไหวของ สสช.

ความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติในปีงบประมาณ 2556

ปกหน้าใน

คำศัพท์เศรษฐกิจน่ารู้สู่ AEC

ปกหลังใน

คำศัพท์เศรษฐกิจน่ารู้สู่ AEC (ต่อ)

ไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

นิสวันต์ พิชญ์ดำรง*

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายด้าน ซึ่งไทยจำเป็นต้องเตรียมพร้อมรับผลกระทบเหล่านี้ วารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้ จึงขอนำเสนอมุมมองของคุณ อิศระ ว่องกุศลกิจ ประธานกรรมการหอการค้าไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสถานประกอบการค้าแห่งประเทศไทย และคุณกานต์ ตระกูลสุนทร กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCG) ซึ่งมีประเด็นในเรื่องการเตรียมรับผลกระทบ

เมื่อเข้าสู่
ประชาคม
อาเซียนที่
น่าสนใจ
อย่างยิ่ง
ดังนี้

มุมมองของคุณอิสระ ว่องกุศลกิจ : การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเริ่มต้นไปแล้ว

คุณอิสระฯ กล่าวถึงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทยว่า ในทางปฏิบัติเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นไปแล้ว จะเห็นได้จากการขยายการลงทุนของไทยในประเทศอาเซียนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปี 2554 โดยเฉพาะประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) การค้าชายแดนมีมูลค่าสูงขึ้นมาก ในบางพื้นที่ อาทิ จังหวัดอุดรธานี ในวันหยุดถึงกับรถติด เนื่องจากมีประชาชนข้ามแดนจากประเทศลาวมาเที่ยวจับจ่ายสินค้าและบริการจำนวนมาก แม้ประเทศลาวจะมีประชากรไม่มากนัก

ข้อดีและข้อพึงระวังของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทยนั้น คุณอิสระฯ เห็นว่า มีทั้งผลดีและสิ่งที่พึงระวัง สำหรับผลดี นอกจากด้านเศรษฐกิจที่ทำให้มีตลาดใหญ่ขึ้นแล้ว ยังมีเรื่องสังคมและวัฒนธรรมที่จะมีการแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น ทำให้เกิด

ความรักใคร่กลมเกลียวกัน มีการไปมาหาสู่กันเหมือนญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดี เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะพัฒนาไปด้วยกันในระยะยาว

“ผมอยากจะส่งเสริมให้สมาชิกหอการค้าไทยฯ มีความรู้สึกที่ว่า เรามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการพึ่งพากัน ไม่อยากให้อีกสักคนว่า เราจะได้เปรียบเรื่องอะไรบ้าง เราซื้อสินค้าและบริการที่เขาผลิตได้ดี อาทิ พลังงาน เขาก็ซื้อสินค้าและบริการที่เราถนัด อาทิ อาหาร บริการด้านสุขภาพ”

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อควรระวังในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ การค้าในบางสาขาที่ไทยไม่สามารถแข่งขันได้ อาจทำให้เกิดผลเสียต่อประเทศไทย อาทิ ประเทศสิงคโปร์ซึ่งมีความเข้มแข็งทางด้านการธนาคาร การฝึกอบรม หรือประเทศมาเลเซียซึ่งมีความเข้มแข็งในด้านการฝึกอบรมและการศึกษามากกว่าประเทศไทยโดยเฉลี่ย ซึ่งหากทำได้ ไทยควรดึงคนจากประเทศเหล่านี้มาช่วยเสริมธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย

“ข้อพึงระวังประการหนึ่งคือ ในปัจจุบันประเทศไทยใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้เกิดเป็นข้อเสียกับการผลิตที่เน้นการใช้แรงงาน เนื่องจากจะต้องรับผิดชอบมากขึ้นในเรื่องสุขภาพอนามัยของแรงงานเหล่านี้ และยังอาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมของคนไทยในพื้นที่ที่มีแรงงานเหล่านี้อยู่มาก ซึ่งผมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการควบคุมให้เหมาะสม”

*รักษาการนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

เตรียมรับการแข่งขันทางธุรกิจ ในตลาดที่กว้างขึ้น

คุณอิสระฯ ได้กล่าวถึงการขยายธุรกิจออกไปในอาเซียนว่า ควรจะเข้าไปทำการค้าขายและส่งบุคลากรไปเรียนรู้วัฒนธรรม กฎระเบียบของประเทศนั้นๆ ก่อน เมื่อคุ้นเคยแล้ว จึงค่อยลงทุนหรือย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ตลาดอาเซียนที่กว้างขึ้น ย่อมนำมาซึ่งการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงขึ้น อาทิจากธุรกิจด้านการบริการเพื่อสุขภาพ ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงอย่างมาก ควรเตรียมรับการแข่งขันในด้านบุคลากร โดยเฉพาะพยาบาล ซึ่งขณะนี้ขาดแคลนมาก เนื่องจากพยาบาลที่พูดภาษาอังกฤษจะได้ถูกดึงตัวไปทำงานที่ประเทศอื่นที่ได้ค่าตอบแทนสูงกว่า อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรี อาจเป็นโอกาสของไทยในการดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถจากประเทศอื่นเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้เช่นกัน อาทิ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ที่เข้าไปลงทุนในประเทศอินโดนีเซีย สามารถจ้างคนอินโดนีเซียที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในบริษัทที่ประเทศอินโดนีเซียและที่ประเทศอื่นๆ ที่เข้าไปลงทุน หรือบริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด ลงทุนในประเทศออสเตรเลีย สามารถพัฒนาเทคนิคการผลิตของบริษัทจากการเรียนรู้เทคนิคการผลิตของประเทศออสเตรเลีย ทำให้สามารถผลิตสินค้าโดยใช้แรงงานน้อยลงได้

“สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูง อาทิ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์จากประเทศมาเลเซีย ซึ่งเข้ามาลงทุนในประเทศไทย การธนาคารที่ประเทศสิงคโปร์เติบโตมาก แต่ไทยยังเติบโตเฉพาะในประเทศเท่านั้น อาหารและผลิตภัณฑ์ฮาลาล ซึ่งในอาเซียนมีประชากรมุสลิมถึง 253 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด แต่ตราสินค้าฮาลาลของ

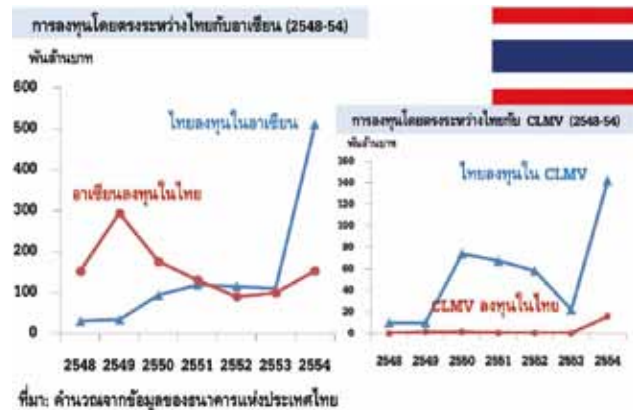
ไทยยังไม่ได้รับการยอมรับมากเท่ากับของประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศมุสลิม ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียซื้อสินค้าฮาลาลของไทยไปขาย จึงควรปรับปรุงให้ตราสินค้าฮาลาลของไทยได้รับความเชื่อถือมากขึ้น เช่น การติดต่อจ้างให้ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียมาตรวจสอบและให้การรับรองสินค้าฮาลาลของไทย เป็นต้น”

SMEs ไทยต้องเร่งปรับตัวรับ ประชาคมอาเซียน

แม้ว่าบริษัทที่ขยายธุรกิจออกไปในอาเซียนส่วนใหญ่มีแผนที่จะขยายอยู่แล้ว ก่อนที่จะมีการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แต่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทำให้เกิดความตื่นตัวของผู้ประกอบการไทยในเรื่องนี้มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา แม้กระทั่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะ SMEs รุ่นใหม่ที่เป็นรุ่นลูกหลาน ซึ่งมีความรู้ มีศักยภาพ อาทิ ธุรกิจอาหาร อัญมณี เครื่องประดับ สินค้า Life Style แต่ธุรกิจเหล่านี้มักจะขยายออกไปได้เฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่สามารถขยายธุรกิจไปยังตลาดใหญ่ที่อยู่ห่างไกลออกไป อาทิ ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีประชากรถึง 250 ล้านคน ฟิลิปปินส์กว่า 100 ล้านคน และเวียดนาม

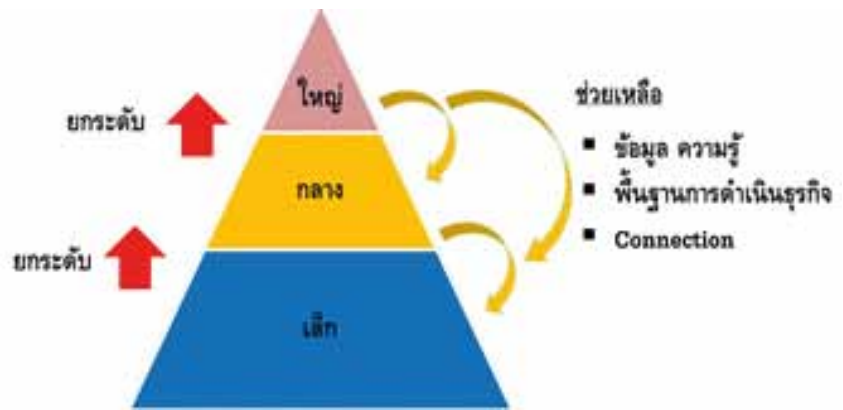
อีกกว่า 90 ล้านคน การขยายธุรกิจไปในประเทศเหล่านี้จะทำให้การค้าเติบโตขึ้นอีกมาก นอกจากนี้ หาก SMEs ไทยไม่พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เข้มแข็ง ในอนาคตอาจเสียเปรียบในด้านความสามารถในการแข่งขันให้แก่ประเทศที่มีแรงงานราคาถูก อาทิ เวียดนาม โดยเฉพาะในด้านสิ่งทอและการรับจ้างผลิตสินค้า แม้จะยังไม่เห็นแนวโน้มความเสียเปรียบดังกล่าวอย่างชัดเจนในปัจจุบัน

“หอการค้าไทยฯ ได้ดำเนินการยกระดับขีดความสามารถของ SMEs ในรูปแบบของ “พี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน” ซึ่งเป็นการให้บริษัทขนาดใหญ่ที่มีการขยายธุรกิจไปยังอาเซียนแล้ว ช่วยพัฒนาบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมด้วยการพา SMEs ไปขยายธุรกิจในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเราเรียกว่า Team Thailand หอการค้าไทยฯ จะให้การสนับสนุนการพัฒนาใน

3 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ ด้วยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และธนาคารแห่งประเทศไทย 2) การสนับสนุนด้านพื้นฐานการดำเนินธุรกิจ และ 3) การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (Connection) การพา SMEs ไปขยายธุรกิจในอาเซียนนี้จะเริ่มทำเป็นกลุ่มๆ ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้ว่า กลุ่มที่พาไปนี้ หากกลับมาแล้วค้าขายได้ประมาณร้อยละ 50 ก็ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว

ในการดำเนินการจะมีการประสานงานกับภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งหากภาครัฐมีโครงการที่หอการค้าไทยฯ พอดีจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ก็จะประสานเข้าร่วมด้วย อาทิ กระทรวงพาณิชย์มีโครงการ SMEs Pro-active ซึ่งเป็นโครงการที่ให้เงินทุนให้ประมาณ 300 ล้านบาท สำหรับผู้ประกอบการประมาณ 10-20 คน ไปจัดงานแสดงสินค้าหรือเจรจาธุรกิจทำข้อตกลงทางการค้าในต่างประเทศ หอการค้าไทยฯ ก็จะช่วยคัดเลือกผู้ประกอบการที่จะไปร่วมโครงการดังกล่าว โดยเน้นการขยายธุรกิจไปที่ประเทศในอาเซียนเป็น

หลักก่อน นอกจากนี้ หอการค้าไทยฯ ยังช่วยวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มของอุตสาหกรรมของธุรกิจนั้นๆ ทำความเข้าใจว่าธุรกิจอยู่ในส่วนใดของห่วงโซ่มูลค่า และวางกลยุทธ์เพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและเติบโตได้”

พาณิชย์นาวีและการขนส่งสินค้าผ่านแดน จุดอ่อนของไทยที่ต้องเร่งปรับปรุง

ประเทศไทยมีความได้เปรียบในเรื่องทำเลที่ตั้ง เหมาะสำหรับเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงในอาเซียน ซึ่งคุณอิสระฯ เห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะการพาณิชย์นาวี ยกตัวอย่างการขนส่งน้ำตาล หากประเทศอินโดนีเซียซื้อน้ำตาลจากบราซิลซึ่งราคาถูกกว่า แต่การขนส่งจำเป็นต้องใช้เรือใหญ่ เนื่องจากเป็นการขนส่งทางไกลข้ามมหาสมุทร จึงทำให้ต้องขนส่งในปริมาณ

ครั้งละมากๆ และต้องเสียค่าโกดังเพื่อเก็บสต็อกสินค้า รวมทั้งต้องกระจายสินค้าไปยังเกาะต่างๆ ทำให้เกิดต้นทุนที่สูงขึ้น แต่หากซื้อจากประเทศไทย ที่สามารถส่งน้ำตาลได้ในปริมาณไม่มากในแต่ละเที่ยว และสามารถส่งไปยังเกาะต่างๆ ของประเทศอินโดนีเซียได้โดยตรง ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการสต็อกและกระจายสินค้า ไทยจึงได้เปรียบในการแข่งขันด้านการค้า แต่ปัจจุบัน ไทยยังมีกฎเกณฑ์จำนวนมากที่ไม่สนับสนุนให้การพาณิชย์นาวีของไทยมีความเข้มแข็ง ทำให้การขนส่งสินค้าทางทะเลจากประเทศไทยไปยังประเทศที่เป็นเกาะในอาเซียนซึ่งเป็นตลาดใหญ่และมีประชากรจำนวนมาก ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ยังมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงหลายประการ ทั้งในเรื่องความยืดหยุ่นของเวลาในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ความสามารถในการรองรับเรือของท่าเรือ ภาษีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยกตัวอย่างท่าเรือแหลมฉบัง ยังต้องใช้เวลากว่า 5-6 ชั่วโมงในการนำสินค้าจากเรือขึ้นฝั่ง

“ไทยควรปรับปรุงกิจการพาณิชย์นาวีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างเร่งด่วน โดยตั้งเกณฑ์มาตรฐานในการปรับปรุงให้เทียบเท่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งมีพาณิชย์นาวีที่มีประสิทธิภาพสูงมาก สำหรับความเชื่อมโยงทางบก ด้านการคมนาคมทางถนนและอากาศของประเทศไทย มีความเป็นมาตรฐาน ราคาไม่

แพง และสะดวกเร็วไม่ด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนแม้กระทั่งประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ด้านระบบรางวัลควรเน้นการปรับปรุงระบบรางวัลเพื่อการขนส่งสินค้าเป็นหลัก เพราะการขนส่งผู้โดยสารไทยทำได้ดีอยู่แล้ว สิ่งที่ต้องเร่งปรับปรุงอีกประการหนึ่งได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดน ซึ่งประเทศไทยยังมีความล่าช้ามาก อาทิ ด้านสะเดาในภาคใต้ ใช้เวลา 6-8 ชั่วโมงสำหรับขั้นตอนการผ่านด่านฝั่งไทย ซึ่งโดยทั่วไปไม่ควรใช้เวลาเกิน 1 ชั่วโมง ประเทศในยุโรปใช้เวลาเพียง 5-10 นาทีเท่านั้น ผมคิดว่ารถบรรทุกสินค้าของบริษัทที่มีมาตรฐานดี มีการลงทะเบียนไว้แล้ว ก็น่าจะอนุญาตให้ผ่านได้เลย และใช้วิธีการสุ่มตรวจเพื่อตรวจสอบเป็นครั้งคราว เรื่องกฎระเบียบเหล่านี้ รัฐยังปรับตัวไม่ทัน ซึ่งความล่าช้าที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความเสียหายทางธุรกิจอย่างมาก”

การวิจัยและพัฒนา ต้องทันเวลา และมีการนำไปใช้ให้เกิดผลจริง

คุณอิสระฯ กล่าวถึงประเด็นการวิจัยและพัฒนาว่า เป็นเรื่องที่น้ำหนักใจ เนื่องจากผู้ประกอบการที่ลงทุนในด้านการ

วิจัยและพัฒนา มีน้อยมาก ซึ่งหากการค้าไทยฯ มีการจัดตั้งคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนในเรื่องนี้ โดยอันดับแรกจะรวบรวมประเด็นปัญหาที่มีอยู่เพื่อเสนอให้ภาครัฐ อาทิ สิทธิประโยชน์ในการขอลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่าในเรื่องการวิจัยและพัฒนา ซึ่งในทางปฏิบัติ การขอใบรับรองว่าเป็นงานวิจัยและพัฒนาใช้เวลานานมาก เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบไม่เพียงพอ หากการค้าไทยฯ จึงเสนอแนะว่าให้สถาบันที่เกี่ยวข้องหรือ มหาวิทยาลัยต่างๆ ดำเนินการออกใบรับรองให้แทนในกรณีที่มีวงเงินไม่เกินที่กำหนด โดยภาครัฐอาจกำหนดมาตรฐานในการตรวจสอบให้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น

“การดำเนินการวิจัยเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าครั้งสำคัญ (Break Through) เป็นการตั้งความหวังที่สูง จะใช้เวลานานมากเกินไป จึงควรใช้การวิจัยที่เป็นการประยุกต์ใช้ (Apply Research) โดยการนำวิธีการที่มีอยู่แล้วมาวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดให้สามารถใช้ได้ดีกว่าเดิม น่าจะมีประโยชน์ในทางปฏิบัติมากกว่าในระยะสั้น นอกจากนี้ การวิจัยที่ทำแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเป็นการวิจัยที่ไม่ได้นำความต้องการของผู้ใช้มาพิจารณาด้วย จึง

ควรมีการหารือกับภาคการผลิตของเอกชน เพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ”

การปรับทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

คุณอิสระฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่า สิ่งสำคัญที่สุดคือการปรับทัศนคติในการทำงานของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาครัฐควรมีการทำงานที่มีความเชื่อมโยงประสานกันให้ได้ ไม่แบ่งแยกว่าเป็นงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ร่วมกันทำงานเพื่อมุ่งประโยชน์ของประเทศ ไม่ยึดติดกับกฎระเบียบ แต่ควรมีการยืดหยุ่นเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก เรื่องกฎระเบียบอาจพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสมได้ภายหลัง สำหรับภาคเอกชน จะต้องปรับทัศนคติไปในแนวทางว่า เมื่อประเทศกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ธุรกิจจะอยู่อย่างเดิมไม่ได้แล้ว เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการที่จะช่วยกันปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของตนเอง และเพื่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมสูงสุด

มุมมองของคุณกานต์ ตระกูลฮุน : ประชาคมอาเซียนทำให้ตลาดกว้างขึ้น แต่การแข่งขันก็สูงขึ้นด้วย

คุณกานต์ฯ ให้ความเห็นว่าประชาคมอาเซียนจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงขนาดและเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและประชาชนบางส่วน แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและประชาชนที่ยังขาดความพร้อม

“ประชากรในอาเซียนประมาณ 600 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยที่มีประชากร 64.5 ล้านคน เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวได้มากขึ้น เนื่องจากมีตลาดที่ขนาดใหญ่ขึ้น โอกาสในการขยายธุรกิจจึงมีมากขึ้น ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างประเทศในอาเซียนลดลง และมีเม็ดเงินลงทุนจากประเทศสมาชิกและภายนอกกลุ่มอาเซียนมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน จะทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญการแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง อาทิ สิงคโปร์และมาเลเซีย ขณะเดียวกันก็ต้องแข่งขันกับประเทศที่มีค่าจ้างราคาถูกและมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ อาทิ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม

อย่างไรก็ตาม การแข่งขันที่รุนแรงจะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทยไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่เป็นจุดแข็งของประเทศและภาคเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ภาคธุรกิจของไทยที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ จะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ส่วนภาคบริการที่จะได้ประโยชน์คือ ภาคบริการที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ หรือการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือเทคโนโลยีขั้นสูง ส่วนภาคเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบได้แก่ สินค้าขั้นต้นที่เน้นการแข่งขันทางด้านต้นทุน ซึ่งอาจทำให้สูญเสียส่วนแบ่งการตลาด และความสามารถในการแข่งขันให้แก่ประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า ซึ่งมีประเทศสมาชิกอาเซียนถึง 6 ประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าไทย”

ไทยได้เปรียบในด้านที่ตั้ง ระดับการพัฒนาประเทศ ขนาดและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ

คุณกานต์ฯ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นๆ ของประชาคมอาเซียนในหลาย

ประเด็น **ประเด็นแรก**ได้แก่ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยซึ่งอยู่ที่ศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน และมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุดในภูมิภาค ทำให้ได้เปรียบในเรื่องของการค้า การลงทุน การคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบก ทางอากาศ หรือแม้กระทั่งศูนย์แสดงสินค้า เอื้อต่อการลงทุนเพื่อเป็นฐานการผลิตสำหรับส่งสินค้าไปยังประเทศอื่นในภูมิภาค และการเป็นศูนย์กลางโครงข่ายเชื่อมโยงคมนาคมด้านต่างๆ ส่งผลให้การลงทุนจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนจะเข้ามาที่ประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมด้านยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว ทำให้สามารถต่อยอดด้านการลงทุนหรือวิจัยได้ อีกทั้งที่ตั้งของประเทศไทยยังมีความเสี่ยงภัยธรรมชาติค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้านหลายประเทศ แม้ช่วงที่ผ่านมาไทยต้องเผชิญวิกฤตน้ำท่วมใหญ่ แต่เป็นภัยพิบัติที่สามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้และสามารถเตรียมการป้องกันได้

ประเด็นที่สองได้แก่ ระดับการพัฒนาประเทศของไทยที่ค่อนข้างสูงกว่า

ประเทศส่วนใหญ่ในอาเซียน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแรงงานมีฝีมือและบุคลากรระดับสูงจำนวนมาก มีระบบสาธารณสุขและระบบสาธารณสุขภาคพื้นฐานที่มีคุณภาพและทั่วถึง มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกฎระเบียบ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างมากเช่นกัน

นอกจากนี้สถาบันการเงินของประเทศไทยมีความมั่นคง นักลงทุนสามารถระดมทุนจากสถาบันการเงินของไทยได้อย่างมั่นใจ เงินบาทได้รับการยอมรับ

จากประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้การค้าขายแดนสามารถซื้อขายเป็นเงินบาทได้

ประเด็นที่สามได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากอินโดนีเซีย มีประชากรจำนวนมากใกล้เคียงกับจำนวนประชากรของพม่า และเวียดนาม แต่คนไทยมีระดับรายได้และมีกำลังซื้อสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และยังมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการพัฒนาและรองรับการลงทุนในภาคการผลิตซึ่งแตกต่างจากสิงคโปร์ที่มีพื้นที่จำกัด

ประเด็นสุดท้ายได้แก่ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ดีของไทยกับอาเซียน ไทยมีมูลค่าการส่งออกและนำเข้ากับอาเซียน 9.7 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2555 นับเป็นอันดับ 3 รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และมีดุลการค้าต่ออาเซียนเกินดุล 1.6 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ เป็นอันดับ 2 รองจากสิงคโปร์ ซึ่งสะท้อนว่าไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในด้านการขยายการส่งออกไปยังอาเซียน อีกทั้งเศรษฐกิจไทยยังมีความเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศสูงมาก การขยายตัวของ

เศรษฐกิจไทยพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศมาโดยตลอด ไทยจึงมีความพร้อมและประสบการณ์ในการทำการค้าและดึงดูดนักลงทุนต่างประเทศมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ

“ในปี 2555 ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศประมาณ 270,000 ล้านบาท เป็นอันดับ 4 รองจาก สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย หมายความว่า การเข้าเป็นประชาคมอาเซียน จะทำให้ประเทศไทยมีโอกาสได้รับประโยชน์จากการค้าและการลงทุนจากประเทศสมาชิกและนอกกลุ่มอาเซียนมากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการลงทุนในธุรกิจบริการที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้สูงถึงร้อยละ 70 เช่น การขนส่งทางอากาศ บริการด้านการท่องเที่ยว บริการสุขภาพ และบริการโลจิสติกส์ เป็นต้น นอกจากนี้ ไทยมีจุดเด่นในเรื่องการท่องเที่ยว การแพทย์ที่ดีในราคาที่ไม่แพง เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ประกอบกับความเป็นมิตรและรอยยิ้มของคนไทย ก็มีมีส่วนช่วยส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติด้วย จุดแข็งเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันเพิ่มศักยภาพให้กับประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางอาเซียน (ASEAN Hub) ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนของอาเซียนต่อไป”

ความตื่นตัว ภาษา เทคโนโลยี และการกระจายความเจริญยังเป็นข้อจำกัดของไทย

สำหรับข้อจำกัดของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คุณกานต์ฯ ระบุว่า สิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอย่างแรกก็คือสังคมไทยยังขาดความตื่นตัวเกี่ยวกับการเป็นประชาคมอาเซียน ประชาชนและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญ ผลกระทบ และความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมเท่าที่ควร ยกเว้น

ผู้ประกอบการขนาดใหญ่หรือหน่วยงานที่ทำธุรกิจกับต่างประเทศอยู่แล้ว ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียน ขาดการเตรียมความพร้อม และไม่สามารถปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ทันเวลา นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องภาษาเป็นสิ่งสำคัญ ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลและภาษากลางในการสื่อสารในอาเซียน แต่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยยังต้องเร่งพัฒนา จากผลสำรวจของสภาเศรษฐกิจโลก ทักษะภาษา

ของคนไทยอยู่ในอันดับที่ 8 จาก 10 ประเทศในอาเซียน ต่ำกว่าลาว และกัมพูชาเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อไม่ให้สถานการณ์แรงงานไทยเสียเปรียบในเวทีอาเซียน

“อีกเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญคือเรื่องของเทคโนโลยีการผลิต ส่วนใหญ่ของไทยยังเป็นเทคโนโลยีขั้นกลาง เนื่องจากการทำธุรกิจที่สูงขึ้นทั้งอัตราค่าจ้างแรงงานในประเทศและต้นทุนด้านพลังงาน รวมทั้งต้นทุนด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ค่อนข้างสูง ขณะที่นักลงทุนกำลังมองหาแหล่งลงทุนใหม่ที่มีต้นทุนแรงงานต่ำ การลงทุนในโลกจึงมีแนวโน้มไหลเข้าไปยังประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่มากขึ้น เช่น อินโดนีเซีย พม่า ทำให้ไทยมีแนวโน้มสูญเสียความน่าสนใจในการเข้ามาลงทุนมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนการทำธุรกิจโดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเพิ่ม

ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และลดข้อเสียเปรียบในการแข่งขันด้านต้นทุน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการกระจุกตัวของความเจริญเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ แต่การที่จะรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเพิ่มโอกาสทางด้านการค้า การลงทุน จำเป็นต้องมีการกระจายความเจริญไปยังจังหวัดอื่นๆ ด้วย ซึ่งขณะนี้รัฐบาลได้มีโครงการลงทุนเพื่อดำเนินการสร้างการเชื่อมต่อในภูมิภาคอาเซียนแล้ว ทั้งระบบถนนและระบบราง”

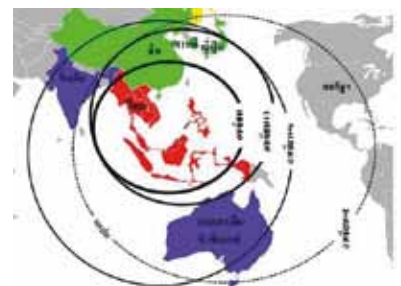
ประชาคมอาเซียนนำมาทั้งโอกาสและประเด็นท้าทายสำหรับการค้าและการลงทุน

การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนภายใต้ตลาดเดียว จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กับทุกประเทศสมาชิกในอาเซียนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการขยายและทำธุรกิจ เนื่องจากขนาดของตลาดที่ใหญ่ขึ้น มีโอกาสใช้ประโยชน์จากการประหยัดจากการขยายขนาดการผลิต และยังมีโอกาสในการที่จะได้บุคลากรที่มีความสามารถสูงมาร่วมงาน จากการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอย่างเสรี และลดปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงานเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ อาทิ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา เนื่องจากมากกว่าร้อยละ 50 ของประชากรในอาเซียนอยู่ในวัยทำงานซึ่งอายุน้อยกว่า 30 ปี นอกจากนี้ ยังมีโอกาสในการสร้างความเชื่อมโยงกันมากขึ้น จากการปรับลดและยกเลิกภาษีนำเข้าระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้ทุกประเทศสามารถใช้วัตถุดิบและทำการค้าร่วมกันได้โดยไม่มีข้อจำกัดในการเคลื่อนย้าย สำหรับประเทศไทยมีนโยบายการสนับสนุนการลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะการลงทุนที่นำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาทักษะบุคลากร ซึ่งการลงทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการถือหุ้นของ

ต่างชาติ ไม่กำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศ และไม่จำกัดปริมาณการส่งออก อีกทั้งยังมีสิทธิพิเศษอื่นๆ ที่ปรับสอดคล้องกับองค์การการค้าโลก

การพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งในภูมิภาคอาเซียนของภาครัฐ และการพัฒนาของตลาดเงินและตลาดทุน จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจทั้งด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ มีโอกาสในการขยายธุรกิจ หรือเคลื่อนย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่ได้เปรียบด้านต้นทุนและทำเลที่ตั้ง และยังเป็นโอกาสเพิ่มโอกาสในการระดมทุนและดึงดูดเงินลงทุนใหม่ๆ เข้าสู่ไทยผ่านทางการค้าการลงทุนระหว่างกันที่เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น การรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนยังสามารถเพิ่มโอกาสในการขยายธุรกิจและทำการค้ากับประเทศในภูมิภาคอื่นๆ อาทิ ASEAN+3 (จีน, เกาหลีใต้, ญี่ปุ่น), ASEAN+6 (3+ อินเดีย, ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์) และ ASEAN+8 (6+ สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย)

“แต่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนยังมีประเด็นท้าทายในเรื่องที่ธุรกิจไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ซึ่งผมเห็นว่า ไทยต้องหลีกเลี่ยงการแข่งขันในเรื่องราคา และมุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีขั้นสูงในพัฒนาสินค้าและบริการให้ตรงความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายแทน และต้องทำไปพร้อมๆ กับการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับผู้บริโภคในต่างประเทศ ในด้านการขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ ธุรกิจไทยต้อง

เผชิญกับความท้าทายในการลงทุนในประเทศที่ไม่คุ้นเคย ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างคู่ค้าต่างประเทศ หรือระหว่างนายจ้างชาวต่างชาติและลูกจ้างท้องถิ่น อีกทั้งต้องตระหนักถึงกฎเกณฑ์และกฎหมายที่ต่างกันในแต่ละประเทศซึ่งอาจทำให้การลงทุนล่าช้า ดังนั้น ธุรกิจไทยจะต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้าไปลงทุน นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายในเรื่องการรักษากลุ่มคนเก่งของตนไว้ เนื่องจากมาตรฐานคุณภาพแรงงานที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินธุรกิจไม่เป็นไปตามที่วางไว้ หรืออาจเกิดปัญหาการแย่งชิงแรงงานฝีมือในบางพื้นที่ได้ สิ่งเหล่านี้ธุรกิจไทยต้องเผชิญ และฝ่าฟันไปได้ เพื่อพร้อมที่จะแข่งขันกับธุรกิจของชาวต่างชาติที่มีมาตรฐานระดับโลก”

ภาคเอกชนต้องเร่งเตรียมพร้อมเข้าสู่สนามแข่งอาเซียน

ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 แต่คุณกานต์ฯ เห็นว่า บรรยากาศความตื่นตัวในสังคมไทยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนยังมีอยู่ไม่มากนัก การพยายามทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และการเตรียมความพร้อมในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ยังจำกัดอยู่เฉพาะผู้ประกอบการเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา รวมถึงความร่วมมือกันของภาคเอกชน เพื่อสร้างจุดเด่นให้กับสินค้าและบริการของไทย และพัฒนาตราสินค้าของไทยให้เป็นที่ยอมรับว่า เป็นตราสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง พร้อมที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

“สำหรับการเตรียมการของภาคเอกชน จะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน อาทิ กฎ ระเบียบ

ผลประโยชน์ และข้อจำกัดต่างๆ พร้อมไปกับการประเมินความพร้อมในการปรับตัวเข้าสู่สนามแข่งขันระดับอาเซียน ทั้งการเรียนรู้สภาพตลาดอาเซียน คู่แข่ง การบริหารจัดการด้านต่างๆ อาทิ ต้นทุนการผลิต การตลาด และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเตรียมพร้อมในเรื่องของคนให้มีความรู้ความสามารถในการทำธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ปรับองค์กรให้มีความยืดหยุ่น และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมรับมือกับทุกๆ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในวันนี้ ทิศทางการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมในอนาคต จะเป็นการแข่งขันว่าใครจะมีนวัตกรรมในการพัฒนาสินค้าและบริการของตนได้ดีกว่ากัน ตราสินค้าของใครจะเป็นที่จดจำ และใครจะสามารถสร้างความภักดีต่อตราสินค้าได้มากกว่า เพื่อครองความเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมนั้นๆ ภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือเล็ก จึงต้องเน้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการที่สามารถขายได้ ควบคู่ไปกับการสร้างและพัฒนาตราสินค้าจากระดับท้องถิ่นสู่ภูมิภาคอาเซียน ซึ่งการที่จะพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว นั้นพันธมิตรทางธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะไม่มีใครสามารถเก่งคนเดียว หรือเก่งในทุกๆ เรื่องได้ แต่ละคนล้วนมีจุดแข็งของตัวเอง ดังนั้น ธุรกิจจึงต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ ภาคเอกชนควรคำนึงถึงการดำเนินธุรกิจภายใต้หลักบรรษัทภิบาล ใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียนอย่างพอประมาณ ไม่เอารัดเอาเปรียบชาติสมาชิกอาเซียนอื่น เพื่อแสดงให้เห็นว่าเราพร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีในทุกๆ ชุมชนหรือสังคมที่จะเข้าไปดำเนินธุรกิจ”

ภาครัฐควรดำเนินการในเชิงรุกเพื่อสนับสนุนภาคเอกชน

ภาครัฐสามารถช่วยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนได้อย่างมาก โดยควรมีการ

ทำงานในเชิงรุกมากขึ้น ทั้งการให้ความรู้ประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักให้กับประชาชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียน มีนโยบายด้านส่งเสริมพัฒนาการศึกษา เพื่อให้มีมาตรฐานการศึกษาทั้งทางด้านทักษะฝีมือและภาษา รวมทั้งเพิ่มงบประมาณในการวิจัยและพัฒนา มุ่งเน้นสนับสนุนผู้ประกอบการไทยในเรื่องการลงทุนในกระบวนการผลิตที่มีคุณค่าสูง และส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่ม อาทิ กลุ่มที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและกระบวนการผลิตที่มีนวัตกรรมใหม่ ให้เข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าและบริการ นอกจากนี้ ยังควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านการลงทุน ปรับขั้นตอนให้มีความรวดเร็ว และปรับกฎระเบียบให้มีความยืดหยุ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการค้า การลงทุน พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมที่จะส่งเสริม เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มศักยภาพและสร้างความเชื่อมโยงในอาเซียน ทั้งยังเป็นการวางรากฐานการเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศต่อไป

บทสรุป

จากความเห็นของคุณกานต์ฯ และคุณกานต์ฯ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โอกาสและข้อจำกัดต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับตัวของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ท่ามกลางกระแสการแข่งขันที่น่าจะรุนแรงขึ้น ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดคือ ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน จะต้องร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ประเทศไทยพร้อมเดินทางเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นคงต่อไป ■

แผนรับมือ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ศศิธร พลัทธิเดช* ศววรรณรัตน์ จิตรเกษมสำราญ**

ในช่วงปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนในการเตรียมการรองรับผลกระทบและแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้โอกาสจากความร่วมมือในอาเซียนเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ประกอบกับความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนที่มากขึ้นในทุกภาคส่วน รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำร่างกรอบแผนแม่บทการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย โดยบูรณาการแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศในการร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 แล้วนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

การเตรียมความพร้อมของไทย สู่...ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ...

สศช. ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน จำนวน 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม และ 24 ตุลาคม 2555 รวมทั้งจัดทำยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของส่วนราชการ รวมถึงประเด็นเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญ โดยที่ประชุมได้เห็นชอบยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามที่ สศช. เสนอและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ฯ รวมถึงวิเคราะห์ความพร้อมของสินค้าและบริการของไทยในอาเซียน และจัดส่งให้ สศช. เพื่อบูรณาการแผนงาน/โครงการต่อไป

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

การเตรียมความพร้อมและใช้โอกาสจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคงของอาเซียน รวมทั้งการเชื่อมโยงภายในภูมิภาคทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และประชาชน อันจะเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยกกระดับคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของประชาชนที่ดีขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ภายใต้แนวทางการพัฒนา 8 ยุทธศาสตร์ เพื่อให้ “ประเทศไทยเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งและสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอาเซียนร่วมกัน” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ **นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าบริการ การค้า และการลงทุน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพภาคการผลิต บริการ การค้า และการลงทุน เพื่อรองรับการเปิดเสรีและใช้โอกาสจากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

จากเป้าหมายการรวมตัวของอาเซียนด้านเศรษฐกิจ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายในด้านสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และปัจจัยการผลิตต่างๆ อย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจากการเปิดเสรีทางการค้าส่งผลให้อาเซียนกลายเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไทย นับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการในการขยายฐานการผลิตและช่องทางของสินค้าและบริการในการเข้าถึงตลาดอาเซียนที่มีประชากรกว่า 600 ล้านคน ในขณะเดียวกันก็เป็นความท้าทายจากการแข่งขันและคู่แข่งในตลาดที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงต้องเตรียมพร้อม เพื่อปรับตัวและยกระดับขีดความสามารถของตนเองต่อการแข่งขันจากภายนอก รวมทั้งใช้โอกาสจากอาเซียนอย่างเต็มที่

แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ (1) การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ โดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการลงทุนของประเทศสมาชิกอาเซียน การกำหนดสิทธิประโยชน์/มาตรการการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อจูงใจผู้ประกอบการ เป็นต้น (2) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้มีความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ (3) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าและบริการ โดยเร่งขยายการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement :MRA) ด้านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้า การพัฒนามาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นต่อธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดของสินค้าและบริการ เพื่อสร้างค่านิยมของสินค้าไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาดอาเซียนและตลาดโลกด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมและประกันความเสี่ยง มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดีมั่นคงและปลอดภัย ท่ามกลางพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้ความร่วมมือในอาเซียนที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่น การเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน การเคลื่อนไหลของวัฒนธรรม เป็นต้น จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ความมั่นคงในชีวิต สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาการดำเนินการที่เกี่ยวข้องให้ก้าวหน้าและประสานเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ “คน” มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่มีคุณภาพ สนับสนุนการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

แนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การคุ้มครองและระบบสวัสดิการทางสังคม โดยส่งเสริมระบบคุ้มครองทางสังคมด้วยการพัฒนาระบบกฎหมายประเทศ ส่งเสริมระบบสวัสดิการในระดับชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนพิการและด้อยโอกาสในอาเซียน การพัฒนาระบบการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น (2) การพัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามพันธกิจในพิมพ์เขียวอาเซียน ส่งเสริมและสร้างความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พัฒนากฎระเบียบ และมาตรฐานที่สอดคล้องกันของอาเซียน เป็นต้น (3) ความร่วมมือเพื่อพัฒนา

คุณภาพชีวิต ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส การเพิ่มศักยภาพ ใน

การเฝ้าระวังควบคุมป้องกันโรคติดต่อและโรคอุบัติซ้ำในระดับภูมิภาค และการบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงและมีขีดความสามารถในการรองรับ พร้อมทั้งมีกฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้าและการลงทุน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งทางด้านคมนาคมขนส่ง พลังงาน และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งภายในประเทศและการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและรองรับปริมาณการค้าและการลงทุนในภูมิภาคที่คาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนวทางการดำเนินงาน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการขนส่งสินค้าและการเดินทางภายในประเทศ เพื่อลดต้นทุนระบบโลจิสติกส์ของประเทศ และเพิ่มทางเลือกในการเดินทางของประชาชนและบรรเทาปัญหาจราจรที่ติดขัดในเขตชุมชนเมือง รวมทั้งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศได้อย่างสะดวก ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือและภาษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษา แรงงาน/ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐ

จากความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษา สวัสดิการสังคมและการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และเสริมสร้างศักยภาพด้านทักษะและองค์ความรู้ของเยาวชน แรงงาน และบุคลากรภาครัฐ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้แก่ประชาชนในอาเซียนอีกด้วย

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

ได้แก่ (1) ด้านการศึกษา โดยพัฒนาการศึกษาให้เน้นวาระการพัฒนาของอาเซียน ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในอาเซียน รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะและความรู้ที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการตามความต้องการของตลาดแรงงานรองรับอาเซียน (2) ด้านแรงงานและผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการยกระดับฝีมือแรงงาน การพัฒนาระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานและคุณวุฒิวิชาชีพที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (3) ด้านบุคลากรภาครัฐ มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะรองรับการปฏิบัติงานภายใต้ประชาคมอาเซียน การปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ในภาครัฐให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ มีเป้าหมายใน

การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวก การค้า การลงทุน และสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงต่างๆ

การดำเนินการสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบในปัจจุบัน ให้มีความทันสมัย สามารถใช้บังคับได้อย่าง

เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงอาเซียน เพื่อให้เป้าหมายการรวมตัวกันในอาเซียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการปกป้องผลประโยชน์ภายในประเทศ

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

ประกอบด้วย (1) การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณี ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงแก้ไข และผลักดันกฎหมาย เศรษฐกิจ การค้า การเงิน การลงทุน และการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกับพันธกรณีและพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เพิ่มมาตรการกลไกทางกฎหมายด้านสังคม รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิประชาชน การพัฒนาฐานข้อมูลด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของอาเซียน และขับเคลื่อนความร่วมมือด้านงานยุติธรรมกับกลุ่มประเทศสมาชิก (2) การพัฒนากฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน โดยให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยของสินค้า เพื่อใช้เป็นมาตรการป้องกันและควบคุมการจำหน่ายสินค้าอันตราย พัฒนากฎหมายแรงงาน ระบบการบริหารจัดการและการเคลื่อนย้ายแรงงาน (3) การปกป้องผลประโยชน์/เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย พัฒนาแนวทางการกำกับดูแลการรวมธุรกิจของไทยให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติที่เป็นสากล แกไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบให้สนับสนุนการกระจายรายได้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน มีเป้าหมายให้ประชาชน

ทุกกลุ่มเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ และภาครัฐ

ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน โดยเฉพาะในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ทำให้ขาดการเข้าถึงโอกาสสำคัญในการใช้ประโยชน์จากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเตรียมพร้อมต่อการจัดการด้านสังคมทั้งแรงงาน สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องมีความตระหนักรับรู้เรื่องอาเซียน และจะเป็นการต่อยอดไปสู่การสร้างอัตลักษณ์อาเซียนบนพื้นฐานของมิตรภาพและความร่วมมือซึ่งกันและกันตามเป้าหมายและพันธกรณีของประชาคมต่อไป

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

ประกอบด้วย (1) ภาคประชาชน โดยการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน ทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และความเป็นมาของคนในภูมิภาค เพื่อสร้างความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีระหว่างกันกับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวิจัย เพื่อสร้างมาตรฐานความเข้าใจในเรื่องอาเซียนร่วมกัน (2) ภาคแรงงานและผู้ประกอบการ โดยให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการและแรงงานได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็ประโยชน์ต่อการพัฒนา ศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน (3) ภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ข้าราชการ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องของศิลปวัฒนธรรม

และเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างความมั่นคง มีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อนำไปสู่ภูมิภาคที่มีบรรทัดฐาน เอกภาพ และสันติภาพร่วมกัน

การเสริมสร้างความมั่นคงในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคง เพื่อให้ ภูมิภาคมีบรรทัดฐาน มีเอกภาพ และสันติภาพร่วมกัน โดยส่งเสริมความเข้าใจและยอมรับในระบอบการเมือง การปกครองของประเทศในประชาคมอาเซียน สนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ เกื้อกูลกัน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาเสพติด การร่วมมือและให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดจากปัญหาภัยพิบัติ การเสริมสร้าง

ความร่วมมือด้านการป้องกันทางการทหารและความมั่นคง ในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบกและ

ทางทะเลของประเทศในประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ในกระบวนการดำเนินการ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอาเซียน

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะผลักดันให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันของประเทศสมาชิกมากขึ้น นับเป็นโอกาสของไทยที่จะนำความเชื่อมโยงดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของเมืองหลวงและเมืองสำคัญ โดยสร้างความโดดเด่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละเมือง เพื่อดึงดูดนักลงทุนและนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมากขึ้นจากการเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 แนวทางการพัฒนาเมืองสำคัญที่มีศักยภาพจำแนกออกเป็น 7 กลุ่มเมือง ได้แก่ เมืองหลวง เมืองอุตสาหกรรม เมืองท่องเที่ยว เมืองการศึกษานานาชาติ เมืองบริการสุขภาพ เมืองชายแดนเพื่อการค้า การลงทุน

และเมืองเกษตร รวมทั้งการมองแบบภาพรวม เพื่อการพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพอื่นๆ ของประเทศด้วย

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรม ...

ในการประชุมคณะหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า (วาระพิเศษ) ครั้งที่ 7/2555 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2555 สศช. ได้นำเสนอยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) เพื่อนำไปสู่การระดมความเห็นและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐในเชิงบูรณาการ โดยได้กำหนด 4 ยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ 10-15 ปี ข้างหน้า โดยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2555 ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศ และแผนปฏิบัติการการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ให้สอดคล้องกับปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 รวมทั้งใช้เป็นกรอบในการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในระดับประเทศสู่การปฏิบัติเชิงพื้นที่โดยกลุ่มจังหวัดและจังหวัดอย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

เมื่อยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนผนวกเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ประเทศ ...

ในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า (วาระพิเศษ) เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2555 ได้มีมติให้ผนวกยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 เข้ากับยุทธศาสตร์ประเทศ ในการนี้ สศช. ได้บูรณาการทั้งสองยุทธศาสตร์เข้าด้วยกัน ยุทธศาสตร์ประเทศจึงประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์เช่นเดิม โดยมีองค์ประกอบเพิ่มขึ้นจาก 28 ประเด็นหลักเป็น 30 ประเด็นหลัก และเพิ่มแนวทางทางการดำเนินการจาก 56 แนวทางเป็น 79 แนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์ประเทศ 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุด

พ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Growth and Competitiveness) **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth) **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การ

เติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green growth) และ **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การสร้างสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการภายในภาครัฐ (Internal Process)

การประชุมบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศและยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ...

วันที่ 7 มกราคม 2556 นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการการบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศ และแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ 3 โดย สศช. ได้นำเสนอแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ รวมทั้งประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 เพื่อเป็นแนวทางให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการก่อนปี 2558

ทั้งนี้ จากแผนงาน/โครงการที่ได้เสนอนั้น ยังมีเป้าหมายที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดของยุทธศาสตร์ไม่ชัดเจน และส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เป็นภารกิจปกติของหน่วยงาน อีกทั้งยังมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มเติม ที่ประชุมจึงมีมติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศให้มีความชัดเจน และจัดทำโครงการสำคัญ (Flagship project) ที่จะดำเนินการระหว่างปี 2556-2561 ซึ่งตอบสนองต่อเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การเพิ่มรายได้จากฐานเดิม (2) การสร้างรายได้จากโอกาสใหม่ (3) การเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน และ (4) การลดรายจ่าย เพื่อให้สำนังบประมาณนำไปใช้ประกอบการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ต่อไป

ประเด็นเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

ด้านเศรษฐกิจ

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เช่น (1) พัฒนาระบบทางหลวงภายในเชื่อมโยงกับทางหลวงอาเซียนผ่านด่านที่สำคัญ (2) ก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์บางใหญ่-กาญจนบุรี เพื่อรองรับการเชื่อมโยงท่าเรือทวาย (3) เปิดประมูลรถไฟความเร็วสูง 4 เส้นทาง (4) พัฒนาระบบรถไฟทางคู่ 6 เส้นทาง เป็นต้น

รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพด้านที่เป็นประตูเชื่อมโยงการค้าอาเซียน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง National Single Window กับระบบภายในของหน่วยงานราชการ

เร่งผลักดันการออก/ปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า หลักประกันทางธุรกิจ สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ รวมถึงกฎหมายกำกับดูแลธุรกิจบริการที่มีข้อจำกัดด้านสัดส่วนผู้ถือหุ้นของต่างชาติ เป็นต้น

สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

ให้การคุ้มครองทางสังคม จัดบริการสาธารณะและปรับระบบสวัสดิการสังคมที่จำเป็นแก่แรงงานต่างด้าวอย่างเท่าเทียม

พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาสำคัญอื่นๆ ในอาเซียน โดยจัดทำการสอนและโปรแกรมสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในอาเซียนให้บุคลากรภาครัฐ SMEs และประชาชน

ปรับเวลาเปิดปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกันในอาเซียน และนำร่องการยอมรับมาตรฐานหลักสูตรร่วมกันกับประเทศอาเซียน รวมทั้งจัดทำแผนการผลิตบุคลากรเพื่อตอบสนองตลาดแรงงานอาเซียน

การเมืองและความมั่นคง

พัฒนาระบบยุติธรรมและปรับปรุงกฎหมาย ให้มีความน่าเชื่อถือและส่งเสริมการเข้าถึงระบบยุติธรรมของประชาชน

ส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐและเอกชน เช่น การใช้แนวปฏิบัติการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ASEAN Corporate Government) ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งรวมถึงการต่อต้านการฟอกเงิน

แก้ปัญหายาเสพติด โดยจัดตั้งและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอาเซียนต่อต้านยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม และต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรม

ข้ามชาติ และการค้ามนุษย์ ร่วมกับประเทศภาคีสมาชิกภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) **รวมทั้งควบคุมการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย** อย่างเข้มงวดร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

การเตรียมการของภาครัฐ

เร่งพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐให้เป็น E-Government และการให้บริการประชาชนในรูปแบบ E-Service เพื่อลดขั้นตอนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนไทยและอาเซียน

จัดตั้ง ASEAN Unit และพัฒนาบุคลากร ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อประสานงานเรื่องอาเซียนโดยเฉพาะ

บทสรุป

จากการดำเนินการที่ผ่านมา สศช. และหน่วยงานภาครัฐทุกกระทรวง ได้ร่วมกันขับเคลื่อนการกิจภาครัฐ ให้มีทิศทางที่สอดคล้องกันผ่านยุทธศาสตร์ ซึ่งจะเห็นแผนรับมือของประเทศเพื่อบูมสู่เป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค รวมทั้งยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นจากการใช้โอกาสการรวมเป็นประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้การขับเคลื่อนผ่านยุทธศาสตร์ดังกล่าวเกิดผลสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนในสังคมได้ ■

เอกสารอ้างอิง

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ครั้งที่ 2, วันที่ 24 ตุลาคม 2555

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศ และแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ 3, วันที่ 7 มกราคม 2556

แรงงาน

ไทยในยุคประชาคมอาเซียน

อภิษฐ์ ชุ่มชุม*

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ.2015 (พ.ศ.2558) ภายใต้แนวคิดในการสร้างความร่วมมือกันของ ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ใน 3 เสาหลัก ทั้งมิติด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ถือเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญอีกครั้งของประชาชน และภาคทุกภาคส่วนในประเทศและภูมิภาค

สำหรับภาคแรงงานซึ่งถือว่าเป็นฐานสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสามารถพิจารณาได้เป็น 2 มิติ คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือหรือแรงงานที่มีทักษะสูงในวิชาชีพสำคัญอย่างเสรีในระหว่างประเทศสมาชิก ตามกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreements: MRAs) นอกจากนี้ การรวมตัวเป็นประชาคมและเป็นฐานการผลิตเดียวกัน จะทำให้เศรษฐกิจภูมิภาคมีศักยภาพการผลิตที่สูงขึ้น และจะทำให้เกิดการขยายตัวของการค้าและบริการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ

ต่อโครงสร้างตลาดแรงงาน การจ้างงาน รวมถึงโลกของการทำงานของแรงงานไทยในทุกระดับ ขณะเดียวกันในมิติทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือของประเทศสมาชิกในการพัฒนาแรงงาน การส่งเสริมการจ้างงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางสังคมของแรงงานในทุกระดับ รวมทั้งแรงงานที่โยกย้ายถิ่นฐานภายในภูมิภาค

ผลกระทบของประชาคมอาเซียนต่อภาคแรงงานของไทย : มิติด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อแรงงานตามกรอบข้อตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ภายใต้แผนบูรณาการด้านเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ที่มุ่งให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมความเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน จะทำให้เกิดการเปิดเสรีโดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างสะดวกและเสรีมากยิ่งขึ้น สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี (Free Flow of Skilled Labor) ซึ่งประเทศสมาชิกได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreements: MRAs) ไปแล้ว 7 สาขาวิชาชีพขั้นสูง ได้แก่ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชี แพทย์ ทันตแพทย์ ซึ่ง

เป็นวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ (Professional) และอีก 1 กลุ่มอาชีพที่เป็นแรงงานกึ่งทักษะ คือ การท่องเที่ยว ในสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว จำนวน 32 ตำแหน่งงาน

การจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วม หรือ MRAs ดังกล่าว เป็นกรอบข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่ระบุถึงคุณสมบัติของวิชาชีพสำคัญที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนในประเทศต้นทาง ให้สามารถประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น ประกอบด้วย คุณสมบัติด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การผ่านการทดสอบความรู้ คุณสมบัติที่สอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) ของประเทศปลายทาง และการรับรองจากสภาวิชาชีพเกี่ยวกับประวัติด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ กรอบข้อตกลงข้างต้นจึงเปรียบเสมือนการอำนวยความสะดวกให้กับ

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม

ตารางการลงนามข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วม (MRAs) ในสาขาบริการวิชาชีพ 8 สาขา

ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วม(MRAs)	วันและสถานที่ลงนาม
สาขาบริการวิชาชีพวิศวกรรม	9 ธันวาคม 2548 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย
สาขาบริการวิชาชีพพยาบาล	8 ธันวาคม 2549 ณ เมืองเซบู ฟิลิปปินส์
สาขาบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม	19 ธันวาคม 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์
สาขาบริการวิชาชีพการสำรวจ	
สาขาบริการวิชาชีพบัญชี	26 กุมภาพันธ์ 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย
สาขาบริการวิชาชีพแพทย์	
สาขาบริการวิชาชีพทันตแพทย์	
สาขาบริการวิชาชีพท่องเที่ยว	9 มกราคม 2552 ณ กรุงเทพมหานคร โดยประเทศสมาชิกทั้งหมด ยกเว้นประเทศไทย
	9 พฤศจิกายน 2555 โดยไทย ณ กรุงเทพมหานคร

ที่มา : สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat)

แรงงานฝีมือในกลุ่มดังกล่าวที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดให้สามารถเคลื่อนย้ายในกลุ่มสมาชิกได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในแต่ละประเทศมีระดับของการออกใบอนุญาตทางวิชาชีพที่แตกต่างกัน ดังนั้น ความท้าทายที่สำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ การต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของประเทศที่เข้าไปทำงาน ยกตัวอย่างเช่น กรณีประเทศไทย นักวิชาชีพ แพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล ที่มาจากประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องเข้ารับการทดสอบความรู้ภาษาไทย ซึ่งนักวิชาชีพจากประเทศต่างๆ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในภาษาไทยเป็นอย่างดี กฎระเบียบต่างๆ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานฝีมือ มิใช่เพียงแต่ในประเทศไทย แต่เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ และยังมีได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อตกลง MRAs อย่างไรก็ดี ในระยะยาวอาจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและประชาคมอาเซียนเป็นสำคัญ

ฉะนั้น หากเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว คาดว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีตามกรอบข้อตกลง MRAs จะไม่ส่งผลกระทบต่อแรงงานระดับนักวิชาชีพไทย ใน 8 สาขามากนัก เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎระเบียบ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติวิชาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปกป้องและข้อ

ได้เปรียบของผู้ประกอบวิชาชีพไทย จากข้อมูลรายงานการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555) ซึ่งสัมภาษณ์ผู้ที่ประกอบอาชีพใน 7 สาขาวิชาชีพชั้นสูง พบว่า หากพิจารณาในเชิงการแข่งขันภายในประเทศเมื่อเปิดประชาคมอาเซียน ประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบอื่นๆ อีกหลายประการ ทั้งในด้านของระบบและคุณภาพการศึกษา รวมถึงศักยภาพแรงงานของประเทศไทยที่อยู่ในแถวหน้าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน นอกจากนี้ การเคลื่อนย้ายแรงงานของคนไทยจะมีน้อยเนื่องจากคนไทยมีนิสัยรักสบาย ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง จึงไม่อยากจะไปทำงานต่างประเทศ ทำให้ไม่น่ากังวลมากนักสำหรับสถานการณ์ในช่วง 5-10 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ภาครัฐควรกำหนดมาตรการในการป้องกันการเคลื่อนย้ายออกไปทำงานของนักวิชาชีพไทย เนื่องจากพบว่า ประเทศอื่นๆ อาทิ สิงคโปร์ ได้กำหนดมาตรการในการให้สิทธิพิเศษต่างๆ เช่น การให้สัญชาติเพื่อดึงดูดนักวิชาชีพที่มีความสามารถสูง โดยเฉพาะแพทย์ เข้าไปทำงานในประเทศ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในเชิงผลกระทบในภาพรวม การเคลื่อนย้ายแรงงานโดยเฉพาะแรงงานระดับสูงที่เป็นนักวิชาชีพตามกรอบข้อตกลง อาทิ ในสาขาแพทย์ ทันตแพทย์

พยาบาล อาจไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่างๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยังมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันมาก โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากประเทศที่มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากไปทำงานในประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการให้บริการสาธารณสุขในประเทศต้นทาง เนื่องจากนักวิชาชีพต่างๆ เหล่านั้น ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ และยังไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทห่างไกล

ผลกระทบต่อแรงงานไทยกลุ่มอื่นๆ

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะส่งผลทำให้เกิดการขยายตัวของการค้า บริการในสาขาต่างๆ ภายใต้ตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน การพัฒนาห่วงโซ่การผลิตภายในภูมิภาค ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยว จะทำให้เกิดการลงทุนทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ของโครงสร้างตลาดแรงงานและการจ้างงานของประเทศไทย แม้ว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทยผ่านการยื่นขออนุญาตตามกฎหมายที่กำหนด จะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว แต่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของความต้องการ

กำลังคนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการแข่งขันในด้านคุณภาพของกำลังคนในภูมิภาคโดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะฝีมือของประเทศในภูมิภาคมากขึ้น

สำหรับผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อภาคแรงงานของไทย จำแนกตามระดับของแรงงาน มีดังนี้

1. แรงงานระดับผู้จัดการ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการสร้างบรรยากาศในการลงทุนและประกอบธุรกิจในภูมิภาคมากขึ้น แต่จะทำให้แรงงานไทยกับแรงงานของอาเซียนมีการแข่งขันที่สูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะตำแหน่งงานที่ใช้ความรู้ความสามารถสูง จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ณ เดือนธันวาคม 2555 เมื่อพิจารณาจากตำแหน่งงาน พบว่า แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายและประกอบอาชีพในระดับนี้ มีถึงร้อยละ 64.05² ความท้าทายที่สำคัญของแรงงานในกลุ่มนี้ คือ การพัฒนาและรักษาขีดความสามารถหรือสมรรถนะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากทักษะและ

ความรู้ในงานที่ทำแล้ว แรงงานในกลุ่มนี้ต้องมีทักษะการเป็นผู้นำหรือการมีภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าประสงค์ นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการทำงานกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะการเรียนรู้และการใช้ประโยชน์จากรูปแบบการทำงานและวัฒนธรรมของประชาชนชาติต่างๆ

2. แรงงานระดับวิชาชีพ เมื่อพิจารณากรอบการเปิดเสรีการค้าบริการของอาเซียน แรงงานวิชาชีพในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะมีโอกาสในการทำงานและรายได้ที่ดียิ่งขึ้น กลุ่มที่จะได้ประโยชน์มาก อาทิ แรงงานวิชาชีพโดยเฉพาะในสาขาสุขภาพ ความงาม และการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลาง

ของอาเซียน และคาดว่าจะมีผู้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะผู้มีรายได้สูงจากประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อการให้บริการของคนไทยที่จะขาดแคลนในบางพื้นที่ของประเทศเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรในวิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล ถึงแม้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะมีการอำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพในประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะในสาขาวิชาชีพที่เชี่ยวชาญอยู่ภายใต้กรอบข้อตกลง MRAs ซึ่งสามารถทดแทนการขาดแคลนบุคลากรกลุ่มดังกล่าวในประเทศได้ แต่กฎระเบียบภายในประเทศของแต่ละประเทศยังไม่เอื้ออำนวยให้แรงงานวิชาชีพจากอาเซียนเข้าไปทำงานในประเทศได้โดยง่าย

3. แรงงานระดับกลางหรือแรงงานทักษะ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้มีโอกาสได้รับประโยชน์ผ่านการลงทุนที่เข้ามาสู่ประเทศไทย และจากความต้องการแรงงานภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่จบการศึกษาในสายวิชาชีพระดับช่างเทคนิคและระดับฝีมือ ซึ่งอยู่ในสาขาที่ตลาดแรงงานต้องการ อาทิ ช่างเชื่อม ช่างเครื่องมืองัด และช่างยนต์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ในภาวะที่ภาคอุตสาหกรรมกำลังประสบปัญหาของการขาดแคลนแรงงานทักษะอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากปัญหาค่าแรงยังไม่จูงใจ และค่านิยมในการเรียนต่อระดับอุดมศึกษามากกว่าสายวิชาชีพ แรงงานระดับนี้จะมีแนวโน้มการขาดแคลนมากยิ่งขึ้น กระนั้น หากตัวแรงงานได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ จะมีโอกาสในการทำงานมากยิ่งขึ้น และอัตราค่าจ้างจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้แรงงานมีทางเลือกและมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพมากขึ้น

4. แรงงานทักษะต่ำ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนมากที่สุดและจะได้รับผลกระทบ

² แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายเฉพาะประเภทชั่วคราวและส่งเสริมการลงทุน ที่ประกอบอาชีพผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้จัดการ (ข้อมูลจากสถานการณ์และการเตือนภัยด้านแรงงานปี 2555 ของกระทรวงแรงงาน)

เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือมีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งประกอบด้วยบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพ ระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3Rs คือ ทักษะพื้นฐานในการอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) การคำนวณ (Arithmetic) และ 4Cs ประกอบด้วย ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) การริเริ่มสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) และสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration)

ค่อนข้างมาก แม้จะได้รับประโยชน์จากโอกาสในการมีงานทำที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการจ้างงานในสาขาที่ใช้แรงงาน หรืองานที่ไม่ใช้ความรู้ความสามารถมากนัก แต่เป็นงานที่ไม่ได้รับค่าจ้างตามเกณฑ์มาตรฐานฝีมือแรงงาน นอกจากนี้ แรงงานในกลุ่มนี้ จะมีความไม่มั่นคงในอาชีพเพิ่มขึ้น หากไม่พัฒนาและยกระดับมาตรฐานฝีมือของตนเอง ขณะเดียวกัน แรงงานไร้ฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้าน มีแนวโน้มเคลื่อนย้ายมาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากความแตกต่างของรายได้ระหว่างประเทศต้นทางของแรงงานและประเทศไทย โดย

เคลื่อนย้ายเข้ามาผ่านการยื่นขออนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ นายจ้างหรือสถานประกอบการจะมีทางเลือกในการจ้างแรงงานข้ามชาติซึ่งมีค่าจ้างที่ต่ำกว่าแรงงานไทย หรืออาจย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรงที่ต่ำกว่าได้

ทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับแรงงานไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ แรงงานไทยในยุคที่ประเทศต้องก้าวออกจากกับดักของประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้เอื้อต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงเต็มไปด้วยโอกาสและสิ่งท้าทาย แรงงานหรือทรัพยากรมนุษย์ของชาติจึงต้องมีคุณภาพ นอกจากนี้ ต้องมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในหน้าที่ที่ทำแล้ว แรงงานต้องมีการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะทักษะและสมรรถนะที่เป็นสากล (Global Competency) ทั้งแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงาน และก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผ่านระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ในประเด็นต่อไปนี้

1. ทักษะภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ทำความตกลงว่าจะใช้เป็นภาษาในการประสานงาน ดังนั้น แรงงานที่มีความ

สามารถในการใช้ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จะทำให้สามารถสื่อสารและแข่งขันกับคู่แข่งได้ ได้รับประโยชน์จากการแข่งขันมากกว่า ส่วนภาษาอาเซียนใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารและการปฏิบัติงานให้เป็นไปได้สะดวกขึ้น เพื่อสร้างโอกาสในการทำงานกับประชาชนของประเทศสมาชิกอื่นๆ ของอาเซียน

2. ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากการปฏิบัติงานในปัจจุบัน เป็นการแข่งขันกันด้วยข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถจะทำให้แรงงานเข้าถึงข่าวสารที่มีอยู่เป็นจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้การปฏิบัติงานของแรงงานมีความสะดวก เป็นไปอย่างรวดเร็ว คล่องตัวและต่อเนื่อง ไม่มีข้อจำกัดทั้งในด้านเวลาและสถานที่ ถึงแม้จะเกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารและการคมนาคม

3. ความสามารถในการทำงานในกลุ่มคุณลักษณะที่จำเป็น (Attribute) โดยเฉพาะการทำงานกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างและหลากหลาย (Diversity at Work) ทั้งในด้านวัฒนธรรมของชาติอาเซียน ช่วงวัย บุคลิกภาพ วิธีคิดและพฤติกรรมของประชาชนชาติต่างๆ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ เปิดกว้างและความยืดหยุ่นในการปรับตัว การใฝ่เรียนรู้ การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีม การฝึกนิสัยอุตสาหกรรม เช่น การตรงต่อเวลา การมีระเบียบวินัย การมีความอดทน มุ่งมั่น ทุ่มเทกับงาน ตลอดจนการมีเทคนิคการสอนงานถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างรุ่น เป็นต้น ทักษะเหล่านี้มีความจำเป็นต่อแรงงานที่ทำงานและดำรงชีวิตในยุคที่มีการแข่งขันที่สูงและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ผลกระทบของประชาคมอาเซียน ต่อภาคแรงงานของไทย : มิติด้าน สังคมและวัฒนธรรม

การเป็นประชาคมอาเซียนในปลายปี พ.ศ. 2558 จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อภาคแรงงานและตัวของแรงงานของประเทศในมิติทางด้านสังคมและวัฒนธรรมเช่นกัน ตามข้อตกลงของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) กำหนดให้มีกรอบความร่วมมือของประเทศสมาชิกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองทางสังคม การส่งเสริมความยุติธรรม สิทธิของประชาชน รวมถึงแรงงานของประเทศสมาชิก การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจึงเป็นโอกาสสำคัญของการสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียนในการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคอย่างเท่าเทียมกัน โดยแรงงานจะได้รับการส่งเสริมทั้งในด้านการจ้างงานที่เหมาะสม การเสริมสร้างทักษะในการประกอบกรสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

การพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมและความมั่นคงทางสังคม รวมถึงการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิแรงงานและบุตรหลานที่เคลื่อนย้ายระหว่างประเทศอาเซียนอย่างเหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันจะเป็นโอกาสให้แรงงานไทยได้รับการส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนทั้งในด้านศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานร่วมกันด้วยความเข้าใจ และสร้างความสัมพันธ์จากความรู้สึกที่ดีต่อกันบนพื้นฐานของการเป็นประชาคมและความเป็นหนึ่งของชาวอาเซียน ซึ่งแรงงานกลุ่มต่างๆ จะมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมอื่นๆ มีความเข้มแข็ง ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชาติ และการรวมตัวของประชาคมอาเซียน เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรมต่อไป

ดังนั้น แรงงานในยุคที่ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังจะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในอีก 2 ปีข้างหน้า จึง

ต้องมีการเตรียมตัวเพื่อที่จะใช้ประโยชน์และรับมือกับสิ่งท้าทายต่างๆ โดยเฉพาะจะทำให้โลกของการทำงานเปิดกว้างขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสที่จะเร่งพัฒนาตนเอง โดยแรงงานจำเป็นต้องขวนขวายแสวงหาความรู้ใหม่ และพัฒนาทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงานอย่างต่อเนื่อง ขณะที่แรงงานมีโอกาสจะได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านศักยภาพ การส่งเสริมจ้างงานที่เหมาะสมและมีคุณค่า การส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมและส่งเสริมสิทธิแรงงานโยกย้ายถิ่นภายในอาเซียน เป็นต้น นอกจากนี้แรงงานไทยต้องเปิดกว้างที่จะเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านที่มีความหลากหลายทั้งในเชิงวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษาและศาสนามากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรับประโยชน์จากโอกาสและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อจะได้นำพาองค์กร สังคมและประเทศชาติไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป ■

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงแรงงาน. สถานการณ์แรงงานปี 2555 กระทรวงแรงงาน (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.mol.go.th สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2556
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัย การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนาากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มกราคม 2555
- บวรนนท์ คงกัลยา Human Resource Shared Services (Thailand). HR Transformation Change to AEC 2015 บรรยายในงานสัมมนาสายงานสังคม เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2555
- ัญญลักษณ์ วีระสมบัติ ดร. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ AEC ดีหรือเลวต่อแรงงานไทย
- บทวิเคราะห์การเมือง : ทศนะวิจารณ์ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ 20 กันยายน 2555
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมษายน 2555
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, เสาวรักษ์ รัตนคำฟู, สุนทร ต้นมันทอง และพลอย ธรรมภิรานนท์. ประเทศไทยในกระแส AEC มายาคติ ความ เป็นจริง โอกาสและความท้าทาย เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2555 เรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : มายาคติ ความเป็นจริง โอกาสและความท้าทาย
- องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-aec.com> สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2556
- อภิญา เลื่อนนวิ. เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.kpi.ac.th> สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2556

ประชาคมอาเซียน...

โอกาส หรือ ความเสี่ยงสำหรับ SMEs

สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และผลักดันให้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ ทั้งนี้ เนื่องจาก SMEs เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว นอกจากนี้ SMEs ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการลงทุนและการสร้างสังคมผู้ประกอบการ เป็นแหล่งจ้างงานและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และเป็นฐานการผลิตที่สนับสนุนสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ โดยการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตกับธุรกิจขนาดใหญ่ และธุรกิจต่อเนื่องอื่นๆ

สถานการณ์แวดล้อมภายในและภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ปัญหาวิกฤตยูโรโซน เงินบาทแข็งค่า และการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาท ส่งผลให้ SMEs ไทย ต้องเร่งปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากความผันผวนที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 ซึ่งจะ

เป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ SMEs ไทย จะต้องเร่งปรับตัว เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้น และเตรียมความพร้อมให้สามารถจัดการกับผลกระทบที่จะต้องเผชิญในการดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

สถานการณ์ของ SMEs ไทย

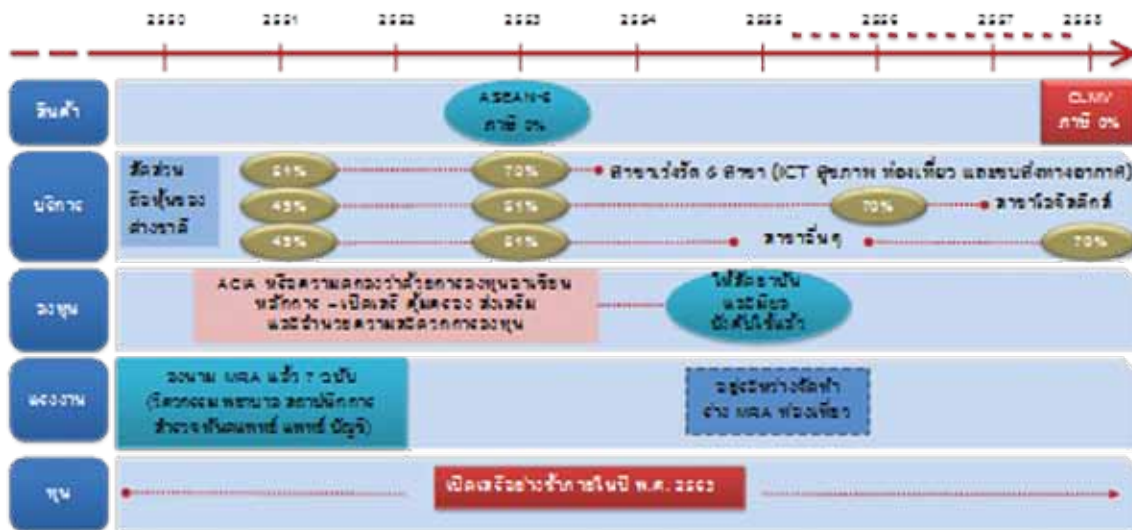
รายงานสถานการณ์ SMEs ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้สะท้อนให้เห็นว่า ณ ปี 2554 ประเทศไทยมี SMEs กระจายตัวอยู่ในทุกสาขาการผลิต และในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศจำนวนสูงถึง 2.634 ล้านราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.8 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมดก่อให้เกิดการจ้างงาน 10.996 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 83.9 ของการจ้างงานโดยรวม แต่เมื่อพิจารณาด้านผลประกอบการ พบว่า SMEs สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศเพียง 3.86 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และสร้างรายได้จากการส่งออก 2.07 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 29.9 ของการส่งออกโดยรวม

สำหรับการส่งออกสินค้าของ SMEs ไปยังตลาดส่งออกหลักๆ ณ ปี 2554 ตลาดอาเซียนยังคงเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญเป็นอันดับ 1 ของไทย โดยมีสัดส่วน

สูงถึงร้อยละ 21.91 ของมูลค่าการส่งออก รวมของ SMEs รองลงมาได้แก่ จีน ร้อยละ 11.60 ญี่ปุ่น ร้อยละ 10.71 และสหภาพยุโรป ร้อยละ 9.55 และเมื่อรวมเข้าเป็นมูลค่าการส่งออกไปยัง ASEAN+6 (ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย) มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 51.35 โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อัญมณีและเครื่องประดับ พลาสติก และยาง สำหรับการนำเข้าสินค้าของ SMEs กลุ่มอาเซียนยังเป็นแหล่งนำเข้าที่สำคัญ โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 17.33 ของมูลค่าการนำเข้ารวม รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น ร้อยละ 15.38 จีน ร้อยละ 14.16 และสหภาพยุโรปร้อยละ 10.04 ทั้งนี้ สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องจักรและส่วนประกอบ และอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมี SMEs อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ SMEs เหล่านี้กลับสร้างมูลค่าเพิ่มในสัดส่วนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับ GDP โดยรวมของประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดที่สำคัญ เช่น ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ธุรกิจมีต้นทุนสูงเนื่องจากการผลิตดั้งเดิมโดยใช้ทรัพยากรและแรงงานราคาถูกที่มีผลิตภาพต่ำ สินค้ามีคุณภาพไม่คงที่และไม่ได้มาตรฐาน ผู้ประกอบการขาดทักษะด้านการบริหารจัดการ การผลิต และการตลาด อย่างไรก็ตาม SMEs ไทยก็ยังมีจุด

กรอบการดำเนินการสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แข่งหลายประการ เนื่องจาก SMEs โดยส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดย่อม ทำให้มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ง่าย นอกจากนี้ ยังมีความได้เปรียบทั้งในมิติของที่ตั้งของประเทศซึ่งตั้งอยู่ในศูนย์กลางของภูมิภาค ความพร้อมด้านวัตถุดิบทางการเกษตรและการคมนาคมขนส่ง และแรงงานที่มีทักษะฝีมือและความเชี่ยวชาญ

AEC กับการพัฒนา SMEs ไทย

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน เป็นการร่วมมือกันพัฒนาใน 3 เสาหลัก ได้แก่ (1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) (2) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) และ (3) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) โดยเริ่มดำเนินการให้เสาเศรษฐกิจ หรือ AEC เกิดผลเป็นรูปธรรมเป็นลำดับแรก ภายใต้การลงนามร่วมกันของผู้นำอาเซียนเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 ใน “ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ “ASEAN Charter”

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการที่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน จะก้าวผ่านไปสู่บริบทการแข่งขันใหม่ซึ่งมีความท้าทายมากขึ้น จากเวทีทางการค้าซึ่งเคยจำกัดการใช้ทรัพยากรอยู่ในเฉพาะขอบเขตของแต่ละประเทศ ขยายเป็นการแข่งขันในลักษณะของกลุ่มเศรษฐกิจบนเวทีการค้าโลก ซึ่งเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือดังกล่าวไม่ใช่เพื่อการแข่งขันกันเองภายในกลุ่มประเทศสมาชิก แต่เป็นการเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกบนพื้นฐานความร่วมมือและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนของภูมิภาค

แผนการดำเนินงานจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) มีองค์ประกอบสำคัญ 4 เรื่อง คือ (1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (2) การสร้างอาเซียนให้เป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน (3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกันระหว่างประเทศสมาชิก และ (4) การเชื่อมโยงอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ อาเซียนยังให้ความสำคัญกับการพัฒนา SMEs โดยได้

จัดตั้งคณะทำงานด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาเซียน (ASEAN SME Agencies Working Group: ASEAN SMEWG) พร้อมทั้งกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนา SME ซึ่งมีกิจกรรมเป้าหมายใน 5 ด้าน คือ (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ (2) การสร้างความสามารถทางการตลาดแก่ SMEs (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (4) การเข้าถึงเทคโนโลยี และ (5) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ

ด้วยเหตุนี้ การรวมกลุ่มเป็น AEC จึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ไทย เพื่อรองรับการเปิดเสรี รวมทั้งสร้างโอกาสให้ SMEs สามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวซึ่งอาเซียนถือเป็นตลาดขนาดใหญ่มีประชากรรวมกันเกือบ 600 ล้านคน รวมทั้งเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของ SMEs ไทย ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลกจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาคมโลก

อย่างไรก็ดี แนวโน้มการแข่งขันที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากสินค้าด้วยคุณภาพราคาถูกจากประเทศสมาชิกที่เข้ามาตีตลาดไทย และโครงสร้างการส่งออกของประเทศอาเซียนที่คล้ายคลึงกับไทยแต่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า จะส่งผลกระทบโดยตรงให้ธุรกิจ SMEs ไทย จำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ AEC ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ได้วางรากฐานและเตรียมความพร้อมรองรับไว้แล้ว ขณะที่ SMEs ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความกระตือรือร้นต่อการเข้าสู่ AEC ทำให้ไม่มีการศึกษาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งถึงโอกาสและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ธุรกิจ

AEC: โอกาสและความท้าทายของ SMEs ไทย

ภาคเกษตร ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกทยอยลดภาษีนำเข้าสินค้าต่างๆ เหลือร้อยละ 0 และยกเลิกมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตาม แต่ละประเทศสามารถเลือกสินค้าบางรายการมาไว้ในบัญชีสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List) อันเป็นรายการสินค้าที่จะนำเข้ามาลดภาษีช้าที่สุด และต้องลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายในระยะเวลา 10 ปี รวมทั้งมีมาตรการพิเศษอื่นๆ ได้ ซึ่งประเทศสมาชิกส่วนใหญ่จะนำสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมาไว้ในบัญชีดังกล่าวเพื่อปกป้องภาคเกษตรของตน ในกรณีของประเทศไทยได้มีการนำสินค้าเกษตรมาอยู่ในบัญชีสินค้าอ่อนไหวรวม 4 รายการ ได้แก่ กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าวแห้ง และไม้ตัดดอก

การลดภาษีนำเข้าสินค้านี้ระหว่างกันเหลืออัตราร้อยละ 0 จะเป็นโอกาสสำคัญให้ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าเกษตรไปยังประเทศสมาชิกและภูมิภาคใกล้เคียงได้มากขึ้น เช่น ข้าว น้ำตาล ไข่แปรรูป และ

อาหารแปรรูป เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำและสินค้าด้วยคุณภาพจากประเทศสมาชิกอื่นเข้ามาท่วมตลาดไทย

ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งกำหนดมาตรฐานสินค้าและมาตรฐานด้านสุขอนามัยของสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้า และสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมผู้ประกอบการภาคเกษตรของไทยให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ รวมทั้งยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย จากการเป็นฐานการผลิตและการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมีตลาดอาเซียนซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่รองรับ ซึ่งการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการคาดการณ์ผลกระทบของ AEC โดยสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดการณ์ว่าการเข้าสู่ AEC จะส่งผลกระทบทางบวกต่อธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจที่มีการส่งออกและนำเข้า ขณะที่ธุรกิจ SMEs จะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง

อย่างไรก็ดี การแข่งขันที่มีความรุนแรงมากขึ้น จากการเพิ่มปริมาณการลงทุนและสินค้านำเข้าจากประเทศสมาชิกเข้ามาตีตลาด รวมถึงข้อจำกัดของภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ SMEs ไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น มีปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะฝีมือ

ภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพ

ภาคอุตสาหกรรม สินค้าอุตสาหกรรมของไทย โดยเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และอาหาร ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น ประกอบกับข้อได้เปรียบของไทยทั้งในด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ แรงงานมีทักษะฝีมือ และโครงสร้างพื้นฐานที่มีความพร้อม ทำให้การเข้าสู่ AEC เป็นโอกาสสำคัญที่จะพัฒนาขีดความสามารถใน

ทำให้ผลิตภาพการผลิตต่ำ ขณะที่ต้นทุนธุรกิจโดยเฉพาะต้นทุนแรงงานและต้นทุนวัตถุดิบสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ขาดความสามารถในการแข่งขันด้านราคา

ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตจากการใช้แรงงานเข้มข้นมาเป็นการผลิตโดยใช้ความรู้ วิทยาศาสตร์ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างคุณค่าและความแตกต่างให้กับสินค้า

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะและความชำนาญ รวมทั้งแสวงหาโอกาสจากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน และเตรียมพร้อมรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ AEC ได้อย่างเหมาะสม

ภาคบริการ เติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยประกอบกับรัฐบาลมีแนวคิดที่จะพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสูงให้เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในหลายๆ ด้าน เช่น การท่องเที่ยว และการบริการทางการแพทย์ ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับทั้งในด้านความคุ้มค่า

โดยเฉพาะ SMEs ที่ใช้แรงงานเข้มข้น ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานเพิ่มขึ้น และมีความเสี่ยงจากภาวะการแข่งขันและคู่แข่งในในตลาดที่เพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อให้ทุนและเทคโนโลยีไหลเข้าสู่ภาคบริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการให้บริการ การสร้างคุณค่าและความแตกต่างของธุรกิจ โดยใช้ความได้เปรียบจากความหลากหลาย

สู่ประชาคมอาเซียน 8 ประเด็น ดังนี้ (1) การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน (2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม (3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (5) การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ (6) การสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียน (7) การเสริมสร้างความมั่นคง (8) การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ให้ความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสู่อาเซียน ของ SMEs โดยในส่วนของยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญในการใช้ประโยชน์และโอกาสจากการรวมกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของอาเซียนในการสร้างความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิต การขยายการลงทุนไปยังประเทศสมาชิก การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มและความโดดเด่นให้กับสินค้าและบริการ โดยส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ทดแทนการใช้แรงงาน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับระดับอาเซียน นอกจากนี้ จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งร่วมกันภายใน ด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและบริการให้มีการผลิตร่วมกันตลอดห่วงโซ่มูลค่า จากการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ (cluster) และการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการรายใหญ่และธุรกิจเกี่ยวเนื่องอื่นๆ และสร้างพันธมิตรธุรกิจกับประเทศสมาชิก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน และในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการยกระดับฝีมือแรงงาน

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

และการให้บริการที่เป็นมิตร รวมทั้งเป็นสาขาบริการที่ไทยจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนภาคบริการในการเข้าสู่ AEC

อย่างไรก็ดี เป้าหมายการรวมตัวของอาเซียนที่กำหนดให้มีการเปิดเสรีด้านการลงทุน และการเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานที่มีทักษะฝีมือและผู้ประกอบวิชาชีพ อาจทำให้เกิดการไหลออกของแรงงานและผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งรวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ของไทยไปยังประเทศที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า ส่งผลกระทบให้ผู้ประกอบการ

ทางชีวภาพ อัตลักษณ์ และวิถีความเป็นไทย การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะทักษะด้านภาษา ตลอดจนแสวงหาโอกาสในการลงทุนหรือขยายธุรกิจไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรและแรงงาน

แนวทางการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของ SMEs ไทย

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้เห็นชอบยุทธศาสตร์การเข้า

และทักษะด้านภาษา รวมทั้งการพัฒนาทักษะการดำเนินธุรกิจและองค์ความรู้ของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะความสามารถด้านการบริหารจัดการ การผลิต และการตลาด รวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความผันผวนได้อย่างเหมาะสมสำหรับ SMEs ที่มีการส่งออกและนำเข้า

นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์อื่นๆ จะเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญในการสร้างศักยภาพให้แก่ SMEs **ไม่** **ว่าจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์** ที่จะช่วยให้ระบบการคมนาคมขนส่งมีประสิทธิภาพและช่วยลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งรองรับปริมาณการค้าการลงทุนที่จะขยายตัวมากขึ้น ซึ่ง SMEs ควรเชื่อมโยงโอกาสการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ในอาเซียน ตลอดจนการ**พัฒนากฎหมายกฎ และระเบียบ** ที่จะเป็นการปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคและอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ และ**การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน** ที่สนับสนุนให้ SMEs มีองค์ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อตกลงต่างๆ รวมทั้งภาษาวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศสมาชิก เพื่อให้ SMEs มีความรู้ความเข้าใจและมีศักยภาพในการแข่งขันและเตรียมความพร้อมของธุรกิจให้สามารถใช้ประโยชน์จากความร่วมมือดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการเตรียมความพร้อมของ SMEs ให้สามารถรองรับโอกาสและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ AEC ในปี 2558 และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความผันผวนต่างๆ ที่เกิดขึ้น การดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

1. มาตรการบรรเทาผลกระทบจากการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำและเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ SMEs ประกอบด้วย มาตรการช่วยเหลือ SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากการปรับขึ้นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาทต่อวันทั่วประเทศ จำนวน 15 มาตรการ ที่สำคัญๆ เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาผลิตภาพการผลิต เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการให้สามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อซื้อและปรับปรุงเครื่องจักร และนำไปลงทุน ขยายปรับปรุง หรือพัฒนากิจการ โครงการค้ำประกันสินเชื่อในลักษณะ Portfolio Guarantee Scheme โดยค้ำประกันสินเชื่อในกรณีที่ผู้ประกอบการมีหลักประกันไม่เพียงพอหรือไม่มีหลักประกัน โครงการคลินิกพัฒนาฝีมือแรงงานเคลื่อนที่ไปยังสถานประกอบการ เพื่อฝึกอบรมทักษะความรู้ให้แรงงานและจัดหาตำแหน่งงานให้กับผู้สำเร็จการศึกษาและกำลังหางานทำ รวมถึงมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพและลดต้นทุนของ SMEs เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการหักค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรได้ร้อยละ 100 ในปีแรก เป็นต้น

2. การให้ความช่วยเหลือ SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความผันผวนทางเศรษฐกิจเป็นรายกรณี โดยมีคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงปัญหาและความต้องการช่วยเหลือของ SMEs กับแผนงาน/โครงการ/มาตรการช่วยเหลือที่ภาครัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน พร้อมทั้งหาแนวทางให้ความช่วยเหลือใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของ SMEs เป็นรายกรณี

บทสรุป

แม้ว่า ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 โดยได้มีการเตรียมการรองรับผลกระทบและแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของภาครัฐก็มีเพียงบริษัทขนาดใหญ่ที่ได้เล็งเห็นถึงความได้เปรียบของ AEC และได้วางรากฐานและเตรียมความพร้อมรองรับ ขณะที่ SMEs ยังขาดความรู้และความกระตือรือร้นต่อการเข้าสู่ AEC จึงจำเป็นต้องกระตุ้นให้ SMEs มีความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนที่มากขึ้น เพื่อให้สามารถเตรียมพร้อมเพื่อปรับตัวและยกระดับขีดความสามารถของตนเองให้สามารถแข่งขันกับภายนอกได้ รวมทั้งใช้โอกาสจากอาเซียนอย่างเต็มศักยภาพ ■

เอกสารอ้างอิง

- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย. 2554.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2554 และ ปี 2555. ธันวาคม 2555.
- ธนาคารทหารไทย, วาระเร่งด่วน SME กับแนวทางการค้าใหม่ใต้กรอบ AFTA. 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558. วันที่ 26 กรกฎาคม 2555.
- _____ เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการการบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศ และแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ 3. วันที่ 7 มกราคม 2556.

เกษตรไทย ในเวทีอาเซียน

บัต ช่างกัญญ์* สุกิรา เอ็ดมุนด์**

บริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายเงินทุน และแรงงานมีฝีมือ ทำให้การค้าขายสินค้าเกษตรในอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุนสินค้าเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดของพันธกรณีและเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

การเปิดเสรีสินค้าเกษตรและอาหาร เป็นการ

ตกลงกันเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าด้านภาษีศุลกากร โดยการลดและเลิกไปในที่สุด ซึ่งได้กำหนดให้ทุกประเทศในอาเซียนลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ในปี 2553 ยกเว้นประเทศในกลุ่มอาเซียนใหม่ (CLMV) ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ที่กำหนดไว้ภายในปี 2558 ทั้งนี้ อาเซียนยังจำกัดการค้าของสินค้าเกษตรอ่อนไหว โดยยกเว้นไม่ต้องลดภาษีนำเข้าให้เหลือร้อยละ 0 แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งแต่ละประเทศในอาเซียนได้กำหนดสินค้าอ่อนไหวแตกต่างกันดังนี้ ไทย - กาแฟ มันฝรั่ง มันตัดดอก มะพร้าวแห้ง บรูไน - กาแฟ ชา มาเลเซีย - สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อสุกร ไก่ไข่ พืชและผลไม้บางชนิด ฟิลิปปินส์ - สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อสุกร ไก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด กัมพูชา - เนื้อไก่ ปลามีชีวิต ผักและผลไม้บางชนิด พืชบางชนิด ลาว - พืชมีชีวิต เนื้อโคกระบือ สุกร ไก่ ผักผลไม้บางชนิด ข้าว ยาสูบ พม่า - ถั่ว กาแฟ น้ำตาลไหม ผ้าย เวียดนาม - สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อไก่ ไข่ พืชบางชนิด เนื้อสัตว์ปรุงแต่ง น้ำตาล สำหรับสินค้าอ่อนไหวสูง ได้แก่ ข้าว (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์) น้ำตาล

(อินโดนีเซีย)¹

สำหรับประเทศไทย ได้มีการดำเนินการยกเลิกโควตาสินค้าเกษตร 22 รายการ² ภายใต้ข้อตกลง AFTA มาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2546 จนครบทุกชนิดในปี 2553 ซึ่งสินค้าเกษตร 22 รายการ² ของไทยมีภาษีนำเข้าเป็นร้อยละ 0 แล้ว ยกเว้นสินค้าเกษตรอ่อนไหว 4 รายการ ได้แก่ กาแฟ มันฝรั่ง มันตัดดอก และเนื้อมะพร้าวแห้ง ที่กำหนดให้ลดภาษีเหลือร้อยละ 5

การเปิดเสรีทางการค้าจะเพิ่มปริมาณการค้าสินค้าเกษตรและอาหาร และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากการที่สินค้าเกษตรจะถูกส่งไปจำหน่ายในตลาดของประเทศในอาเซียนด้วยต้นทุนที่ถูกลง เนื่องจากไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรที่แต่ละประเทศเคยกำหนดไว้ ระบบตลาดจะปรับตัวเข้าสู่สภาวะที่ผู้ผลิตผลิตสินค้าที่มีความได้เปรียบในการแข่งขัน กล่าวคือ ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าแต่ยังรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้า ผู้ผลิตมีประสบการณ์และทักษะในการผลิตสูง และเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพได้ในราคาที่ถูกลงกว่าโดยเปรียบเทียบ ในขณะเดียวกัน ผู้ผลิตรายอื่นที่แข่งขันไม่ได้ก็จะปรับตัวไปผลิตสินค้าที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ และเกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน โดยสินค้าที่แลกเปลี่ยนนั้น ผู้ซื้อมีความพอใจเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม เพราะได้รับสินค้าที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและมีต้นทุนและราคาขายต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม แต่ละประเทศยังคงสามารถกำหนดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีได้ เช่น เงื่อนไขมาตรการสุขอนามัยพืช

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 จะมีการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเกือบทุกภาคส่วนของประเทศ โดยเฉพาะภาคเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ที่หลายฝ่ายกังวลถึงผลกระทบในขณะเดียวกัน ก็เป็นโอกาส ทั้งการผลิต การค้า และการลงทุนและบริการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนั้น การศึกษาข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุนสินค้าเกษตรในอาเซียน ภาวะการค้าสินค้าเกษตรในอาเซียน ตลอดจนผลกระทบต่อภาคเกษตรจึงมีความสำคัญและจำเป็น เพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ภาคเกษตรไทย โดยเฉพาะเกษตรกรไทยสามารถปรับตัว ลดผลกระทบและใช้โอกาสจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้

ข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุนสินค้าเกษตรในอาเซียน

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสู่ตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน ในปี 2558 โดยการเปิดเสรีการค้าสินค้า

* ** นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1 การกำหนดสินค้าเกษตรอ่อนไหวสูง ที่ไม่ต้องลดภาษีให้เหลือร้อยละ 5 เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความอ่อนไหวมากใน 3 ประเทศ ดังนี้ มาเลเซีย - ข้าว เหลือร้อยละ 20 ในปี 2553 อินโดนีเซีย - ข้าว เหลือร้อยละ 25 ภายในปี 2558 น้ำตาล เหลือร้อยละ 5 - 10 ในปี 2558 ฟิลิปปินส์ - ข้าว คงที่ร้อยละ 40 จนถึงปี 2555 น้ำตาล คงที่ร้อยละ 38 ถึงปี 2554 และลดลงเป็นร้อยละ 5 ในปี 2558

2 สินค้าเกษตรไทย 22 รายการที่อยู่ในรายการสินค้าอ่อนไหว ได้แก่ 1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2) กาแฟเมล็ด 3) น้ำมันปาล์ม 4) หน่อไม้ 5) หอมหัวใหญ่ 6) กระเทียม 7) เมล็ดพันธุ์ทุเรียน 8) ลำไยแห้ง 9) มันฝรั่ง 10) น้ำมันถั่วเหลือง 11) พริกไทย 12) น้ำตาล 13) ข้าว 14) เมล็ดถั่วเหลือง 15) ชา 16) กาแฟสำเร็จรูป 17) นมผงขาดมันเนย 18) น้ำมันดิบและนมพร้อมดื่ม 19) น้ำมันมะพร้าว 20) เมล็ดกาแฟ 21) เนื้อมะพร้าวแห้ง 22) มันตัดดอก

และสัตว์ เพื่อปกป้อง คุ่มครองผู้บริโภค ไม่ให้ได้รับอันตรายจากการบริโภคสินค้าและอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมี สารชีวภาพ วัตถุอันตรายต่างๆ และเงื่อนไขพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เพื่อรักษาระดับความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

นอกจากการเปิดเสรีทางการค้าแล้ว **ประชาคมอาเซียนยังเปิดเสรีการลงทุนด้านเกษตร** ภายใต้ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ACIA) โดยไทยผูกพันการเปิดเสรีการลงทุนภายในปี 2553 ใน 3 สาขา ดังนี้ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำไม้จากป่าปลูก การเพาะ ขยาย และปรับปรุงพันธุ์พืช ซึ่งอาเซียนให้ใช้วิธีเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยแบ่งการเปิดเสรีออกเป็น 3 ช่วง คือ ปี 2553 ปี 2555 และปี 2557 ซึ่งตั้งแต่ปี 2553 ไทยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 51 ในสาขาเพาะเลี้ยงหอยน้ำจืด การเพาะเลี้ยงกุ้งมังกรสายพันธุ์ไทย และการเพาะขยายและปรับปรุงพันธุ์ เฉพาะเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่

สำหรับข้อสงวนของไทยภายใต้ ACIA มี 3 ประเภท ประเภทที่ 1 สาขาที่ไทยไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนโดย

ตารางที่ 1 ปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรของอาเซียนไปในตลาดโลก ปี 2554/2555

เด็ดขาด ได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ การประมงในน่านน้ำไทย การสกัดพืชสมุนไพร การผลิตน้ำตาลจากอ้อย **ประเภทที่ 2 สาขาที่ไทยห้ามต่างชาติถือหุ้นข้างมาก เว้นแต่คณะรัฐมนตรีอนุญาต** ได้แก่ การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหม การทำนาเกลือ การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือน และ **ประเภทที่ 3 สาขาที่ไทยห้ามคนต่างชาติถือหุ้นข้างมาก เว้นแต่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์อนุญาต** ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การผลิตไม้อัด (สศค., 2556)

ความสำคัญทางเศรษฐกิจของอาเซียน

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้มีการค้าขายสินค้าเกษตรภายในภูมิภาคมากขึ้น รวมทั้ง มีการใช้ปัจจัยการผลิตร่วมกันเพื่อส่งไปขายในตลาดโลก ภายใต้ต้นทุนการผลิตที่ถูกลง เพิ่มอำนาจการต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งปัจจุบันอาเซียนมีการค้าสินค้าเกษตรที่สำคัญ ดังนี้

อาเซียนเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ในตลาดโลก โดยประเทศที่ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรที่มีสัดส่วนในการส่งออกในตลาดโลกสูง ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม สินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญ เช่น มันสำปะหลัง ยางธรรมชาติ กุ้ง ข้าว น้ำตาลทราย น้ำมันปาล์ม กาแฟ เป็นต้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลัง ยางธรรมชาติ และน้ำมันปาล์ม มีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูงกว่าร้อยละ 90 (ตารางที่ 1) อย่างไรก็ตาม **อาเซียนมีการค้าขายสินค้าเกษตรกันเองภายในภูมิภาคจำกัด** โดยอาเซียนมีส่วนแบ่งสินค้าส่งออกเกษตรทั่วโลกรวมกัน เกือบร้อยละ 10 ในขณะที่ส่งออกในตลาดอาเซียนรวมกันไม่ถึงร้อยละ 2 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2556) สาเหตุสำคัญเนื่องจากอาเซียนมีภูมิอากาศคล้ายคลึงกัน ทำให้ชนิดของสินค้าเกษตรที่ผลิตหลักคล้ายกัน หลายประเทศดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร ให้มีการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศและมีมาตรการกีดกันการนำเข้า ทั้งนี้ แนวโน้มการค้าขายสินค้าเกษตรในอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

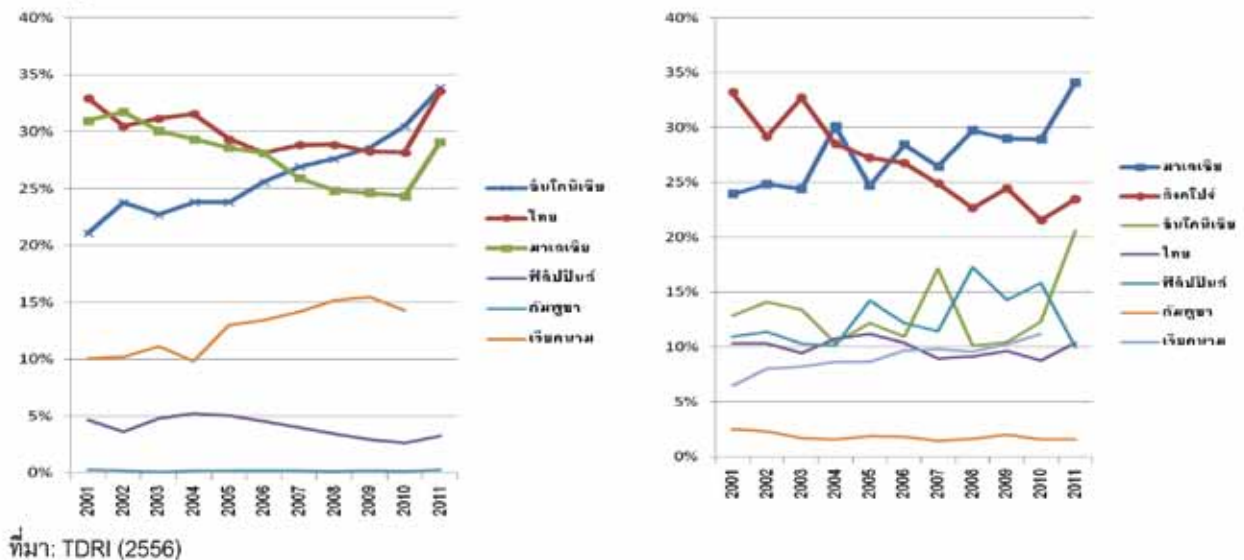
ตารางที่ 1 ปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรของอาเซียนไปในตลาดโลก ปี 2554/2555

	ประเทศในอาเซียน				ส่งออกรวม
	ไทย	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	เวียดนาม	
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	6.01	0.18		1.07	7.57
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)	(79)	(2)		(14)	(96)
ยางธรรมชาติ	2.80	2.00	1.00	0.90	7.00
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)	(40)	(29)	(14)	(13)	(96)
กุ้ง	0.48	0.31		0.32	2.12
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)	(23)	(15)		(15)	(52)
ข้าว	6.95			7.70	39.03
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)	(18)			(20)	(38)
น้ำตาลทราย	7.85				57.82
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)	(14)				(14)
น้ำมันปาล์ม	0.43	18.00	16.60		38.87
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)	(1)	(46)	(43)		(90)
กาแฟ		0.43		1.16	6.50
สัดส่วนของโลก (ร้อยละ)		(7)		(18)	(24)

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

สินค้าเกษตรที่มีการค้าขาย ทั้งนำเข้าและส่งออก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าชนิดเดียวกัน ได้แก่ น้ำมันปาล์ม ยางพารา ข้าว น้ำตาล โดยประเทศผู้ส่งออกสำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย และมาเลเซีย มีสัดส่วนการส่งออกสินค้าเกษตรในอาเซียนประมาณร้อยละ 30 – 35 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดในอาเซียน ในขณะที่ ประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรสำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีสัดส่วนการนำเข้าเฉลี่ยร้อยละ 30 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดในอาเซียน (รูปภาพที่ 1)

รูปภาพที่ 1 สัดส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรในตลาดอาเซียน ปี 2544 - 2554

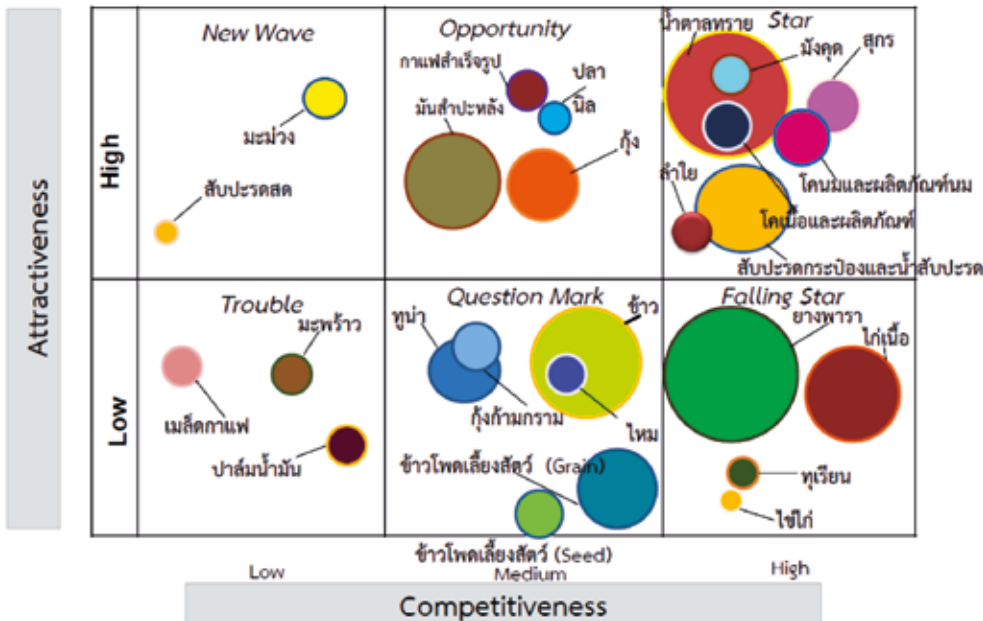
สำหรับประเทศไทย มีการค้าสินค้าเกษตรกับอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยสัดส่วนการค้าสินค้าเกษตรในอาเซียนของไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 21 ในปี 2555 ซึ่งเป็นการค้าเกินดุลมาโดยตลอด มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12 ในช่วงปี 2551 – 2555 โดยในปี 2555 ไทยเกินดุลการค้า 191,722 ล้านบาท จากมูลค่าการส่งออก 268,668 ล้านบาท และนำเข้า 76,947 ล้านบาท ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกในอาเซียน ในปี 2555 ได้แก่ ยางธรรมชาติ น้ำตาลทราย ข้าว มันสำปะหลัง (ตารางที่ 2) ขณะที่สินค้าที่ไทยนำเข้า ได้แก่ กระจก ผลิตภัณฑ์จากใบยาสูบ ปลาทะเลและสัตว์น้ำ เมล็ดกาแฟ อาหารปรุงแต่งที่ใช้เลี้ยงทารกที่ผลิตจากนมและผลิตภัณฑ์ (สศก., 2556)

ตารางที่ 2 การค้าสินค้าเกษตรที่สำคัญระหว่างไทยกับอาเซียน

ประเทศ	ไทยส่งออก	ไทยนำเข้า
1.อินโดนีเซีย	ข้าว น้ำตาล มันสำปะหลัง หอมแดง ลำไย ทุเรียน	ปลาทะเล ขา ผลิตภัณฑ์นม หอมแดง มะพร้าวผล น้ำมันปาล์ม
2. มาเลเซีย	ยางพารา กระเทียม หอมแดง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	น้ำมันปาล์ม นมผง กาแฟสำเร็จรูป
3. บรูไน	ข้าว มันสำปะหลัง	
4. ฟิลิปปินส์	ข้าว น้ำตาล	มะพร้าวผล พริกไทย
5. สิงคโปร์	ข้าว มันสำปะหลัง	นมผง
6. เวียดนาม	ผลไม้ เนื้อไก่ น้ำตาล	ชา เมล็ดกาแฟ ถั่วลิสง
7. กัมพูชา	ผลไม้ ผลิตภัณฑ์นม น้ำตาล	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง
8. ลาว	ข้าว เนื้อไก่ เนื้อสุกร ผลไม้ แป้งข้าวเจ้า	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง
9. เมียนมาร์	กาแฟสำเร็จรูป นมผง	ข้าว ชา กระเทียม ถั่วลิสง หอมแขก

ที่มา: สศก. (2556)

รูปภาพที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทยกับคู่แข่งในอาเซียน ด้วยวิธี TCM (Thailand Competitiveness Matrix) โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556) พบว่า สินค้าเกษตรของไทยที่มีโอกาส ได้แก่ ปศุสัตว์ (ไก่ สุกร นมและผลิตภัณฑ์) โคเนื้อและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลทราย ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลไม้ (มังคุด ลำไย มะม่วง) อาหารแปรรูป ส่วนสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพใกล้เคียงกับคู่แข่ง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กุ้งไหม และสินค้าที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า ได้แก่ เมล็ดกาแฟ น้ำมันปาล์ม และมะพร้าว (รูปภาพที่ 2)

ผลด้านการค้าและการลงทุนจาก
การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่เปิดเสรีทั้งการค้าและการลงทุนสินค้าเกษตร สร้างโอกาสให้กับสินค้าเกษตรไทยในตลาดอาเซียนและตลาดโลก ในขณะเดียวกัน ทำให้ตลาดสินค้าเกษตรมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการของไทย

โอกาสของภาคเกษตรไทยในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นตลาดใหญ่ตลาดเดียวของอาเซียนเป็นการขยายโอกาสทางการค้าการลงทุนด้านการเกษตรจากประชากร 62 ล้านคน ภายในประเทศไทยเป็น 600 ล้านคน ในภูมิภาคอาเซียน ประกอบกับมีการสร้างความร่วมมือการเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าสำคัญ อาทิ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ รวมทั้งช่วยเพิ่มอำนาจการต่อรองในเวทีการค้าโลกมากขึ้น ซึ่งถือเป็นนโยบายหลักของประชาคมอาเซียนในการเพิ่มบทบาทอาเซียน โดยเฉพาะสินค้าที่ผลิต

เหมือนกันและรวมกันที่มีส่วนแบ่งการตลาดโลกได้มากกว่าร้อยละ 50 เพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้น เช่น **กรณียางพารา** ที่มีส่วนแบ่งการตลาดโลกขณะนี้ร้อยละ 80-90 อยู่ในอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย เป็นไตรภาคีในการรวมตัวเรื่องยางพารา และหากรวมประเทศเวียดนาม ลาว หรือพม่า จะเป็นการรวมตลาดผู้ผลิตและผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลกที่เข้มแข็งมากขึ้น เช่นเดียวกับกรณีข้าว หากมีความร่วมมือกับประเทศเวียดนาม พม่า กัมพูชา และประเทศที่มีการผลิตข้าวจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ผลิตและผู้ส่งออกมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียน พบว่า เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 8-10 ต่อปี และเพิ่มรายได้ที่แท้จริงอีกร้อยละ 5.3 คิดเป็นมูลค่า 69,000 ล้านเหรียญสหรัฐ

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียนช่วงเพิ่มขีดความสามารถในการ
แข่งขันจากการใช้ทรัพยากรการผลิตร่วม
กัน/เป็นพันธมิตรทางธุรกิจร่วมกับ
ประเทศอื่นในอาเซียน เพื่อให้เกิดความ

ได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Comparative Advantage) เนื่องจากสามารถนำเข้าวัตถุดิบราคาถูกจากประเทศในอาเซียน เช่น ถั่วเหลือง เป็นต้น โดยไม่เสียภาษี ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพสามารถย้ายฐานการผลิตไปลงทุนผลิตสินค้าและบริการในกลุ่มอาเซียนที่มีต้นทุนวัตถุดิบและแรงงานที่ถูกกว่า เช่น โรงสีข้าว โรงงานมันสำปะหลัง และส่งออกสินค้าแปรรูปหรือนำผลผลิตกลับมาแปรรูปขึ้นกลางและขึ้นสูงในประเทศไทยเพื่อใช้ในประเทศหรือส่งออกไปยังนอกอาเซียน ซึ่งไทยมีความได้เปรียบในเรื่องของเทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรที่ทันสมัย สามารถลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ดีขึ้น รวมทั้ง มีสิทธิพิเศษทางการค้า GSP จากประเทศยุโรป เพื่อผลิตสินค้าส่งกลับมายังประเทศไทยหรือส่งออกไปยังประเทศที่สามโดยตรง

ในขณะเดียวกัน มีนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนผลิตปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรในไทย เช่น เครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร เทคโนโลยีด้าน

การเกษตร เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดปัจจัยการผลิต เกษตรกรจะมีทางเลือกในการเลือกซื้อปัจจัยการผลิตที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้นและราคาที่ถูกลงกว่าโดยเปรียบเทียบ ซึ่งทำให้เกษตรกรไทยจะปรับกระบวนการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นมาเป็นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีเข้มข้น และเน้นคุณภาพสินค้ามากขึ้น

การเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตร ยังเป็นโอกาสในการขยายตัวของการค้าขายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งประเทศมาเลเซีย พม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งจากข้อมูลของกรมการค้าต่างประเทศ (2556) พบว่าการค้าขายแดนของไทยมีการขยายตัวอย่างมาก จาก 6 แสนล้านบาท ในปี 2553 เป็น 9.1 แสนล้านบาท ในปี 2555 โดยประเทศมาเลเซียจะมีมูลค่าการค้าในปี 2555 มากที่สุดถึง 5.2 แสนล้านบาท รองลงมาเป็นพม่า มีมูลค่า 1.8 แสนล้านบาท ลาว มีมูลค่า 1.3 แสนล้านบาท และกัมพูชา มีมูลค่า 8 หมื่นล้านบาท นอกจากนี้แต่ละประเทศในภูมิภาคกำลังดำเนินการปรับตัวเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในหลายๆ ด้าน อาทิ กระบวนการผ่านแดน การปรับลด/ยกเลิกภาษี การพัฒนาระบบขนส่ง การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ และการพัฒนาด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การค้าขายแดนเติบโตมากขึ้น

ผลกระทบต่อภาคเกษตรของไทย

การลดอัตราภาษีและเปิดตลาดสินค้าเกษตร จะทำให้สินค้าของประเทศคู่แข่งที่มีต้นทุนต่ำกว่าและคุณภาพดีกว่าเข้ามาแข่งขันในตลาดของไทยมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการภาคการผลิตทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวมทั้งเกษตรกรของไทยที่มีขีดความสามารถในการผลิตต่ำจะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีขีดความสามารถในการผลิตสูงกว่าได้ รวมทั้ง การเปิดเสรีให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรได้ ทำให้เกิดความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มี

คุณภาพต่ำจากประเทศเพื่อนบ้านได้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพมาตรฐานในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารของไทย นอกจากนั้น ยังมีผลต่อการแย่งส่วนแบ่งในตลาดการส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิด เช่น น้ำมันปาล์มที่ไทยต้องแข่งขันกับมาเลเซีย (มาเลเซียเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มอันดับหนึ่งของโลก) เมล็ดกาแฟที่ไทยต้องแข่งขันกับเวียดนาม (เวียดนามผลิตมากเป็นอันดับสองของโลกรองจากบราซิล) และมะพร้าวที่ไทยต้องแข่งขันกับอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ (อินโดนีเซียเป็นผู้ผลิตมะพร้าวอันดับหนึ่งของโลก รองมาคือ ฟิลิปปินส์)

การใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) เป็นเครื่องมือในการปกป้องการนำเข้ามากขึ้น โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) ซึ่งจะมีผลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทยด้วย ที่ผ่านมามีหลายประเทศในอาเซียนใช้มาตรการดังกล่าว เช่น **กรณีประเทศกัมพูชา** กำหนดให้ผู้นำเข้าต้องได้รับความเห็นชอบจากกรม CAMCONTROL ก่อนนำเข้าสินค้าเกษตรในแต่ละครั้ง และต้องมีใบรับรองมาตรฐานสินค้าปลอดศัตรูพืช รวมทั้งต้องมีสลากระบุรายละเอียดอาหารเป็นภาษากัมพูชา **กรณีประเทศอินโดนีเซีย** กำหนดให้การนำเข้าข้าวหอมมะลิต้องมีวัตถุประสงค์พิเศษในการนำเข้าเพื่อการบริโภคพิเศษเฉพาะ และผู้นำเข้าต้องจดทะเบียนพร้อมขอการรับรองจากกระทรวงเกษตรของอินโดนีเซีย (ระยะเวลาการยื่นขอใช้เวลา 6 เดือน – 1 ปี) รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขการนำเข้าข้าวหอมมะลิสามารถจำหน่ายได้เฉพาะในภัตตาคารและโรงแรมเท่านั้น **กรณีประเทศมาเลเซีย** การนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร เช่น สินค้าข้าว น้ำตาลทรายบริสุทธิ์ ทุเรียนสด กล้วย และเสฉวนหมี่ ต้องขออนุญาตนำเข้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นในบางสินค้าสามารถห้ามนำเข้าได้ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อรักษาเสถียรภาพราคา

ภายในประเทศ **และกรณีของประเทศเวียดนาม** กำหนดให้ต้องขออนุญาตนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร โดยผู้นำเข้าจะต้องยื่นขออนุญาตทางไปรษณีย์เท่านั้น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใช้เวลานาน และหากมีข้อสงสัยในเอกสารกระบวนการทั้งหมดจะต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่

ข้อเสนอแนะการปรับตัวเพื่อใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียน

แม้ว่าการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เป็นที่คาดว่าจะมีผลต่อประเทศไทยทั้งด้านบวกและด้านลบดังที่กล่าวในข้างต้น ซึ่งในที่สุดแล้วแต่ละประเทศจะต้องมีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมรองรับ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการค้าการลงทุนร่วมกัน และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้มากที่สุด ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในส่วนของภาครัฐ เกษตรกร และผู้ประกอบการ

การเตรียมความพร้อมของเกษตรกร ซึ่งจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการแข่งขันที่สูงขึ้น ทั้งผลจากราคาสินค้าเกษตรบางชนิดตกต่ำ ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร **ทำให้เกษตรกรต้องปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน** เน้นการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทางการเกษตร รวมทั้ง ติดตามข่าวสารทางการตลาด เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิต และผลิตสินค้าปลอดภัย มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้กับประเทศสมาชิกรายอื่นในประชาคมอาเซียนที่เข้ามาชิงส่วนแบ่งตลาดเดิม นอกจากนั้น **จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและความรู้ที่เกี่ยวข้อง** เพื่อรองรับการสื่อสารที่จะเกิดขึ้น เช่น การค้าการลงทุน และความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

สำหรับการเตรียมความพร้อมของสถาบันเกษตรกร ควรเน้นการจัดการธุรกิจให้เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการในประเทศและผู้นำเข้าในต่างประเทศ บริหารจัดการระบบรวบรวมสินค้าและต้นทุน โลจิสติกส์ให้ต่ำ รวมทั้ง พัฒนาทักษะผู้ประกอบการเกษตรให้กับกลุ่มเกษตรกร ในขณะที่ **ผู้ประกอบการ ควรเตรียมความพร้อมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสินค้า** ลดต้นทุนแปรรูป โดยเฉพาะด้านวัตถุดิบ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ตลอดจน สร้างเครือข่ายธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ

ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ เน้นให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้และการต่อยอดการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยให้ความสำคัญกับ **1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการผลิต** ทั้งในเรื่องของการพัฒนาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์คุณภาพดี ทนทาน ต่อโรคและแมลง มีโภชนาการสูง รวมทั้ง สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ ตลอดจน เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ **2) การพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตร** เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มระดับสูง เพื่อลดการส่งออกสินค้าเกษตรในรูปแบบของวัตถุดิบ **3) การพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูล** พร้อมเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการวิเคราะห์และตัดสินใจนโยบายพัฒนาด้านการเกษตร และ **4) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประเทศสมาชิก** ในการช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ จากการวิจัยและพัฒนาาร่วมกันในภูมิภาคอาเซียน

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพในการผลิตของประเทศ การเพิ่มมูลค่า ระบบโลจิสติกส์ การส่งออก ในขณะเดียวกัน สร้างโอกาสจากความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ องค์ความรู้ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

1) พัฒนาการอำนวยความสะดวกทางการค้าสินค้าเกษตร เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพความรวดเร็วของการให้บริการของด่านชายแดน ศักยภาพการตรวจสอบของห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อการค้าและการส่งออก

2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยจัดทำโซนนิ่งภาคเกษตร เพื่อให้เกษตรกรทำกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสม ทั้งด้านกายภาพ เช่น ความพร้อมของทรัพยากรน้ำ ดิน และด้านเศรษฐกิจ เช่น มีโรงงานแปรรูปตั้งอยู่ ความพร้อมของคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ เป็นต้น ซึ่งจะเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้กับเกษตรกร ในขณะเดียวกัน ช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตรได้

3) พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพมาตรฐาน การตรวจรับรองสินค้าเกษตรสู่สากล โดยสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อยเข้าสู่ระบบมาตรฐานสินค้าปลอดภัยต่างๆ เช่น GAP GHP GMP HACCP เป็นต้น ยกกระดับห้องปฏิบัติการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเรื่องราวให้กับสินค้าเกษตรที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ (Multifunctionality of Agriculture) ตลอดจน สินค้าเกษตรจากระบบการผลิตที่ยั่งยืน เช่น เกษตรอินทรีย์ เป็นต้น การพัฒนาการบรรจุสินค้าเกษตรหรือยี่ห้อขายสินค้าด้วยนวัตกรรมต่างๆ เพื่อยกระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น

4) สร้างโอกาสทางการตลาด เน้นการสร้างภาพลักษณ์สินค้าเกษตรไทย ให้เป็นที่รู้จัก ยอมรับ เชื่อมั่น และสร้างค่านิยมของสินค้าไทยในตลาดอาเซียน

5) ส่งเสริมการลงทุนภาคเกษตรในการต่างประเทศ ทั้งเรื่องการผลิตสินค้าและบริการในประเทศอาเซียน เพื่อสร้างความได้เปรียบการแข่งขัน ด้านต้นทุนการผลิต แรงงาน วัตถุดิบ และโลจิสติกส์ โดยปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนให้รัดกุมและทันสมัย

การบริหารจัดการการนำเข้าสินค้าเกษตรให้มีความเข้มงวด ด้านการตรวจสอบรับรองและควบคุมด้านมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้านำเข้า การจัดการศัตรูพืชและโรคระบาด ตลอดจนปราบปรามการลักลอบนำเข้าที่ผิดกฎหมาย โดยควรพิจารณาแนวทางในการกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้านำเข้าเพื่อป้องกันการนำเข้าสินค้าด้อยคุณภาพจากต่างประเทศ เช่น ต้องมีใบรับรองปริมาณสารพิษตกค้าง การกำหนดให้เป็นสินค้าที่ต้องขอหนังสือรับรองนำเข้าและกำหนดคุณสมบัติผู้นำเข้า กำหนดมาตรการสุขอนามัยที่เข้มงวด เช่น ต้องแสดงใบรับรองสุขอนามัยจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ในประเทศต้นทาง ตรวจเข้มใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ตลอดจน กำหนดมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคและแมลง และการกักกันพืชและสัตว์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ การจัดทำเขตปลอดโรคระบาดสัตว์ รวมทั้งเพิ่มการผลิตวัคซีนในการป้องกันโรคสัตว์ เพิ่มความเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายสินค้า รวมถึงเพิ่มศักยภาพของด่านกักกัน เพื่อให้คุณภาพสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมงมีคุณภาพ ได้รับการยอมรับในระดับสากลมากขึ้น

บทสรุป

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนสินค้าเกษตรและอาหาร จะช่วยยกระดับเศรษฐกิจในภาพรวมให้ทั้งไทยและอาเซียนมีความโดดเด่นในระบบเศรษฐกิจของโลก นำมาซึ่งโอกาสทั้งการค้าและการลงทุน โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย เนื่องจากมีตลาดที่กว้างขึ้น สินค้าวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยการผลิตนำเข้าราคาถูก ทำให้ลดต้นทุนการผลิตเพื่อส่งออก ขณะเดียวกันเสริมสร้างโอกาสในการลงทุน ขยายกิจการ ย้ายฐานการผลิตในประเทศที่มีต้นทุนปัจจัยการผลิตต่ำ เกิดการพัฒนาและสร้าง

นวัตกรรมใหม่ในสินค้าและบริการ และมีการพัฒนาและเพิ่มคุณภาพเกษตรกร อย่างไรก็ตาม จะเกิดผลกระทบเชิงลบอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง โดยเฉพาะต่อเกษตรกรไทย จากราคาสินค้าที่ตกต่ำ เมื่อมีการนำเข้าสินค้าเกษตรราคาถูกจากอาเซียน อุตสาหกรรมเกษตรที่มีประสิทธิภาพต่ำอาจแข่งขันไม่ได้ มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีจะถูกนำมาใช้มากขึ้น ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งไทยจำเป็นต้องใช้จุดเด่นที่มีอยู่ สร้างความเข้มแข็งให้กับสินค้าเกษตรและอาหารของไทย เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถ

ปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เน้นการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้และต่อยอดการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร ตลอดจน บริหารจัดการการนำเข้าสินค้าเกษตรให้มีความเข้มงวด โดยภาครัฐ เกษตรกรและผู้ประกอบการต้องร่วมมือกันเตรียมความพร้อมและเร่งปรับตัวรองรับการเปิดเสรีอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้โอกาสในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรไทย ■

เอกสารอ้างอิง

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. สถิติการค้าชายแดน. เข้าถึงข้อมูลได้จาก www.dft.go.th/Default.aspx?tabid=164 สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2556

เปิดข้อกีดกันการค้า ของประเทศในอาเซียน แข่งขันมาตรการรับ AEC ปี 2558. เข้าถึงได้จาก www.thai-aec.com/643 สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2556

ศักยภาพข้าว ถั่วเหลือง ข้าวโพด กาแฟ มันสำปะหลัง กับ AEC. เข้าถึงได้จาก www.thai-aec.com/242 สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2556

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: เกษตรกรไทยได้หรือเสีย. ในการสัมมนาเรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC): เกษตรไทยได้หรือเสีย วันที่ 5 มีนาคม 2556.

สมพร อิศวิลานนท์. ภาคการเกษตรของไทยในยุคเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. ในการสัมมนาเรื่อง การส่งเสริมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2556.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. การเตรียมความพร้อมภาคเกษตรไทยสู่การเป็น AEC. ในการสัมมนาเรื่อง เตรียมความพร้อมภาคเกษตรไทยสู่การเป็น AEC วันที่ 5 มีนาคม 2556.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. การเตรียมความพร้อมภาคเกษตรไทยสู่การเป็น AEC. ในการสัมมนาเรื่อง เตรียมความพร้อมภาคเกษตรไทยสู่การเป็น AEC วันที่ 5 มีนาคม 2556.

แก้กฎหมาย ประชาคมอาเซียน

สุรินทร์ ธรรมศักดิ์* ธวัชพร มะรินทร์** กัทธกร บุญประกอบรัช**

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 มีเป้าหมายคือการสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ การสร้างโอกาสและรับมือกับสิ่งท้าทาย ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN CHARTER) เป็นธรรมนูญของประชาคม มีแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) เป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ โดยประเทศภาคีสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ จะต้องปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมเพื่ออนุวัติตามกฎบัตร และพันธกรณีต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของประชาคม บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN CHARTER)

กฎบัตรอาเซียนเริ่มมีผลบังคับใช้ภายหลังจากที่ประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันต่อกฎบัตรครบทุกประเทศเมื่อเดือนธันวาคม 2551 มีความสำคัญต่อประชาคมอาเซียนเป็นอย่างยิ่งเพราะนอกจากจะทำให้อาเซียนมีสถานะนิติบุคคล

แยกออกจากรัฐสมาชิกแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างกลไกการติดตามความตกลงต่างๆ ให้มีผลเป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยสร้างกลไกตรวจสอบและติดตามการดำเนินการตามความตกลงต่างๆ ของประเทศสมาชิกในหลากหลายรูปแบบ อาทิ ให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณีและคำตัดสินขององค์กรระดับข้อพิพาท กำหนดมาตรการใดๆ ที่เหมาะสมว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีกฎบัตรอาเซียน เป็นต้น

หลักการของกฎบัตรอาเซียนอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น การไม่แทรกแซงกิจการภายใน การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี และการรวมศูนย์กับความสัมพันธ์กับภายนอก จึงทำให้กฎบัตรนี้เป็นเสาหลักของการสร้างประชาคมอาเซียน และต่อยอดไปถึงข้อผูกมัดทางกฎหมายของข้อตกลงอาเซียนต่างๆ ทั้งนี้กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยบทบัญญัติ 13 หมวด 55 ข้อ ซึ่งเป็นการประมวลบรรทัดฐาน (Norm) และค่านิยม (Value) ของอาเซียน ซึ่งมีข้อกำหนดสำคัญได้แก่ การจัดตั้งประชาคมอาเซียนขึ้นภายในปี 2558 โดยประชาคมอาเซียนแบ่งออกเป็น 3 เสาหลักได้แก่ (1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (2) ประชาคมเศรษฐกิจ และ (3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

แผนแม่บท ว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกัน (Master Plan on ASEAN Connectivity)

ในปี 2553 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 17 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ได้เห็นพ้องในร่างแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (MASTER PLAN ON ASEAN CONNECTIVITY: MPAC) เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกัน ในอาเซียน ปี 2554 – 2559 อันนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 (ค.ศ. 2015) และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวครอบคลุมใน 3 มิติ ได้แก่ (1) ความเชื่อมโยงทางกายภาพ (PHYSICAL CONNECTIVITY) อาทิ การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและด้านพลังงาน (2) ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ (INSTITUTIONAL CONNECTIVITY) และ (3) ความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน (People-to-people Connectivity) ซึ่งเน้นการเชื่อมโยงด้านการศึกษาและวัฒนธรรมและการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว

เมื่อกล่าวถึงความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ แผนแม่บทฯ ได้นำเสนอแนวคิดที่จะเชื่อมโยงกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียน ผ่านการจัดทำความตกลง

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

**นักศึกษานิเทศศาสตร์ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ระหว่างประเทศ และความตกลงภูมิภาค รวมทั้งพิธีสาร ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการขนส่ง การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุนอย่างเสรี การเคลื่อนย้ายแรงงาน มีฝีมือและการพัฒนามนุษย์ และการข้ามพรมแดน เพื่อปรับกฎระเบียบต่างๆ ในประเทศสมาชิกให้มีมาตรฐานเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันมากขึ้น อันเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ในการรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งได้กล่าวถึงไว้ข้างต้น

ทั้งนี้ในประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ละประเทศจะมีรายละเอียดและขั้นตอนที่แตกต่างกันในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมายภายในของแต่ละประเทศให้มีความเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ

ความสัมพันธ์ของประชาคมอาเซียนกับกฎหมายไทย

ในกรณีของประเทศไทย การที่ฝ่ายบริหารของประเทศไทยจะแสดงเจตนาผูกพันตามพันธกรณีต่างๆ ทั้งในกรอบของอาเซียนและนอกกรอบของอาเซียนในลักษณะที่เป็นสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ นอกจากต้องผ่านกระบวนการทำสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงกระบวนการทำสนธิสัญญาตามกฎหมายภายในควบคู่กันไป โดยเฉพาะกระบวนการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 190 ที่กำหนดกระบวนการในการทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศบางประเภทจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ก่อน นอกจากนั้นสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศไม่สามารถใช้บังคับในประเทศไทยได้โดยตรง แต่ต้องได้รับการแปลงรูป (Transformation) หรือปรับให้เป็นกฎหมายภายในก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ

ได้ ซึ่งอาจขึ้นได้ในลักษณะต่างๆ เช่น การตรากฎหมายภายในฉบับใหม่ขึ้นรองรับ หรือแปลงรูปให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวเป็นกฎหมายภายใน และการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ เป็นต้น

ดังนั้น การที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ย่อมส่งผลกระทบต่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับ และทำความเข้าใจกฎหมายระหว่างประเทศเพิ่มเติมด้วย โดยด้านเศรษฐกิจจะมีการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายเงินทุนในอาเซียน ทำให้เสรียิ่งขึ้น นักวิชาชีพ ผู้มีความสามารถพิเศษ แรงงานฝีมือ สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น ภาชีนาเข้าสินค้าระหว่างประเทศอาเซียน จะเป็นศูนย์เปอร์เซ็นต์ เว้นแต่ที่เป็นสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง อุปสรรคในการนำเข้าสินค้าที่ไม่ใช่ภาษีจะหมดไป ซึ่งจะทำให้ตลาดของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศรวมเป็นหนึ่งเดียว นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ในทุกสาขาบริการ จะต้องเร่งขยายการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ในเรื่องคุณสมบัติวิชาชีพจำนวน 7 ฉบับ สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบริการ 7 สาขา ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก ช่างสำรวจ และการบัญชี เพื่ออำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และในอนาคตประเทศไทยอาจจะทำข้อตกลงเพิ่มด้านการท่องเที่ยวด้วย สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพในสาขาดังกล่าวในประเทศอาเซียนประเทศหนึ่ง หากประสงค์จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอาเซียนอื่น จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในที่ประเทศนั้นๆ กำหนดเสียก่อน

กฎหมายสำคัญที่ควรปรับปรุงเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สำคัญ อาทิ **กฎหมายความตกลงที่เกี่ยวกับพิธีการทางศุลกากร** เพื่อลดขั้นตอนพิธีการด้านศุลกากรอำนวยความสะดวกทางการค้า สนับสนุนการขนส่งสินค้าข้ามชายแดน กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตรวจคนเข้าเมือง เพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจตราแก่นักธุรกิจ นักลงทุน ผู้ประกอบวิชาชีพและแรงงานฝีมือ อาเซียน นอกจากนั้นจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอื่นๆ ที่เป็นข้อจำกัดและอุปสรรคในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น **พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542** ให้สอดคล้องกับการที่จะต้องอนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ในทุกสาขาบริการภายในปี 2558 โดยต้องมีการแก้ไขในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวในนิติบุคคลและ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่ห้ามไม่ให้คนต่างด้าวประกอบกิจการธุรกิจบางประเภทที่เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่พร้อมจะแข่งขันกับคนต่างด้าว **พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551** ซึ่งกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นนิติบุคคล ต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย โดยถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ต้องเป็นของบุคคลธรรมดา ซึ่งมีสัญชาติไทย **พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550** ซึ่งกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล หากเป็นนิติบุคคลที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วน ต้องมีจำนวนหุ้นหรือ

ทุนเป็นของผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นหรือทุนทั้งหมด กฎหมายต่างๆ เพื่อรองรับการเข้ามาทำงานของแรงงานฝีมือจากอาเซียน โดยเฉพาะที่เป็นนักวิชาชีพที่ประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ในเรื่องคุณสมบัติวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบริการ 7 สาขาไปแล้ว ได้แก่ **พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551** เพื่อให้คนอาเซียนสามารถทำงานในประเทศไทยได้ ซึ่งแต่เดิมเป็นอาชีพและวิชาชีพสงวน **พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545** เพื่อให้การพัฒนาฝีมือแรงงานครอบคลุมถึงคนอาเซียน โดยไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ **พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518** และ **พ.ร.บ.แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2542** และ **พ.ศ. 2543** เพื่อให้คนอาเซียนสามารถเป็นที่ปรึกษาฝ่ายนายจ้างหรือฝ่ายลูกจ้าง สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงาน และเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการของสหภาพแรงงานได้

การดำเนินการด้านกฎหมายของประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนและผลกระทบ

สำหรับการศึกษาการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายเพื่อความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบกับอาเซียนของประเทศไทย นายปกรณ์ นิลประพันธ์

กรรมการร่างกฎหมายประจำ (นักกฎหมาย กฤษฎีกาทรงคุณวุฒิ) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่านับแต่วันที่กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) มีผลใช้บังคับ **ประเทศไทยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายเพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำเร็จไปได้ไม่น้อยมาก** อันเนื่องมาจากการขาดเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ส่งผลให้การกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของรัฐบาลชุดต่างๆ ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง **ข้ายังมีกรณีบัญญัติกฎหมายที่สวนทางกับพันธกรณีตาม AEC Blueprint ขึ้นใช้บังคับ** เช่น พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย แต่หากเป็นนิติบุคคล ก็ต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และกรรมการของบริษัทเกินกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้มี

สัญชาติไทย รวมทั้งกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตาม A 2. Free Flows of Services (Services Liberalization under AFAS) ของ Strategic Schedule for AEC อันเป็นส่วนหนึ่งของ AEC Blueprint เป็นต้น

ทั้งนี้ผลกระทบจากการที่ประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีต่างๆ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนนั้น พอสรุปได้ 3 ประการดังนี้

1) กลไกของกฎหมายไทย (Legal mechanism) เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ (Economic-related activities) ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับหลักการสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มุ่งการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านกลไกตลาด (Market-oriented economy) โดยกฎหมายไทยที่ใช้บังคับกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบันนั้นเป็นระบบควบคุมอย่างใกล้ชิด (Control) ผ่านการอนุมัติ การอนุญาต และการออกใบอนุญาตทั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและจากคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างๆ (Permission/Licensing System) มากกว่าระบบการกำกับดูแล (Supervision) หรือส่งเสริม (Promotion) ซึ่งกลายเป็นภาระและต้นทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนทั้งในแง่เวลาและค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกันก็ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีภารกิจมากมายจนเกินกำลังที่จะดำเนินการได้จริง การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงย่อหย่อน ทั้งยังทำให้ภารกิจของหลายหน่วยงานซ้อนเหลื่อมกัน อันเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย และ

เป็นการเปิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีเจตนาร้ายทำทุจริตได้อีกทางหนึ่ง

2) การหลังไหลเข้ามาของสินค้า บริการ แรงงานมีฝีมือ และการลงทุนจากสมาชิกอื่นของอาเซียนตามพันธกรณี โดยที่ประเทศไทยไม่ได้ปรับปรุงมาตรการและกลไกตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย เพื่อให้สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงรวมถึงไม่ได้พัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า (Competition Law) และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection Law) อันเป็นโครงสร้างหลัก (Backbone) ของภูมิภาค ระบบเศรษฐกิจและผู้บริโภคภายในประเทศแล้ว รัฐจะไม่สามารถคุ้มครองผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมและผู้บริโภคภายในประเทศอันเป็นส่วนใหญ่ของประเทศได้

3) ทักษะคติ (Attitude/Mindset) ของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจค้ำประกันถึง

ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งอาจต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรม กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งอาจต้องมีการตรากฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเมือง (City Development) ขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเมืองให้ทันสมัย นานอยู่ และสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาวะโลกร้อนด้วย

สรุป

แม้ว่าหน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่างๆ มีความสนใจและตื่นตัวในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน อย่างเห็นได้ชัดก็ตาม แต่ประเทศไทยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ (INSTITUTIONAL CONNECTIVITY) กับอาเซียนไปได้น้อยมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุหลักจากการขาดเสถียรภาพทางการเมือง และระบบราชการที่เน้นการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ อย่างใกล้ชิด ผ่านการอนุมัติ การอนุญาต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอาจเริ่มจากการปรับทัศนคติให้ยึดหลักการพัฒนายั่งยืนเพื่อพัฒนาการกำกับดูแลกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยอมรับกลไกตลาดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และรักษาความเป็นธรรมทางสังคมควบคู่กันไปด้วย ■

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. กฎหมายที่อาจต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อรองรับ บทบาทใหม่ของภาครัฐในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน, ปรกรณ์ นิลประพันธ์ นักกฎหมายกฤษฎีกาทางคดี. 2555
เข้าถึงได้จาก www.lawreform.go.th/lawreform/index.php?option... สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2556
- ประชาชาติธุรกิจ. ประเทศไทย ความพร้อมด้านกฎหมายสู่ประชาคมอาเซียน. ดร.ธนฤต วรณัชชากุล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กับประชาคมอาเซียน (AEC Tourism Thailand). เข้าถึงได้จาก www.th.aectourismthai.com/aechub/155 สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2556
- สรุปความจากการสัมมนาวิชาการ ประจำปีครั้งที่ 5 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ประชาคมสปปอาเซียน (ASEAN Community) : ผลกระทบต่อกฎหมายไทย. 8 กรกฎาคม 2555. เข้าถึงได้จาก www.learners.in.th/blogs/posts/528632 สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2556
- สำนักงานอัยการสูงสุด. ผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม. เรือโทสาธิต สุโขทัย อัยการจังหวัด เข้าถึงได้จาก www.kmcenter.agogo.th/kms/node/2042 สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2556
- กรมประชาสัมพันธ์. ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน..... เชื่อมโยงอย่างไร. อุษณีย์ ศรีธัญรัตน์. เข้าถึงได้จาก http://www.prd.go.th/ewt/ewt/aseanthai/ewt_news.php?nid=437&filename=index_2 สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2556

รู้จักสู่ทางการค้า การลงทุนในพม่า

อมรรณ ทวีทอง*

การปฏิรูปเศรษฐกิจของพม่า เพื่อเปิดรับนักลงทุนต่างชาติ ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทย เนื่องจากพม่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการผลิตสูง มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับต่ำ นักลงทุนต่างมองหาโอกาสเข้ามาลงทุน จากสถิติการลงทุนในพม่า พบว่า ตั้งแต่ปี 2511 ถึงเดือนสิงหาคม 2554 มีผู้ลงทุนในพม่า 31 ประเทศ ส่วนใหญ่ร้อยละ 38 ของการลงทุนจากต่างประเทศเป็นการลงทุนของประเทศอาเซียน ไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าเงินลงทุนสะสมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และจีน ธุรกิจพลังงานมีการลงทุน

มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การขุดเจาะน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ การขนส่ง และอุตสาหกรรมการผลิต

บทนำ

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar) หรือพม่า มีระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ มีประชากรประมาณ 55 ล้านคน¹ ประชากรร้อยละ 89 นับถือพุทธศาสนา มีภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ

แม้ว่าจะมีภาษาท้องถิ่นกว่า 100 ภาษา อย่างไรก็ตาม การเจรจาธุรกิจและการค้าส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร

ธงชาติสหภาพพม่า (Union of Myanmar)

ธงชาติสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar)

เมืองหลวงและศูนย์ราชการอยู่ที่นครเนปีดอว์ (Nay Pyi Daw) อยู่ห่างจากย่างกุ้งราว 350 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในหมู่บ้านจัดป๊ว ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเปียงมานาในเขตมณฑลพะโล่ พม่ามีพรมแดนติดกับอินเดีย บังกลาเทศ จีน ลาว และไทย พม่ามีพรมแดนติดต่อกับไทยมากที่สุดคือ 2,401 กิโลเมตรและไทยมีแนวเขตแดนติดกับพม่าถึง 10 จังหวัด พม่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่งดงามเต็มไปด้วยศรัทธาในพระพุทธศาสนา อาทิ เจดีย์ชเวดากอง พระธาตุนันทร์เขวน นครแห่งเจดีย์ที่เมืองพุกาม

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

1 การคาดประมาณประชากรของ Central Intelligence Agency (CIA) ณ กรกฎาคม 2556

ระบบการเมืองการปกครอง

พม่าปกครองด้วยระบอบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข แบ่งการปกครองออกเป็น 7 รัฐ (States) โดยพื้นที่ที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ยะไข่ ฉิ่น คะฉิ่น กะเหรี่ยงคะยา มอญ และฉาน และ 7 เขต (Regions) สำหรับพื้นที่ที่มีประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อสายพม่า ได้แก่ อีระวดี มาเกว มัณฑะเลย์ พะโคหรือหงสาวดี สะกาย ตะนาวศรี และย่างกุ้ง กำหนดให้วันที่ 4 มกราคมของทุกปีเป็นวันชาติ มีการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบ 20 ปี เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2553 ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่ประกาศใช้ตามผลการลงประชามติเมื่อเดือนพฤษภาคม 2551 โดยแบ่งออกเป็นสภาผู้แทนราษฎร 440 ที่นั่ง และสภาสูงหรือสภาแห่งชาติ 224 ที่นั่ง คณะกรรมการเลือกตั้งพม่าประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2553 โดยพรรคสหภาพเอกภาพและการพัฒนา (USDP) ได้รับชัยชนะและได้เป็นพรรครัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกเต็ง เส่ง โดยได้ 129 ที่นั่งในสภาสูง และ 259 ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้ มีการเลือกตั้งซ่อมเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555 ส่งผลให้พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย หรือเอ็นแอลดี ของนางอองซาน ซูจี ผู้นำฝ่ายค้านและแกนนำการเรียกร้องประชาธิปไตยของพม่า ได้ที่นั่งในสภา 43 ที่นั่ง จาก 44 ที่นั่ง โดย 43 ที่นั่งของพรรคเอ็นแอลดี แยกเป็น 37 ที่นั่ง ในสภาผู้แทนราษฎร และ 4 ที่นั่งในสภาสูง และอีก 2 ที่นั่งในฐานะสมาชิกตัวแทนเขตอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ผลการเลือกตั้งซ่อมในครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นประชาธิปไตยในพม่าที่พยายามก้าวสู่โลกภายนอก จะทำให้พม่าได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน และการลงทุนจากต่างประเทศ และสหภาพยุโรปได้ยกเลิกมาตรการการคว่ำบาตรต่อพม่าที่มีมายาวนานกว่า 16 ปี เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการในกลุ่มสหภาพยุโรปเข้ามาลงทุนในพม่า

เศรษฐกิจ

พม่าเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากร ที่สามารถนำมาพัฒนาศักยภาพของประเทศ แต่ระบอบการเมืองการปกครองยังเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาการทุจริตประทุมิชอบ การผูกขาดทางการค้าโดยรัฐบาล และปัญหาความยากจนที่ปัจจุบันพม่าเป็นประเทศที่ยากจนที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชากรร้อยละ 32 อยู่ใต้เส้นความยากจน พม่ามีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 6.2 ต่อปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศประมาณ 1,400 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาต่อปีต่อประชากร

แรงงาน

ประชากรมากกว่าร้อยละ 60 อยู่ในวัยแรงงาน ส่วนใหญ่อ้อยละ 70 อยู่ในภาคเกษตรกรรม รองลงมาร้อยละ 23 อยู่ในภาคบริการ และร้อยละ 7 อยู่ในภาคอุตสาหกรรม มีอัตราการว่างงานร้อยละ 5.4

การค้าขายระหว่างประเทศ

สินค้าส่งออก ได้แก่ กาซธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ธัญพืช ถั่ว ปลา ข้าว

เสื้อผ้า หยกและอัญมณี โดยประเทศคู่ค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 36.7 คือ ไทย รองลงมาได้แก่ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น มีมูลค่าการส่งออกประมาณ 8.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

สินค้านำเข้า อาทิ ผ้า ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม ปุ๋ย พลาสติก วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง อาหาร เป็นต้น ประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ จีน และไทย รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย และญี่ปุ่น โดยมีมูลค่าการนำเข้าประมาณ 7.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

โครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายถนน ระบบราง และเครือข่ายโลจิสติกส์ไฟฟ้า น้ำประปาค่อนข้างขาดแคลน รวมถึงการบริการด้านการเงิน การธนาคาร ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของผู้ประกอบการต่างชาติ

- ระบบไฟฟ้าในพม่ายังไม่เสถียร ไฟฟ้าดับบ่อยครั้ง อย่างไรก็ตาม โรงแรงแชนนำทั่วไปในเมืองใหญ่ มีเครื่องปั่นไฟสำรองไว้ใช้ในกรณีกระแสไฟฟ้าไม่เพียงพอ

- การสื่อสาร ระบบโทรศัพท์ยังไม่เสถียร การใช้งานระบบโรมมิ่งของโทรศัพท์มือถือจากประเทศไทยยังไม่สามารถใช้ได้กับทุกเครือข่ายและจำกัดอยู่ในบางพื้นที่ หากต้องการใช้โทรศัพท์มือถือควรซื้อซิมการ์ดท้องถิ่น มีราคาประมาณ 20 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

- การเดินทางสู่พม่าในปัจจุบันมีช่องทางที่หลากหลายและมีความสะดวกสบาย ผู้ประกอบการสามารถเดินทางได้ทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ การเดินทางทางอากาศมีเครื่องบินที่ให้บริการมากมาย พม่ามีสนามบินนานาชาติ 2 แห่งที่ย่างกุ้งและมัณฑะเลย์ และสนามบินภายใน

ประเทศถึง 84 แห่ง การเดินทางทางบกมีทั้งรถยนต์และรถไฟมีความสะดวก เพราะไทยและพม่ามีจุดผ่านแดนหลายจุดตั้งแต่เหนือจรดใต้ของไทยตั้งแต่ อ.แม่สาย จ.เชียงราย เรื่อยไปจนถึงท่าเรือทวาย จ.ประจวบคีรีขันธ์ ส่วนการเดินทางทางน้ำมีท่าเรือที่สำคัญคือ ท่าเรือย่างกุ้ง และท่าเรือน้ำลึกทวาย

- **การเดินทางภายในประเทศ**
การเดินทางระหว่างเมืองที่ไม่ไกลจากย่างกุ้งสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง ทั้งรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ทั้งนี้การเดินทางด้วยรถ เช่น รถประจำทาง รถแท็กซี่ รถตู้รับจ้างส่วนใหญ่มีสภาพเก่า ถนนหนทางขรุขระทำให้เสียเวลาในการเดินทางโดยเฉพาะฤดูฝน และคนขับรถส่วนมากไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ การใช้บริการแท็กซี่ควรต่อรองราคาก่อนใช้บริการ การเดินทางโดยรถไฟมีโครงข่ายเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดที่สำคัญทั่วประเทศ ราคาถูก แต่ไม่สะดวกและใช้เวลาเดินทางนาน ส่วนการเดินทางโดยเครื่องบินสะดวกที่สุด แต่ตารางการบินไม่แน่นอน และเปลี่ยนเวลาบินอย่างกะทันหัน

อัตราแลกเปลี่ยน

สกุลเงิน พม่าใช้ จีต (Kyat : Kt)
= 100 เหยียพม่า (Pyas)

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555 พม่าเพิ่งเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินจีตจากระบบเดิมที่เป็นอัตราแลกเปลี่ยนสองระบบ (Dual exchange rate systems) มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวที่มีการบริหารจัดการ (Managed float system) โดยธนาคารกลางแห่งพม่ากำหนดอัตราอ้างอิงไว้ที่ 818 จีตต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปล่อยให้ค่าเงินลอยตัวขึ้นลงได้ไม่เกินร้อยละ 2 คือธนาคารกลางจะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ระหว่าง 802-834 จีตต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หากต่ำหรือสูงกว่านี้จะเข้ามาแทรกแซง ปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 0.0327 บาท ต่อ 1 จีต (ณ วันที่ 25 เมษายน 2556: 29.004 บาท = 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา)

การเงินและการจับจ่ายใช้สอย

การเดินทางไปพม่า ควรเตรียมความพร้อมด้านการเงิน เนื่องจากระบบการเงินระหว่างประเทศต้องผ่านระบบธนาคารของรัฐเท่านั้น และตู้เบิกเงินอัตโนมัติไม่เป็นที่แพร่หลาย ไม่รองรับการถอนเงินจากบัญชีในต่างประเทศ และไม่มีการโอนเงินระหว่างประเทศ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรแลกเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาให้เพียงพอ ทั้งนี้ธนบัตรที่นำมาจะต้องอยู่ในสภาพใหม่ ไม่ยับ ไม่มีรอยขีดข่วน หรือเลอะสี และควรเป็นธนบัตรรุ่นใหม่ มิฉะนั้น โรงแรมและร้านค้าอาจปฏิเสธที่จะไม่รับ นอกจากนี้ โรงแรมและร้านค้าส่วนใหญ่จะไม่รับบัตรเครดิตหรือเช็คเดินทาง

การลงทุนในพม่า

ผู้ประกอบการควรจะต้องศึกษากฎระเบียบต่างๆ ก่อนเข้าไปลงทุนในพม่า โดยเฉพาะเรื่องสิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติในการที่จะเข้าไปลงทุน เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2555 รัฐสภาพม่าผ่านกฎหมาย

การลงทุนที่มีข้อกำหนดในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติฉบับใหม่ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และการปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศของธุรกิจท้องถิ่น แบ่งการลงทุนออกเป็น 2 กรณี คือ นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 100 และการร่วมทุนกับหน่วยงานของรัฐบาลหรือภาคเอกชนในพม่า อนุญาตให้ธุรกิจต่างชาติ และพันธมิตรท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจถึงสัดส่วนการลงทุนสิทธิพิเศษที่นักลงทุนหรือบริษัทต่างชาติจะได้รับเมื่อไปลงทุนดำเนินธุรกิจในประเทศพม่า อาทิ

- รัฐเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่าง

ชาติถือหุ้นในกิจการบางสาขาได้ถึงร้อยละ 100 และอนุญาตให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในสาขาที่แต่เดิมได้เคยสงวนไว้ แต่ต้องขออนุญาตจากรัฐบาลก่อน

- นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าซื้อที่ดินจากรัฐบาล หรือภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาต ได้นานถึง 50 ปี ขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดของการลงทุน โดยสามารถต่ออายุสัญญาได้ 2 ครั้ง ครึ่งละ 10 ปี รวมระยะเวลาเช่าซื้อที่ดินได้นานที่สุดถึง 70 ปี

- บริษัทต่างชาติมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในช่วง 5 ปีแรกที่เริ่มดำเนินกิจการ รวมถึงการลดหย่อนภาษีรูปแบบอื่นๆ ขึ้นอยู่กับประเภทของการลงทุน และสามารถเข้าไปลงทุนผลิตเพื่อส่งออก โดยมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีร้อยละ 50 ของกำไรที่ได้จากการส่งออก อย่างไรก็ตาม การยกเว้น หรือการลดหย่อนภาษีมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีการนำรายได้กลับมากลงทุนในธุรกิจเดิมภายใน 1 ปี

- การคุ้มครองการลงทุน รับประกันเรื่องการเวนคืนทรัพย์สินของธุรกิจตลอดช่วงเวลากการลงทุน

โอกาสการลงทุน

ประชากรส่วนใหญ่ของพม่ามีรายได้น้อย และมีอำนาจการซื้อต่ำ อย่างไรก็ตาม การหลั่งไหลของทุนต่างชาติทำให้เกิดการจ้างงาน มีการกระจายรายได้ และเพิ่มกำลังการซื้อให้แก่ผู้บริโภค โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ที่มีชนชั้นกลางอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ย่างกุ้ง มณฑลพะโล่ เมียวดี เป็นต้น ซึ่งบริษัทเอ็นไวโรเซล ไทยแลนด์ได้ทำการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการวิจัยตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคเพื่อการลงทุนในประเทศพม่า พฤติกรรมผู้บริโภคในเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า แบบเจาะลึกระหว่างเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม 2555 พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ในย่างกุ้งร้อยละ 46 มีอายุ 15-24 ปี รองลงมาร้อยละ 28 มีอายุ 25-34 ปี และร้อยละ 26 มีอายุ 35-44 ปี โดยผู้บริโภคทั้ง 3 กลุ่มนี้ มีความเป็นอนุรักษ์นิยม ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงที่เร็วเกินไป ยอมรับในวัฒนธรรมของเอเชีย ไม่ค่อยเปิด

รับกับวัฒนธรรมตะวันตก สินค้าไทยกำลังเป็นที่นิยมในพม่า เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี ลูกค้าพม่าส่วนใหญ่มีค่านิยมและชื่นชอบสินค้าไทย อย่างไรก็ตามสินค้าไทยมักมีราคาสูงเมื่อเทียบกับสินค้าในกลุ่มเดียวกัน

สินค้าไทยที่นำลงทุนในพม่ามีหลากหลายประเภท อาทิ

เครื่องสำอาง วิถีชีวิตของคนหนุ่มสาวในพม่า โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่เริ่มเปลี่ยนแปลง หันมาให้ความสำคัญกับเครื่องสำอางเพิ่มขึ้น โดยตลาดเครื่องสำอางของพม่าเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 96.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในปี 2551 เป็น 186.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในปี

2554 มีสัดส่วนการนำเข้าจากไทยถึงร้อยละ 50

สินค้าอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันกำลังเป็นที่ต้องการอย่างมาก พม่ามีการนำเข้าสินค้าประเภทนี้เพิ่มขึ้น เนื่องจากพม่ายังไม่มีศักยภาพในการผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ สินค้าไทยได้รับความไว้วางใจ เชื่อถือคุณภาพ และตราสินค้าในตลาดพม่า เช่น อาหารสำเร็จรูป น้ำมันพืช ผงชูรส ขนมขบเคี้ยว เป็นต้น

วัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์จักรกลการก่อสร้าง รวมถึงเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ติดตั้งในอาคารกำลังเป็นที่ต้องการอย่างมาก เนื่องจากพม่ากำลังอยู่ระหว่างการเร่งปฏิรูป

ประเทศและพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ ทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ

สินค้าเกี่ยวกับการเกษตรและเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์จักรกลการเกษตรขนาดเล็ก มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องตามโครงสร้างทางเศรษฐกิจของพม่าที่ภาคเกษตรกรรมมีบทบาทสูงถึงร้อยละ 44 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ทั้งนี้เครื่องมือหรือเครื่องจักรที่จะนำเข้าต้องใช้ง่าย ราคา ย่อมเยา และที่สำคัญสามารถดูแลและบำรุงรักษาได้ง่าย เนื่องจากเกษตรกรพม่ามีเงินทุนและความรู้ที่จำกัด

โอกาสทางการค้าและการลงทุนในประเทศพม่า

ย่างกุ้ง – อดีตเมืองหลวงของประเทศ มัณฑะเลย์ หงสาวดี เมียวดี	ความพร้อม - เป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีและการส่งออกไม้สัก - มีเขตนิคมอุตสาหกรรมที่มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภคมากกว่าเมืองอื่นๆ - เมืองใหญ่อันดับสองที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของ เขตสหภาพเมียนมาร์ตอนบน (รัฐชิน รัฐกะฉิ่น และรัฐฉาน) และเป็นเส้นทางการค้า ระหว่างอินเดียกับจีน - เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม - เป็นเมืองการค้าชายแดนติดกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	โอกาสทางการค้าและการลงทุน อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้า เพื่อการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมการประมง ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการ เช่น ร้านอาหาร อยู่ซ่อมรถ และสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป การผลิต ของชำร่วยและสิ่งประดิษฐ์ที่ทำจากไม้ ธุรกิจท่องเที่ยว และหัตถกรรม โรงแรม ธุรกิจท่องเที่ยว ร้านอาหาร อยู่ซ่อมรถ และร้านทำผม อุตสาหกรรมการเกษตร และอัญมณี
---	--	---

เวลาทำการทางธุรกิจ ภาคราชการทำการวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น. ภาคเอกชน วันจันทร์ – เสาร์ เวลา 08.30-17.00 น. ส่วนธนาคารเปิดทำธุรกรรม วันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 10.00-15.00 น.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าการลงทุน

ผู้ประกอบการที่สนใจไปลงทุนในพม่า ควรคำนึงถึงอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกิจการที่ลงทุน ดังนี้

การเมืองและการปกครอง

กองทัพยังคงมีบทบาทสำคัญในการปกครองประเทศ และนโยบายมุ่งไปเพื่อความมั่นคงของชาติ ปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อย อิทธิพลท้องถิ่น

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน อาทิ นโยบายไม่แน่นอน กฎระเบียบขาดความชัดเจน รัฐบาลทหารพม่าผูกขาดระบบการค้าและการลงทุน การธนาคาร มีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบที่มีผลกระทบต่อ

ลงทุนและไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของนักลงทุน ระบบอุปถัมภ์

ระบบการเงิน แม้ว่าจะมีการปรับปรุงอัตราการแลกเปลี่ยนมาใช้อัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว แต่ระบบการเงินยังไม่มีเสถียรภาพ ธนาคารพาณิชย์ในพม่าผูกขาดโดยรัฐบาล และฐานะของธนาคารไม่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภค ไม่มีประสิทธิภาพ และขาดแคลน ทำให้โครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการลงทุนยังไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้

การเดินทางภายในประเทศไม่เสรี โดยทางการพม่าได้กำหนดไว้ว่าห้ามชาวต่างชาติเดินทางไปยังบางเมืองหรือบางพื้นที่

แรงงาน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานภาคเกษตร และไม่มีทักษะ

ระบบการค้าเงินธุรกิจ ยังคงเป็นอุปสรรคในหลายๆ ด้าน เช่น มีความยากและต้องใช้เวลาในการหาผู้ค้าท้องถิ่นที่จะสามารถสร้างความมั่นใจในการลงทุน หรือหุ้นส่วนที่ดี การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับระบบราชการมีความล่าช้า

เครื่องแต่งกายประจำชาติ

ลองยี คือชุดแต่งกายประจำชาติของประเทศพม่า โดยมีการออกแบบในรูปทรงกระบอก มีความยาวจากเอวจรดปลายเท้า การสวมใส่ใช้วิธีการขมวดผ้าเข้าด้วยกันโดยไม่มัดหรือพับขึ้นมาถึงหัวเข่าเพื่อความสะดวกในการสวมใส่

บทสรุป

พม่าเป็นประเทศที่มีประชากรมากกว่า 50 ล้านคน อัตราค่าจ้างแรงงานก็อยู่ในระดับต่ำ และมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก ซึ่งผู้ประกอบการไทยไม่ควรพลาด หากมีโอกาสและช่องทางการลงทุน เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมสินค้าไทย มีค่านิยมชื่นชอบและรักดีต่อตราสินค้าไทย เพราะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการควรศึกษาภาวะเปรียบและขั้นตอนการลงทุนให้ชัดเจน พร้อมทั้งศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค และหาพันธมิตรทางการค้าท้องถิ่นที่ไว้วางใจได้ เพื่อสนับสนุนช่องทางการกระจายและจัดจำหน่ายสินค้า ■

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานยุทธศาสตร์และการบูรณาการสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่วนบริหารงานทวิภาคีอาเซียน. กฎหมายการลงทุนต่างชาติฉบับใหม่ของเมียนมาร์. กรุงเทพฯ : (อัดสำเนา)

เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป. รวยได้ในพม่ายุค AEC. กรุงเทพมหานคร : ปราชัญ, 2555.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. การลงทุนธุรกิจวัสดุก่อสร้างในเมียนมาร์. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก [http://www.ksmecare.com/Article/82/28265/การลงทุน.สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2556](http://www.ksmecare.com/Article/82/28265/การลงทุน.สืบค้นเมื่อ%2029%20มีนาคม%202556)

ดร.วัชรศักดิ์ ลีระวัฒน์. ลอยตัวจิต: ที่ไปที่มาและความคาดหวัง. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/analysis/20120410/446112/เงินจืดลอยตัว:ที่ไปที่มาและความคาดหวัง.html>. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2556

ลอยเงินจืดปูทางพม่าสู่สากล. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/detail/20120505/129508/ลอยเงินจืดปูทางพม่าสู่สากล.html>. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2556

จาร์วรรณ เจริญเกษิก. พม่า กับ AEC โอกาสทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการไทยควรรู้. กรุงเทพฯ : (อัดสำเนา)

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ประเทศพม่า. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศพม่า> สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2556

โครงการพัฒนาความร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. เอียนพม่า. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://www.smeasean.com/country_info.php?id=9&group=4. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง. เกร็ดน่ารู้ก่อนเดินทาง. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.thaiembassy.org/yangon/th/thai-people/21967-เกร็ดน่ารู้ก่อนเดินทาง.html>. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556

AECeconomy Team. ข้อมูลการลงทุนในประเทศพม่า AEC งานวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภค. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.aececonomy.com/aec/item/133ข้อมูลการลงทุนในประเทศพม่า-aec-งานวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภค>. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2556

Central Intelligence Agency. The World Factbook_Burma. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html>. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2556

โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผน บูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงใน ลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน

สำนักวางแผนการเกษตร กรมการเกษตรและสิ่งแวดล้อม

การรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน จะเริ่มมีผลในปี 2558 ซึ่งจะเป็นโอกาสในการสร้างความร่วมมือกันทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและความมั่นคง และสร้างความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มประเทศสมาชิกกับภูมิภาคอื่นของโลก เพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การเตรียมความพร้อมและปรับตัวของชุมชน จะมีส่วนช่วยสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชน เพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน จะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนบนพื้นที่สูงของหน่วยงานต่างๆ และชุมชน เพื่อการสร้างความเข้มแข็งชุมชน ความมั่นคงอาหาร และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมาและขอบเขตการศึกษา

โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน เป็นโครงการศึกษานำร่องที่ต่อเนื่องจากโครงการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่สูงภาคเหนือ ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2553-2562) ซึ่งเป็นการศึกษาในภาพรวม แต่โครงการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่สูงในลุ่มน้ำสำคัญ เพื่อศึกษาทบทวนแผนพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน ปัญหาอุปสรรคและวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงของหน่วยงานภาครัฐและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ความสำคัญและสถานการณ์ของพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน

พื้นที่สูง เป็นพื้นที่ที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 500 เมตรหรือพื้นที่ที่เป็นภูเขา และที่มีชนเผ่าอาศัย ถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในด้านความมั่นคง และเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมทั้งเป็นต้นน้ำที่สำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่กลางน้ำและปลายน้ำ การพัฒนาพื้นที่สูงเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 โดยระยะแรก เน้นการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งโครงการหลวงเมื่อ พ.ศ. 2512 จึงมีการนำผลสำเร็จไปขยายผลในพื้นที่สูงอื่นๆ การพัฒนาพื้นที่สูงในช่วงที่ผ่านมาพบว่า การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐยังขาดการบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่สูงในขอบเขตลุ่มน้ำ ทำให้การพัฒนาชุมชนที่อยู่ต้นน้ำถึงปลายน้ำเกิดความไม่สมดุลและมีความขัดแย้ง เช่น มีการขัดแย้งของชุมชนปลายน้ำกับต้นน้ำเรื่องการปนเปื้อนสารเคมี การแย่งชิงทรัพยากรน้ำ เป็นต้น และขาดการเชื่อมโยงฐานความรู้และบทเรียนโครงการหลวงและโครงการพระราชดำริอย่างเหมาะสม

สำหรับ พื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 33 ของพื้นที่สูงทั้งประเทศ ครอบคลุม 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ตาก กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ มีประชากร 291,472 คน ชุมชนบนพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ ลีซอ ปะหล่อง ถึงร้อยละ 80 ขณะที่ชุมชนบนพื้นที่สูงในลุ่มน้ำน่าน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะ ม้ง เมี่ยน ร้อยละ 61 ส่วนใหญ่ทำการเกษตรทำให้สามารถพึ่งตนเองด้านอาหารได้ส่วนหนึ่ง

แต่ประสิทธิภาพการผลิตยังต่ำ ชุมชนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเชิงการค้าและเน้นการผลิตพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กะหล่ำปลี เป็นต้น เพราะมีตลาดรองรับแน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของกลุ่มนายทุนที่ขึ้นไปประกอบกิจกรรมอื่นๆ เช่น รีสอร์ท เป็นต้น คริวเรือนมอฮาซีพริ้งจางด้วย เช่น ช่างซ่อมรถ ก่อสร้าง งานหัตถกรรม เป็นต้น คริวเรือนเกษตรกรรมรายได้ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่าย

การวิเคราะห์ศักยภาพของการพัฒนาพื้นที่สูงลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน

จุดแข็ง เป็นแหล่งป่าต้นน้ำสำคัญของพื้นที่สูงภาคเหนือ มีระบบเครือญาติและเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิม มีผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในเขตชุมชน และเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายด้านชีวภาพโดยเฉพาะพื้นที่สูงลุ่มน้ำน่าน

จุดอ่อน ชุมชนขาดความรู้การประกอบอาชีพและสุขอนามัย รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบอาชีพ การใช้พื้นที่ทำกินขาดขอบเขตที่ชัดเจนและเอกสารสิทธิ์ทำให้มีการขยายพื้นที่ทำกินในพื้นที่ป่า ระบบการผลิตของเกษตรกรขาดความยั่งยืน มีความยากจนเพราะขาดอาชีพที่มั่นคงและมีหนี้สิน รวมทั้งพึ่งพาเงินกู้ยืมจากภายนอกเพิ่มขึ้น โครงสร้างสังคมและครอบครัวอ่อนแอเข้าสู่การสืบทอดวัฒนธรรมที่น้อยลงและมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โครงสร้างพื้นฐานไม่ทั่วถึง ชุมชนขาดความตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่สูง มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่าง

กว้างขวางโดยเฉพาะพื้นที่สูงในลุ่มน้ำน่าน ปลูกข้าวไม่พอบริโภค มีกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่มีระดับความเสี่ยงต่อคุณภาพลุ่มน้ำจากกิจกรรมการเกษตร

โอกาส มีองค์ความรู้หรือต้นแบบที่ดีของโครงการพระราชดำริที่อยู่ภายนอกชุมชน ซึ่งสามารถปรับใช้และต่อยอดกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิม มีการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลางและพื้นที่ มีเครือข่ายในพื้นที่ มีระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของหน่วยงาน นโยบายรัฐบาลเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน มีโอกาสปรับตัวสู่การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการให้บริการ โดยอาศัยข้อได้เปรียบด้านภูมิอากาศและวัฒนธรรม

ข้อจำกัด มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกที่รวดเร็วและรุนแรง นโยบายหรือข้อกฎหมายที่จะรองรับการกำหนดเขตที่ดิน ป่าไม้และที่ทำกินยังมีความขัดแย้งและมีปัญหาทางปฏิบัติ การตั้งพื้นที่กระจายและห่างไกลของชุมชน มีการแสวงหาทุนนิยมและวัฒนธรรมตะวันตก หน่วยงานบนพื้นที่สูงมีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อเสนอแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน

กรอบแนวคิดการพัฒนา คือ (1) น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการบริหารจัดการลุ่มน้ำ (2) สร้างความสมดุลทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม และ (3) เสริมสร้างความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนพัฒนา ทั้งภาครัฐ อปท. ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน

เป้าหมายการพัฒนา ให้ชุมชนบนพื้นที่สูงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตดี และดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการบูรณาการระหว่างชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในรูปเครือข่ายต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และมีการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติที่กระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแผน

ระยะสั้น เน้นเสริมสร้างศักยภาพคน พัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี สร้างความมั่นคงอาหาร เสริมสร้างอาชีพและรายได้บนฐานความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาระบบตลาดชุมชน เสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับลุ่มน้ำ ศึกษาความเป็นไปได้การพัฒนาแบบโลจิสติกส์และการสื่อสาร เน้นฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการปลูกป่า สร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความเป็นไทย

ระยะปานกลาง เน้นงานต่อเนื่องจากแผนระยะสั้น ได้แก่ เสริมสร้างศักยภาพคนร่วมกับชุมชน พัฒนาระบบบริการภาครัฐให้ทั่วถึงและเท่าเทียม เสริมสร้างความมั่นคงอาหารร่วมกับฟื้นฟูทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ เสริมสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาแบบบูรณาการ พัฒนาระบบโลจิสติกส์และการสื่อสาร พัฒนาระบบฐานข้อมูลลุ่มน้ำ รวมทั้งพัฒนาและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

ระยะยาว เน้นงานต่อเนื่องจากแผนระยะปานกลางและพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ พัฒนาศักยภาพคนเพื่อแก้ปัญหาพร้อมกันทั้งการจัดการระบบเกษตร การจัดการความรู้ในท้องถิ่น สร้างความสมดุลของการบูรณาการจากกิจกรรมของชุมชนและภาครัฐ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ

พื้นที่ป่า การลดการใช้สารเคมี เสริมสร้างพืชอาหารอย่างต่อเนื่องและเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความสมดุลการบูรณาการจากกิจกรรมโดยชุมชนและภาครัฐ พัฒนาระบบฐานข้อมูลระดับลุ่มน้ำ ผลักดันมาตรการและแนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบจากระดับนโยบายสู่ระดับปฏิบัติ พัฒนาระบบฐานข้อมูลระดับลุ่มน้ำและสรุปบทเรียนของแผนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยจัดตั้งกลไกระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ คือ คณะกรรมการแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำหลัก และจัดตั้งคณะอนุกรรมการแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำสาขานอกจากนี้ จัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาและการบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่สูงในระดับลุ่มน้ำร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เน้นการพัฒนาต่อยอดจากงานปกติที่มีควบคู่กับการเสนอกลยุทธ์การพัฒนาที่หนุนเสริมแผนเดิม และกระตุ้นกิจกรรมโดยชุมชนดำเนินการ และกิจกรรมของภาครัฐเกิดความสมดุลมากขึ้น เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบการเกื้อกูลกันของทรัพยากรในลุ่มน้ำ มีการใช้ประโยชน์ร่วมกันและขยายผลในพื้นที่อื่นๆ โดยเชื่อมโยงแผนจากหน่วยงานส่วนกลาง เข้ากับกิจกรรมและงบประมาณระดับพื้นที่ และกำหนดการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการรายพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมและความพร้อมชุมชน และสร้างเวทีการมีส่วนร่วมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทุกขั้นตอน ทั้งร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผลในระยะกึ่งกลางแผนและสิ้นแผน เพื่อปรับทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ■

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่สูงในลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำน่าน**. กรกฎาคม 2554.

อาเซียนกับเศรษฐกิจ ทางทะเลของไทย

ธำนิกร เพ็ญม* และ นิสวันต์ พิษณุคำสง**

ประเทศไทยมีชายฝั่งทะเลยาวถึง 2,515 กิโลเมตร มีอาณาเขตทั้งในบริเวณ อ่าวไทย ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 304,000 ตาราง กิโลเมตร และพื้นที่ทะเลอันดามันประมาณ 116,208 ตารางกิโลเมตร ทำให้เศรษฐกิจทางทะเล¹ ของไทยมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมาก โดยเฉพาะการขนส่งทางทะเล จะเห็นได้จากปริมาณการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในปี 2553 มีปริมาณถึง 216.8 ล้านตัน และเป็นการขนส่งทางทะเลถึง 192.4 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 88.8 ของการขนส่งระหว่างประเทศทั้งหมด ต้นทุนการขนส่งสินค้าทางทะเลของไทยคิดเป็นร้อยละ 1.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีแนวโน้มการขยายตัวร้อยละ 13.7 ต่อปี²

ประเด็นท้าทายของการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลไทย

จากความสำคัญของเศรษฐกิจทางทะเลของไทยดังกล่าว ทำให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การพัฒนาที่ผ่านมาจะต้องเผชิญกับประเด็นท้าทายบางประการ ดังนี้

1. การขนส่งทางทะเลของประเทศไทยขาดประสิทธิภาพ กองเรือพาณิชย์นาวีไทยมีขนาดเล็กเพียงร้อยละ 10 ของการขนส่งทางทะเลของไทยทั้งหมด และไทยรับส่วนแบ่งค่าระวางเรือเพียงร้อยละ 8.4 ผลประโยชน์ที่เหลือทั้งหมดตกอยู่ในมือของกองเรือพาณิชย์ต่างชาติ อีกทั้งเรือไทยมีอายุการใช้งานโดยเฉลี่ย 18 ปี เมื่อเทียบกับอายุโดยเฉลี่ยของเรือทั่วโลกเท่ากับ 11 ปี ทำให้ผู้ประกอบการเรือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงเพิ่มขึ้น จำนวนวันที่เรือต้องอยู่ในอู่ซ่อมเรือมากขึ้น จำนวนวันที่ใช้เรือเพื่อหารายได้น้อยลง ขาดความแน่นอนในการให้บริการ การส่งมอบสินค้าล่าช้าลง เสียค่าเบี้ยประกันภัยสูง ไม่เป็นที่นิยมของผู้ใช้บริการ ในปี 2554 การขนส่งทางทะเลของไทย มีกองเรือที่ชักธงไทยจำนวน 261 ลำ มีสัดส่วนน้ำหนักสินค้าที่ขนส่งร้อยละ 0.33 ของโลก และเป็นลำดับที่ 6 ของกลุ่มประเทศอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ (2.80) มาเลเซีย (1.07) อินโดนีเซีย (0.79) และเวียดนาม (0.58) กล่าวได้ว่า การขนส่งทางทะเลของไทยมีขนาดเล็กมาก ทั้งที่ตั้งอยู่ในทำเลซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าและการขนส่งที่สำคัญของโลก³

2. การเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศไทย จากภาคตะวันออก ภาคกลาง ลงมาถึงภาคใต้ กล่าวได้ว่าเป็นเศรษฐกิจเชิงนิเวศทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นระบบเศรษฐกิจที่สร้างขึ้นโดยอาศัยระบบนิเวศชายฝั่งด้านใดด้านหนึ่งเป็นต้นทุน ไม่ว่าจะเป็นในภาคเกษตรที่มีทั้งการเพาะปลูกตามชายฝั่ง การทำนาเกลือ ประมง ปศุสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้านอาหาร ที่พัก บริการท่องเที่ยว นิคมอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า ท่าเรือ การขนส่งทางทะเล ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลอย่างไม่สมดุล จะก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ ต่อระบบนิเวศและเศรษฐกิจทางทะเลของไทย อาทิ ด้านมลพิษทางน้ำและอากาศจากพื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเขตเมืองชายฝั่งทะเล ผลกระทบจากการทำประมงเกินขนาด ความเสียหายของแนวปะการัง ภัยพิบัติชายหาด และป่าชายเลน จากกิจกรรมท่องเที่ยว การประมง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา อาทิ การเกิดสภาวะฝนตกหนักติดต่อกันในช่วงปลายปีถึงต้นปี ปัญหาน้ำท่วม

*รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

**รักษาการนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

1 ประกอบด้วย (1) ภาคเศรษฐกิจที่พึ่งพาทางทะเล อาทิ การประมง (2) ภาคเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับทะเล อาทิ การขนส่งทางทะเล (3) ภาคทรัพยากรทางทะเล อาทิ ปิโตรเลียม และ (4) โบราณคดีใต้น้ำ อาทิ วัตถุโบราณใต้ทะเล ข้อมูลจาก “การจัดระเบียบเศรษฐกิจทางทะเลไทย” โดย นาวาเอก ภูวนัฐ เชษฐสมัน สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ

2 “รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2554” โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3 “ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางทะเลอีกครั้งได้หรือไม่” โดย กลุ่มเศรษฐกิจ คลังสมอง วปอ.

3. ปัญหาการประมงนอกน่านน้ำของไทย ในปัจจุบัน การประมงนอกน่านน้ำไทยเกิดปัญหาที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศหลายประการ อาทิ ปัญหาการรุกล้ำเข้าทำการประมงในเขตที่ไม่ได้รับอนุญาต การใช้ใบอนุญาตปลอม หรือซ้ำซ้อนในการทำประมงในน่านน้ำต่างประเทศ การหลีกเลียงภาษี โดยใช้วิธีเมื่อเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำของประเทศใด ก็ชักธงของประเทศนั้น และชักธงไทยเมื่อกลับเข้าสู่่านน้ำไทย เป็นต้น

4. ขาดสถาบันกลางเกี่ยวกับการจัดระเบียบทางทะเล⁴ ในหลายๆ ประเทศที่มีอาณาบริเวณติดกับทะเลหรือมหาสมุทร จะให้ความสำคัญในเรื่องทะเลเป็นอย่างมาก โดยมีการจัดตั้งสถาบันเกี่ยวกับทะเลเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการและประสานงานในระดับต่างๆ สำหรับประเทศไทย สถาบันที่เกี่ยวกับทะเลของไทยเท่าที่ปรากฏอยู่เป็นส่วนหนึ่งในโครงการกฎหมายทะเลแห่งเอเชียอาคเนย์ (SEAPOL) มีชื่อเรียกว่า Thailand Institute of Marine Affairs Development (TIMA) แต่ประเทศไทยยังไม่มีสถาบันกลางที่ทำหน้าที่ดูแลเศรษฐกิจทางทะเลทั้งระบบดังเช่นประเทศอื่นๆ

ตัวอย่างการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศต่างๆ

ประเทศต่างๆ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล ต่างหันมาให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจทางทะเลซึ่งมีมูลค่ามหาศาลมากขึ้นดังนี้

1. เวียดนาม รัฐบาลเวียดนามได้ลงนามอนุมัติยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบท่าเรือเวียดนามถึงปี 2020 และวางแผนทางพัฒนาถึงปี 2030 โดยใช้เงินลงทุนประมาณ 4 แสน 4 หมื่นล้านดอง และจนถึงปี 2015 ระบบท่าเรือแห่งชาติจะสามารถขนถ่ายสินค้าได้ 500 ถึง 600 ล้านตันต่อปี เมื่อถึงปี 2020 จะขนถ่ายได้ 1 พันล้านตันต่อปี และเมื่อถึงปี 2030 จะขนถ่ายได้ 1.6 ถึง 2 พันล้านตันต่อปี

2. อินโดนีเซีย เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว โดย 1) ส่งเสริมการประสานงานของหน่วยงานรัฐบาลระดับต่างๆ 2) ระดมทุนการพัฒนาจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะส่งเสริมให้วิสาหกิจภาคเอกชนและต่างประเทศเข้ามาลงทุน 3) เผยแพร่เทคโนโลยีเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในบริเวณใกล้ชายฝั่งทะเลและชายหาด เพิ่มปริมาณการผลิต ตามการคาดการณ์ขึ้นต้นจากกระทรวงกิจการประมงและทะเลอินโดนีเซีย 4) เร่งการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์จับปลาน้ำลึก นำเข้าเทคโนโลยี และเพิ่มเงินสนับสนุนในด้านการฝึกอบรมบุคลากร 5) ส่งเสริมธนาคารให้ปล่อยเงินกู้พิเศษและเงินกู้อย่างย่นแก่ชาวประมงและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการขาดเงินทุน และ 6) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือระหว่างประเทศ รักษาให้มีการพัฒนาทรัพยากรทะเลอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังกำหนดให้การส่งเสริมการพัฒนากิจการประมงทางทะเลเป็นเนื้อหาสำคัญของความร่วมมือเกี่ยวกับการติดต่อและการเชื่อมโยงกับประเทศอาเซียนอีกด้วย

3. เดนมาร์ก ให้ความสำคัญกับการทำประมงอย่างยั่งยืนด้วยการดำเนินนโยบายประมงร่วม (Common Fisheries Policy: CFP) ของสหภาพยุโรป โดยสหภาพยุโรปจัดสรรโควตาการจับปลาให้แก่ประเทศสมาชิกตามปริมาณการจับปลาในปีก่อนหน้าของแต่ละประเทศ เพื่อรักษาทรัพยากรประมงให้มีความยั่งยืน และป้องกันความขัดแย้งในเรื่องการทำประมงนอกน่านน้ำ ซึ่งในปัจจุบัน เดนมาร์กอยู่ในระหว่างการปฏิรูปนโยบายดังกล่าว อาทิ การกระจายให้แต่ละประเทศกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อควบคุมการจับปลาและสต็อกปลาในน่านน้ำของตนเองได้ และการกำหนดมาตรการให้มีการซื้อขายโควตาการจับปลาของเรือแต่ละลำเพื่อลดจำนวนเรือประมงและการจับปลากินขนาด นอกจากนี้ เดนมาร์กยังมีนโยบาย

ส่งเสริมให้การประมงเชื่อมโยงกับภาคการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมให้การจับปลาเป็นกิจกรรมเพื่อนันทนาการ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องทำการจดทะเบียนและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น การกำหนดชนิดและขนาดของปลาและช่วงระยะเวลาที่สามารถจับปลาได้ ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวชาวเดนมาร์กและต่างชาติเข้ามาจับปลาเพื่อนันทนาการในประเทศเดนมาร์ก ถึง 250,000 คน

4. จีน เริ่มดำเนินนโยบายขยายพื้นที่การพัฒนาจากภาคพื้นดินไปสู่ภาคมหาสมุทร โดยอาศัยข้อได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้งของพื้นที่เลี้ยงชายฝั่งด้านตะวันออกของจีน และความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ท่าเรือ และเส้นทางคมนาคมทั้งทางน้ำและทางบก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ของจีน (2011-2015) ได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจทางทะเล โดยได้ตั้งเป้าหมายการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมทางทะเลไว้ที่ร้อยละ 20 ต่อปี โดยในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อัตราการเจริญเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 13.5⁵ ปี 2010 อุตสาหกรรมทางทะเลของจีนมีมูลค่าประมาณ 3.84 ล้านล้านหยวน ซึ่งคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของจีน และมีการจัดทำดัชนีทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า Gross Ocean Product: GOP ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เพื่อนำมาใช้วัดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในทะเลและมหาสมุทร ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในภาคพื้นสมุทร โดยรวมไปถึงการผลิตน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมการประมง การท่องเที่ยว และการคมนาคมทางทะเล สำหรับตัวอย่างนโยบายและมาตรการที่ทางการจีนได้นำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลขึ้นตั้งแต่ต้นปี 2011 โดยได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจลักษณะดังกล่าวเป็นโครงการนำร่องใน 3 มณฑลสำคัญ ได้แก่ มณฑลซานตง มณฑล

4 “การจัดระเบียบเศรษฐกิจทางทะเลไทย” โดย นาวาเอก ภูวนัฐ เชษฐสุนทร สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ

5 “China’s New Marine Interest : Implication for Southeast Asia” by Yang Fang

เจ้าเจียง และมณฑลกว่างตุง ตามลำดับ

ประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลของไทยในปัจจุบัน

การพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลของไทย มีประเด็นสำคัญที่จะเป็นปัจจัยในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กล่าวถึงการพัฒนาศรษฐกิจทางทะเลไว้ในยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ในเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล และในยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในเรื่องการวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2. เศรษฐกิจทางทะเลของไทยในประชาคมอาเซียน

2.1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ในพิมพ์เขียวเพื่อการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community Blueprint) ได้ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเล โดยระบุว่า จะต้องส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในอาเซียน โดยการจัดให้มีการประชุมอาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (ASEAN Maritime Forum: AMF) เป็นประจำทุกปี และมุ่งเน้นการดำเนินการในเรื่องความปลอดภัย ทั้งนี้ ความมั่นคงทางทะเลมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเศรษฐกิจทางทะเลของประเทศ ตัวอย่างเช่น กรณีช่องแคบมะละกา⁶ ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก การค้า 1 ใน 3 ของโลก และกว่าครึ่งหนึ่งของน้ำมันในโลกต้องขนส่งผ่านช่องแคบนี้ สหรัฐอเมริกามีความกังวลว่า จะมีผู้ก่อการร้ายทำการก่อวินาศกรรมปิดช่องแคบมะละกาเพื่อยึดเรือบรรทุกน้ำมัน ทำให้สหรัฐอเมริกาเสนอแผนความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค โดยกองทัพ

เรือสหรัฐจะลาดตระเวนเพื่อปกป้องช่องแคบมะละกา แต่ได้รับการต่อต้านจากอินโดนีเซีย มาเลเซีย และต่อมา ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ได้ร่วมกันจัดตั้งกองกำลังเพื่อป้องกันการก่อวินาศกรรมด้วยตนเอง

2.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในพิมพ์เขียวเพื่อการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) กล่าวถึงเศรษฐกิจทางทะเลในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดังนี้ (1) นำหลักการและกรอบการทำงานเพื่อให้มีตลาดการขนส่งสินค้าทางเรือเพียงตลาดเดียวมาใช้ในการขนส่งทางน้ำ โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องขององค์กรขนส่งทางน้ำระหว่างประเทศ รวมทั้งปฏิบัติตามแผนงานเพื่อไปสู่การขนส่งทางน้ำของอาเซียนที่เป็นบูรณาการและมีความสามารถในการแข่งขัน (2) อำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและการรวมกลุ่มด้านการท่องเที่ยวและส่งเสริมการเปิดเสรีสาขาการขนส่งทางอากาศและทางน้ำ (3) กำหนดแผนปฏิบัติการด้านการขนส่งของอาเซียน 2005-2010 ครอบคลุมการขนส่งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวประกอบด้วยมาตรการการดำเนินงาน 48 มาตรการ ซึ่งในปี 2010 ได้มีการกำหนดแผนที่เดินทางในด้านความร่วมมือและการแข่งขันทางทะเลของประเทศอาเซียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนตลาดและบริการเดินเรือในอาเซียนให้เป็นตลาดเดียว

3. ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

3.1 กรอบความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) เป็นกรอบความร่วมมือที่สามารถต่อยอดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในหลายด้าน โดยได้เน้นการดำเนินการใน 6

สาขาความร่วมมือหลัก ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ภายในอนุภูมิภาค โดยได้กำหนดแนวพื้นที่การพัฒนาหลัก 5 แนวพื้นที่ ได้แก่ 1) แนวพื้นที่เศรษฐกิจ สงขลา-ปีนัง-เมดานและพื้นที่ต่อเนื่อง 2) แนวพื้นที่เศรษฐกิจคาบสมุทรมะละกา 3) แนวพื้นที่เศรษฐกิจบันดาอาเจห์-เมดาน-คูไม-ปาเล็มบัง 4) แนวพื้นที่เศรษฐกิจ คูไม-มะละกา และ 5) แนวพื้นที่เศรษฐกิจระนอง-ภูเก็ต-อาเจห์ ซึ่งแนวพื้นที่เหล่านี้ครอบคลุมถึงพื้นที่เศรษฐกิจทางทะเลจำนวนมาก (2) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนภายในพื้นที่ IMT-GT และเชื่อมโยงกับพื้นที่ภายนอก (3) การท่องเที่ยว (4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาล (5) ส่งเสริมด้านทรัพยากรมนุษย์ และ (6) การส่งเสริมความเติบโตทางภาคเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร นอกจากนี้ ยังเน้นการส่งเสริมจุดแข็งของภูมิภาค อาทิ ด้านพลังงาน ซึ่งพื้นที่ IMT-GT เติบโตด้วยแหล่งพลังงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งพลังงานทางเลือกและพลังงานชีวภาพซึ่งสามารถผลิตได้จากทรัพยากรจำนวนมากในอนุภูมิภาคนี้

3.2 กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) แม้ว่าจะเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีแผ่นดินติดต่อกันโดยไม่มีทะเลกัน แต่ทำเลที่ตั้งซึ่งอยู่ตรงจุดศูนย์กลางของภูมิภาคพหุติ ประกอบกับการพัฒนาเส้นทางขนส่งตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจของอาเซียน ได้แก่ 1) แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือใต้ เชื่อมโยงไทย-พม่า-ลาว-จีน 2) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เชื่อมโยงพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม และ 3) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพสูงที่จะเป็นจุดเชื่อมต่อและเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทั้ง

6 ประชาคมอาเซียน โดย รศ.ดร.ประภัศร์ เทพชาติศรี

ทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ระหว่างอนุภูมิภาค GMS กับ 2 เศรษฐกิจขนาดใหญ่ของโลก คือ จีนและอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (BRICS) ทำให้ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจทางทะเลในอนาคต

4. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล⁷

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ. 1982 เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลของไทย การนำกฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาในระบบกฎหมายไทย ต้องนำเอากฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐให้สัตยาบัน ซึ่งประกอบด้วยข้อบทกว่า 320 ข้อของอนุสัญญา มาบรรจุเข้าในระบอบกฎหมายภายในก่อน และทำให้ต้องแก้ไขกฎหมายรายฉบับ กว่า 60 ฉบับ จึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ซึ่งอุปสรรคดังกล่าวทำให้ประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา และทำให้ไทยต้องเสียสิทธิ์ที่จะได้รับจากอนุสัญญา อาทิ การเอาผิดในเรื่องเกี่ยวกับการเดินเรือ สิ่งแวดล้อม การประมง ซึ่งกฎหมายไทยให้อำนาจไว้เฉพาะในทะเลอาณาเขตเท่านั้น รวมทั้งการช่วยคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลให้สมบูรณ์ โดยเฉพาะการปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลได้อย่างเต็มที่ในเวทีระหว่างประเทศ และการพัฒนากฎหมายภายในของไทยให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักกฎหมายทะเล อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาได้เปิดช่องทางเพื่อเร่งรัดการเข้าเป็นภาคีฯ ด้วยการให้ประเทศที่ยังไม่สามารถออกกฎหมายรองรับได้ สามารถทำคำแถลงยอมรับพันธกรณีในอนุสัญญา และแจ้งให้ภาคีอื่นทราบว่าจะดำเนินการออกกฎหมายรองรับต่อไป จากนั้นจึงดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งอนุสัญญา ในภายหลัง

ข้อเสนอแนะการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลในระยะต่อไป

การพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลในระยะต่อไปควรมีแนวทางดังนี้

1. **การกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลอย่างชัดเจน** ประเทศไทยขาดการกำหนดทิศทางการพัฒนาในด้านการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลอย่างชัดเจน โดยในแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ของไทย ได้กล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลไว้อย่างกว้างๆ เท่านั้น ต่างกับแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ของประเทศจีน ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเลอย่างมาก และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังมี การกำหนดนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลและดำเนินการตามนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเร่งจัดทำแผนการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเล รวมทั้งกำหนดนโยบายการรักษาและเพิ่มผลประโยชน์ทางทะเลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม อาทิ นโยบายการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลบริเวณทะเลอันดามัน ทะเลอ่าวไทย ทำเรื่อน้ำลึกทวาย และทำเรื่อน้ำลึกปากบารา

2. **การแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญา อย่างรอบคอบ** การแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญา อาจมีผลกระทบทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์จำนวนมากที่เกิดขึ้นไม่เฉพาะแต่เพียงในอาณาเขตทางทะเลของไทยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเขตน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน ทะเลหลวงหรือน่านน้ำสากล รวมทั้งเขตทะเลของประเทศอื่นทั่วโลกที่ทำความตกลงกันไว้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทำให้อัตราเงินเฟ้อของการเปิดเสรีมาประกอบพิจารณาในการปรับปรุงกฎหมาย ซึ่งการแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมจะต้องใช้ความ

ระมัดระวังและควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง เพื่อศึกษาถึงข้อดี ข้อเสีย และข้อควรระวังในทุกด้านอย่างรอบคอบ และป้องกันการเสียเปรียบและสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่ประเทศชาติ

3. **การส่งเสริมการพัฒนาการขนส่งทางทะเล** ควรดำเนินการพัฒนากิจการพาณิชย์นาวีของไทยทั้งระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งทางทะเลของไทยให้สามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้ และสนับสนุนความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการส่งเสริมการสื่อสารกับภาคธุรกิจให้มีความเข้าใจถึงบทบาทใหม่ในการขยายธุรกิจระดับอาเซียน และขจัดกฎระเบียบต่างๆ ที่ยังล้าหลัง เร่งตกลงกฎระเบียบด้านการขนส่ง พิจารณาศักยภาพ ประกันภัย ซึ่งยังไม่ครอบคลุมและชัดเจนในระดับอาเซียน จัดตั้งสถาบันทางทะเลที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในเรื่องเศรษฐกิจทางทะเล อาทิ วางแผน ยุทธศาสตร์ กฎระเบียบด้านเศรษฐกิจทางทะเล ประสานฝ่ายนโยบายและฝ่ายปฏิบัติเพื่อเกิดการทำงานอย่างเป็นบูรณาการ ประสานเครือข่ายข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทะเล บริหารจัดการด้านความมั่นคงของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเล คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ทางทะเลของชาติ รวมทั้งดำเนินการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทางทะเล

4. **การควบคุมธุรกิจทางทะเลอย่างเข้มงวดในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ** อาทิ การทำประมงเกินขนาด การปล่อยมลพิษลงในทะเล รวมทั้งติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนอย่างใกล้ชิด และเตรียมแผนรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในด้านต่างๆ อาทิ ปัญหาน้ำท่วม คลื่นสึนามิ ซึ่งอาจเกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทางทะเลอย่างรุนแรง อาทิ การประมง การท่องเที่ยวทางทะเล

7 รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษากระบวนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ. 1982 โดย ศ.ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์และคณะ

5. ความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ทับซ้อนในทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตทางทะเลที่ติดกันหรือทับซ้อนกันเพื่อนำทรัพยากรใต้ทะเลมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งก๊าซและน้ำมันในบริเวณอ่าวไทยซึ่งเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับกัมพูชา โดยให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ซึ่งไทยประสบความสำเร็จมาแล้วในกรณีพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area: JDA) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการพื้นที่อ่าวสิทธิ์ทับซ้อนระหว่างไทยกับมาเลเซียจำนวน 7,250 ตารางกิโลเมตร รัฐบาลทั้งสองประเทศได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อก่อตั้งองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย (Malaysia-Thailand Joint Authority: MTJA) ในปี พ.ศ. 2522

เพื่อบริหารจัดการพื้นที่อ่าวสิทธิ์ทับซ้อนนี้ นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการอ้างสิทธิ์เหนือน่านน้ำบริเวณทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่สำคัญ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศจีนกับเวียดนาม โดยเวียดนามอ้างว่าเป็นเจ้าของหมู่เกาะพาราเซลและสแปรตลีย์ ซึ่งเป็นหมู่เกาะในน่านน้ำทะเลจีนใต้ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 หรือประมาณ 400 ปีก่อน แต่จีนได้จัดทำแผนที่เพื่ออ้างสิทธิ์ในปี 2490 ขณะที่จีนอ้างว่าหมู่เกาะดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีนตั้งแต่ 2,000 ปีก่อน ต่อมาได้มีประเทศอื่นๆ เข้ามาอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น อาทิ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย และไต้หวัน และยังมีประเทศมหาอำนาจเช่น สหรัฐอเมริกาเข้ามาแทรกแซงด้วย⁸ ซึ่งปัญหานี้แม้จะไม่ใช่ว่าความขัดแย้งของประเทศไทย

โดยตรง แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศ และเมื่อประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุนอย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนแล้ว ปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจถึงประเทศไทยในฐานะหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างแน่นอน ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงบทบาทของไทยในกรณีพิพาทเหล่านี้ เพื่อที่จะสามารถรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ■

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มเศรษฐกิจ คลังสมอง วปอ. ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางทะเลอีกครั้งได้หรือไม่? พฤศจิกายน 2554.

ชุมพร ปัจจุสานนท์ และคณะ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษากระบวนการการเข้าเป็นภาคีสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. มีนาคม 2553.

นาวาเอก ภูวนัฐ เชษฐสุมน . สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ. การจัดระเบียบเศรษฐกิจทางทะเลไทย . เศรษฐสาร ปีที่ 15 ฉบับที่ 11 . พฤศจิกายน 2544.

ประภัศร์ เทพชาตรี. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ประชาคมอาเซียน. 2555.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2554. 2554.

อักษรศรี (อติสุธาโกชน) พาณิชสาส์น. จีนจริงจังกับเศรษฐกิจ “ไห่หยาง” มากเพียงใด. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก www.aseancommerce.com. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2555

----- . น่านน้ำข้า ใครอย่าแตะ. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.bangkokbiznews.com. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2555.

Yang Fang. China's New Marine Interests : Implication for Southeast Asia. RSIS Commentaries. S. Rajaratnam School of International Studies. A Graduate School of Nanyang Technological University. Singapore. July 4th, 2011.

8 “ข้อมูลประกอบการพิจารณา คณะกรรมาธิการต่างประเทศ วุฒิสภา พิจารณาความขัดแย้งระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศต่างๆ ในทะเลจีนใต้และหมู่เกาะสแปรตลีย์” โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ความก้าวหน้า ของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11สู่การปฏิบัติในปีงบประมาณ 2556

ตฤตถิยา นพคุณ

การประชุมหารือหน่วยงานกลาง เพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

สศช. ได้จัดการประชุมหารือหน่วยงานกลางขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 4 เมษายน 2556 โดยการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมต่อเนื่องจากการประชุมครั้งแรกเมื่อปีงบประมาณ 2555 วัตถุประสงค์การประชุมเป็นการรายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในระยะที่ผ่านมา และหารือเกี่ยวกับการปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 หน่วยงานที่เข้าประชุมประกอบด้วย ผู้แทน สศช. สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงมหาดไทย มี ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นประธานที่ประชุม และนายชัยณรงค์ อินทรมิทรัพย์ อนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เข้าร่วมแสดงความเห็น

การประชุมเริ่มต้นด้วยฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอผลการศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อสนองนโยบายรัฐบาล

และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่ง สศช. โดยสายงานติดตามประเมินผล ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2555 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ของสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (Office of Strategy Management: OSM) และส่วนงานยุทธศาสตร์จังหวัดขาดความรู้ทางเทคนิคและความรู้เชิงวิชาการในการทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แผนงานโครงการและค่าของงบประมาณ ทิศทางและนโยบายทั้งในระดับชาติและจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ซึ่งทำให้ต้องปรับปรุงสาระสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นระยะๆ ภายใต้อาณัติการดำเนินงานที่จำกัด แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังขาดความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมีความแตกต่างกันทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ รวมทั้งยังขาดการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดอาจไม่บรรลุตามเป้าหมายได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด อาทิ ควรเสริมสร้างสมรรถนะของ OSM และส่วนงานยุทธศาสตร์จังหวัดโดยจัดสรรบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าร่วมทำงาน จัดทำเส้นทางอาชีพ บรรจุอัตรากำลังให้เพียงพอ และพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรโดยการจัดการฝึกอบรมและจัดทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ละเอียดและเข้าใจง่าย พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลระดับภาคและประเทศเพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน และมีการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนสร้างกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดกลุ่มจังหวัด โดยให้บรรจุเป็นวาระหนึ่งของการประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัด (กบจ.) และคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัด (กบก.) สำหรับโครงการสำคัญ สำนักงาน ก.พ.ร. สป. และ สศช. ควรลงพื้นที่เพื่อติดตามประเมินผลความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค เพื่อให้มีข้อมูลในการพิจารณาโครงการและงบประมาณในครั้งต่อไป

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ภายหลังการนำเสนอ ที่ประชุมหน่วยงานกลางที่ได้รับความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง สรุปผลการประชุมได้ว่า หน่วยงานให้ความสำคัญของการปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และเห็นควรให้มีการบูรณาการในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ โดย สศช. จะดำเนินการร่วมกับหน่วยงานกลางในเรื่องเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับจังหวัด อาทิ กำหนดให้การพัฒนาฐานข้อมูลเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดระดับจังหวัด เพื่อให้ข้อมูลมีมาตรฐานเดียวกันและมีการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลที่สุดคดล้องไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาการและเทคนิคต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การผลักดันให้มีการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการอย่างเป็นรูปธรรมโดยให้จังหวัดสามารถดำเนินการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการจังหวัดของตนเอง

การประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ครั้งที่ 1/2556

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้จัดให้มีการประชุมครั้งที่ 1/2556 เมื่อวันอังคารที่ 14 พฤษภาคม 2556 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุมเดช สนิทวงศ์ อาคาร 1 ชั้น 3 สศช. เพื่อรับทราบ

ความก้าวหน้าและหารือแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญต่างๆ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มี ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นประธานที่ประชุม ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติในช่วงครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2556 ประกอบด้วย ผลการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการประเด็นด้านการศึกษา และการพัฒนากำลังคนกับนายกรัฐมนตรี ผลการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาด้านโลจิสติกส์และความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค และการประชุมหารือหน่วยงานกลางเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ครั้งที่ 1/2556

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาให้ความเห็นต่อแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ประกอบด้วย (1) การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศเชิงบูรณาการ โดยมีผู้แทนจากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท IRPC จำกัด (มหาชน) และเทศบาลเมืองมาบตาพุด นำเสนอแนวทางการดำเนินงานต่อที่ประชุม และ (2) การประชุมระดับ

ความคิดเห็นการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ ระดับภาค เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากการประชุมระดับความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาใน 4 ภาค เมื่อเดือนกันยายน 2555 โดยในปี 2556 สศช. จะคัดเลือกเรื่องการแก้ปัญหาการกีดขวางชายฝั่งมาเป็นกรณีศึกษาเพื่อถอดบทเรียนการขับเคลื่อนการพัฒนาระดับพื้นที่ นำไปสู่การสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อขยายผลการขับเคลื่อนระหว่างภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในวงกว้าง ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการฯ ไปประกอบการการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ให้ความเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป อาทิ ขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญต่างๆ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ โลจิสติกส์ และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ร่วมกับภาคประชาสังคมจัดทำดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน การประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนแผนฯ 11 ผ่านสื่อต่างๆ ■

www.nesdb.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

Office of the National Economic and Social Development Board

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบ กรุงเทพฯ 10100

โทร. 0 2282 4841-2 โทรสาร 0 2281 9705 , 0 2281 6635